IDINUGANG KAN 13 OKTUBRE 2026

Grace
Triumphant

AN PAGDAOG KAN GRASYA NIN DIOS
SA FILIPINAS

Autobiography ni Cyril H. Brooks

Sarong Kaibang Libro kan Ikawalong Tomo

© 1985 Walterick Publishers · Kagurangnan, Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini

Grace Triumphant

An Pagdaog kan Grasya nin Dios sa Filipinas

AUTOBIOGRAPHY NI
CYRIL H. BROOKS

Copyright © 1985 Walterick Publishers, Kansas City, Kansas. ISBN 0-937396-66-4. Reserbado an gabos na derecho.

An mga bersikulo kan Kasuratan sa imprentang libro yaon sa NIV. Para sa bersyon sa internet, an KJV an ginagamit, huli ta yaon ini sa public domain, tanganing malikayan an anuman na hapot manongod sa copyright.

An mga retrato sa libro kan 1985 pinili, asin an mga caption kaini isinurat, ni Ken Engle. An bilog na libro puede man basahon sa plymouthbrethren.org.

Manongod sa Edisyon na Ini

Si Cyril H. Brooks an misyonero na nag-imbitar ki Ken Engle sa Filipinas. Nag-irok si Ken sa harong kan mga Brooks sa San Juan poon Marso 1951 sagkod sa saiyang kasal, asin sagkod sa katapusan kan saindang buhay, inaapod ninda ni Mary Lou sinda na Dad asin Mom Brooks.

Kan 1985, tinapos ni Dad Brooks an librong ini, an sadiri niyang saysay kan anom na pulong taon sa Filipinas. Si Ken an nagpili kan mga retrato asin nagsurat kan mga caption, asin nag-alok si Mary Lou na mag-proofread. Sampulong kopya an nakaabot sa Abilene kan 24 Oktubre 1985. Nag-uli na sa Kagurangnan si Dad Brooks pagkalihis nin apat na bulan.

An gabos na lugar kun sain lumalataw an mga Engle minarkahan nin pulang linya sa margin, na may nota na nagtutudok sa iyo man sanang istorya sa ibang kabtang kan serye. An sadiring mga koreksyon ni Ken hale sa saiyang kopya yaon man sa mga notang idto.

An istorya kan mga Brooks, an saindang mga surat sa mga Engle, asin an mga artikulo ni Dad Brooks yaon sa Ikawalong Tomo: Cyril asin Anna Brooks.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Laog

Introduction 5
1. Kun Sain Nagpoon an Gabos 6
2. Mga Aldaw kan Kaakian 10
3. Buhay sa Canada 20
4. Paglilingkod sa World War I 28
5. An Apod sa Misyon 37
6. Pag-andam para sa Misyon 45
7. Giya Manongod sa Lugar nin Misyon 54
8. Pagpoon kan Samuyang Gibo bilang Misyonero 62
9. Balik sa Manila 74
10. An Samuyang Enot na Furlough 85
11. An Pagpoon kan Gibo sa San Juan 95
12. Sarong Dekada na Puno nin Gibo 106
13. Nagtitipon an mga Panganod nin Gera 117
14. An Pagsakop kan mga Hapon 127
15. An Buhay sa Laog kan Internment Camp 136
16. An Pagkaliwas hale sa Internment 144
17. Pauli na sa Harong! 153
18. Sa Harong na sa Katapusan 162
19. An Kamugtakan sa Relihiyon asin Politika Pagkatapos kan Gera 171
20. An Pagpakarhay Liwat sa San Juan 179
21. An Pagdakula kan Simbahan 189
22. Dugang na Pagdakula kan Simbahan 200
23. The Bible School of the Air 213
24. An Gibo sa Kampo 225
25. Pakikipag-iba sa Ebanghelyo 233
26. Mga Kaibahan sa Gibo ki Cristo 244
27. An Pag-uswag kan Ebanghelyo 258
Kun Sain Nagluluwas an mga Engle 271

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Pambungad

Duwang taon na pakikilaban sa France kan World War I – pagkaligtas sa mga oras nin peligro. Nasa ospital huli sa pulmonya asin pleurisy – an sabi kan doktor, "Dai na siya maabot sa aga!" Mga taon nin paglingkod bilang misyonero sa Filipinas, kaiba an pagharap sa gutom kan panahon kan pagsakop kan mga Hapon asin sa internment camp. Sarong makangangalas na pagligtas dai pa nahahaloy bago an planong pagadan sa samuya kan mga Hapon. An mga arog kaini an nagbuo nin sarong puno na buhay, sarong buhay na puno kan kaimbodan asin grasya nin Dios.

Parati akong sinasabihan kan mga tawo, "Dapat magsurat ka nin libro!" An pirmi kong simbag, "Pag mayo na akong mas importanteng gigibohon!" Ngunyan na otsenta na ako, limitado na an sakong kusog asin kakayahan para sa nagkapirang importanteng gibo, kaya garo igwa na nin panahon na isurat an pagpatotoo na ini manongod sa pagkamaimbod nin Dios.

Kun mapuwede, habo kong parating gamiton an "ako" asin "sako," huli ta habo kong magin sarong "espesyalista sa ako." Alagad an pagsurat na garo ibang tawo an nag-iistorya garo man medyo bakong tapat. Kun igwa man nin halaga an pagpatotoo na ini, an onra asin kamurawayan bilog na sa Dios. Arog ni Pablo, ini sana an masasabi ko, "Huli sa grasya nin Dios, ako kun ano ako." Kun naging mas mapagpasakop sana ako sa paggiya asin kapangyarihan kan Kagurangnan, mas dakulang mga bagay pa an nagibo kan saiyang grasya sa laog asin paagi sako. Abaa, an makangangalas na pasensya asin halawig na pagtios niya sa pagpahiling kan saiyang pagkamoot asin grasya sa sarong tawo na dai maninigo dian! Arog ni Jacob kaidto, sinasabi ko, "Dai ako maninigo sa pinakasadit na gabos na kahirakan asin sa gabos na katotoohan na ipinahiling mo sa saimong suruguon" (Gen. 32:10).

Dakul nang taon an nakaagi, nagkaigwa ako nin pribilehiyo na makaiba nin sarong aldaw an duwang diosnon na suruguon kan Kagurangnan, si Mr. asin Mrs. Jansen, sa Culion Leper Colony. Kan nagpasalamat ako ki Mrs. Jansen sa saiyang kabuotan asin pag-asikaso, sinabi niya, "Dai mo pag-agawan an Dios kan saiyang kamurawayan sa pagpasalamat mo sako." Kaya sa siisay man na makabasa kaining istorya, gusto kong sabihon, "Tabi, dai nindo pag-agawan an Dios nin anuman na kamurawayan sa pagtao nin anuman na onra sa samuya."

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 1

Kun Sain Nagpoon an Gabos

"An matanos na tawo naglalakaw sa saiyang integridad: an saiyang mga aki binibendisyonan pagkatapos niya....An saiyang mga aki nagtitindog asin inaapod siyang binendisyonan." (Prov. 20:7; 31:28)

An Lingfield sarong mamomondong baryo sa Surrey na igwa nin mga daan asin kaboot-boot na harong na kahoy. Yaon iyan mga 25 milya sa timog-subangan kan London, England; an solamenteng nakakaakit dian sa kinaban iyo an sarong karerahan nin kabayo. Alagad dai nakakaabala an mga nangyayari duman sa mamomondong buhay sa baryo, huli ta an karerahan asin an estasyon nin tren yaon sa luwas kan baryo. Sa sentro kan baryo igwa nin sarong lanaw, asin kan aki pa ako, an pag-isip ko duman nagpoon an sabi-sabi, "Madadara mo an kabayo sa tubig alagad dai mo siya mapipirit na mag-inom." Sa atubang kan kalye yaon an pandayan kun sain nangangalas kaming naghihiling sa pagbutang nin ferradura sa mga kabayo. Kan huri, kan kinaipuhan kong isaulo an "The Village Blacksmith" ni Longfellow, naiisip ko si Mr. Huggett, an dakula asin makusog na panday. Bisto ko man siya bilang superintendent kan Sunday school sa Mission Room.

An kapilya na ini yaon sa likod mismo kan eskwelahan, asin binuksan para sa mga pagsamba kan Hunyo 9, 1875. Kun Domingo nin aga, pagkatapos na pinapauli an mga aki hale sa Sunday school, nagtitipon an mga gurang asin matoninong na nagtutukaw palibot sa lamesa kun sain nakabutang an tinapay asin an kopa para sa Pamanggihan kan Kagurangnan. An mga bangko ginibo para sa mga dakulang tawo asin an sandigan medyo halangkaw para sa sarong sadit na aki. Kaipuhan niyang magtukaw nin tuwid na tuwid, o kun dai, peligro siyang maghudas paluwas sa likod kan tukawan. Sa ibong kan mga uma yaon an simbahan kan mga Anglican. Igwa pa iyan ngunyan nin saro sa kadikit na natatada pang Biblia na nakakadena. Kan enot na nag-imprenta nin mga Biblia, an iba kinadena sa pulpito tanganing dai mahiram kan mga parokyano na interesadong marhay! Pag nag-ontok na an tagiti kan simbahan kan alas onse, may sarong tugang na nagtitindog para ipahayag an enot na himno. An paggalang asin debosyon sa mga pagtiripon na idto nagbilin nin dai nalilingawan na marka sa sako.

Kan mga bulan nin tag-init, may pagtiripon sa luwas kan harong sa gilid kan lanaw. Sa sarong poro kaining lanaw yaon an sarong daan na harong na gapo sa lindong kan sarong dakulang kahoy. An sadit na harong na ini inaapod na "The Cage" asin kaidto sarong bilanggoan. Duman iwinawalat an Ebanghelyo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

asin sa sarong matoninong na banggi nin tag-init, an boses kan parawalat nadadangog sa bilog na baryo. Dai kinaipuhan an sound system kun mayo man nin ribok nin mga sasakyan o radyo. Kaiba sa mga aktibo sa lokal na simbahan na nagtitiripon sa Mission Room si Harry asin si Ellen Brooks.

Si Harry 25 asin si Ellen 23 kan sinda nagkasal kan Disyembre 20, 1886. Kan pagpoon kan siglo, nag-iirok sinda sa sarong dakulang estate na an pangaran Felcourt, mga tolong milya an rayo sa baryo. Si Harry an pinakapuon na hardinero asin an saindang harong kabtang kan sarong harong na lingkos nin ivy asin bilog an korte. Apat an saindang aki. Si Ethel Annie, na pagkatapos na makasal ki Richard Weller kan 1911, nag-irok sa Western Canada; si Florence Lillian na dai nagkasal alagad nagduman man sa Canada asin 25 taon na nagtrabaho sa Dept. of Agriculture kan gobyerno kan British Columbia; si George Arthur Stanley nagdanay sa England kun sain nag-adal siya nin horticulture asin nagkapirang taon na siya an namamahala sa sarong dakulang kompanya na nagpapatubo nin mga liso. Ipinangaran siya sa duwa niyang tiyo, si George asin si Arthur, alagad an ikatolong pangaran kinua sa sarong dakulang misyonero na nagpoon nin gibo sa Central Africa, si Frederick Stanley Arnot. Pitong taon an pagitan bago namundag an ikaapat nindang aki kan Disyembre 11, 1898, asin pinangaranan na Cyril Harry. An ikaduwang pangaran, siyempre, hale sa sakong ama, alagad an enot na pangaran hale ki Cyril Bird, sarong misyonero na nagadan sa kalentura sa Angola kan 1896. Dakul na taon an nakaagi, nakabisto ako nin marhay an saiyang balo asin an ikaduwa niyang agom, si Dr. Andrews.

An pagpangaran sa saindang mga aking lalaki sunod sa mga misyonero nagpapahiling na si Harry asin si Ellen Brooks igwa nin dakulang pagmalasakit sa misyon. Sa sarong panahon gusto mismo nindang magin misyonero sa Spain, alagad dai binuksan kan Kagurangnan an dalan. Imbes, naggibo sinda nin gibong misyonero sa Surrey. Nin nagkapirang taon sa Lingfield, an mga bautismo ginigibo sa sarong tangkeng bakal sa sarong uma sa gilid kan Mission Room. Kan 1901 nagtinarabangan an mga tugang na magbutang nin baptistry sa laog kan Mission Room. Si Harry Brooks saro sa mga nagtabang sa proyektong idto.

Sa paghiling ko sa saiyang sadit na diary (talaaldawan) kan 1905, an huri niyang taon digdi sa daga, garo parati siyang yaon sa ibang lugar na nagwawalat kun Domingo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga sadit na asembleya na naaabot niya sakay sa saiyang bisikleta. Sa siring na espiritu nin misyon, idinusay ninda sa Kagurangnan an saindang pinakaninuhod na aking lalaki para sa paglingkod bilang misyonero dawa bago pa siya namundag. Naaraman ko sana ini pagkatapos na personal kong sinimbag an apod kan Kagurangnan.

Siyempre, malabo-labo na sana an mga girumdom ko kan mga enot na taon na idto sa Lingfield. Naglalakaw sa hardin kaiba si Ama asin tinawan nin sarong sadit na hinog na kamatis, isinubo ko tanganing marasahan an bilog na masiram na lasa pagbuka kaini! Naghihigda tanganing magpahingalo pagkatapos mag-udto alagad nagluluwas nin hilom sa pintuan sa atubang, asin hinahabol ako kan sakong mga tugang na babayi. Sarong aldaw kan nagluluto nin tinapay si Ina, natukawan ko an sarong tinapay; kinaipuhan iyan na hulmahon liwat bago maluto! Igwa pa ngunyan nin piklat an sakong tuhod, resulta kan sarong pagkahulog…. An enot kong pagkahiling nin sarong awto. Siguro tig-dahon kaidto huli ta nangangalas ako na hilingon an mga dahon na hinahabol an awto sa sobrang dalagan kaini – siguro 20 milya kada oras!

May sarong kahoy na harani sa samuyang harong na pinutol, asin an sarong hiwa kaiyan na ibinutang sa gilid kan kalan sa kusina an pinakagusto kong tukawan, lalo na para sa debosyon kan pamilya kada aga. Dawa bago pa ako nakaaram magbasa, igwa na ako nin sadiring Biblia, arog kan mga dakula. An siring na aroaldaw na debosyon kan pamilya pinadanay ko sa bilog kong buhay. Sa Mission Room igwa nin Sunday school sa aga asin sa hapon. Alagad sa hapon nagdadanay ako sa harong kaiba si Ina tanganing magdangog nin mga istorya sa Biblia asin mag-adal nin mga bersikulo. Madali an pagsaulo kan Isaiah 53:6 huli ta sa palibot dakul an mga panon nin karnero. Aram ko kun paano sinda nawawalat sa sadiri nindang dalan. Kaya sa hoben na edad nanudan ko na pinasan ni Jesus an kasalan kan gabos sato. Dai ko maisip an sarong panahon na dai ko iyan pinaniwalaan.

Dakul na paratokdo kan Biblia asin misyonero an nagbisita sa Lingfield asin pinakakan sa samuyang harong. Madali kong nanudan na an mga sadit na aking lalaki dapat nahihiling alagad dai nadadangog! An kadaklan sa mga lalaking idto may barbas, asin para sako, garo baga sinda marhay na marhay na mga tawo. Sigurado ako na an mga gurang mayo nin kasakitan sa pagbuhay nin marhay asin sa paglikay sa pagkarat-an. Garo istrikto sinda kun nagkukunot an saindang kilay sa anuman na dai marhay kong ginibo. Sa sakong isip-aki, an Dios Ama garo kaiyan na mga lalaki asin natatakot akong mag-ampo sa Saiya. Alagad si Jesus an sakong Amigo na namomoot sako asin nagadan para sako, kaya dai masakit mag-ampo sa Saiya. Sa sarong okasyon,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

siring sa sinabi sako, nahiling ako na nakasakay sa sarong kahoy na sawhorse asin nagkakanta nin makusog na makusog kan koro kan sarong himno manongod sa misyon, “Speed away, speed away on your mission of light.”

An huring nakasurat sa 1905 na diary ni Ama para sa Oktubre 24, alagad para sa sunod na aldaw isinurat ni Ina, “An saiyang ika-44 na kumpleanyo. Taunang tsaa sa Staffords Wood, maogmang panahon, an saiyang huring pagtiripon.” Bagay man iyan huli ta parati siyang nagwawalat duman. Pagkatapos kaiyan, dai na siya marhay an pakaramdam asin ipinaapod si Dr. Austin. An marhay na doktor saro sa mga nangenot sa asembleya asin harani na personal na amigo. Igwa pa ako ngunyan nin sarong libro na itinao niya ki Ama. May espesyalista na ipinaapod hale sa London asin inoperahan siya. Talagang dai ko aram kun ano an problema. Tibaad naglawig pa an saiyang buhay kun igwa na kaidto kan moderno na kaaraman sa medisina.

Huwebes nin banggi, Nobyembre 30, naglaog ako tanganing hadokan si Ama bago magturog. Kan sunod na aga, kan pinukaw ako ni Ina, sinabi niya, “Kinua na ni Jesus si Tatay pasiring sa langit.”

Kan panahon kan saiyang pagkahelang, may nagpadara nin sarong card na igwa kaining simpleng mensahe, “Aram kan saimong Ama.” Dakulang pagranga iyan ki Ina sa saiyang kamondoan. Isinurat niya sa diary, “An pinakamamahal kong H. nakaturog na ki Jesus. An Kagurangnan an nagtao asin an Kagurangnan an nagkua. Bendito an pangaran kan Kagurangnan.” Sinabi ni Ina sa sarong tawo na sa haros duwampulong taon na pag-agom, dai nagkaigwa nin sarong tataramon na may kaanggotan sa pagitan ninda. Namomootan ninda an lambang saro, alagad mas lalo pa nindang namomootan an Kagurangnan na Jesu-Cristo.

Nadangog ko an nagkapirang gurang na nagsabi, “Sadit pa siya tanganing makasabot.” Dai ko natatandaan na nagluha ako. Sa pagtubod nin sarong aki, pinaniwalaan ko na talagang kaiba na siya ni Jesus sa langit. Alagad pinangidohan ko an sakong Ama huli ta aram ko na namomoot siya sako. Sa paghiling ko pabalik sa sakong buhay, nasasabotan ko na dakul an nawara sako huli ta mayo akong ama kan mga taon nin pagdakula ko. Inilubong siya sa sementeryo harani sa simbahan kan mga Anglican kan Disyembre 6, nagkapirang aldaw sana bago an ikapito kong kumpleanyo. Dobleng lubong iyan huli ta may sarong harani na kamag-anak na inilubong man sa harani kan siring man na oras.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 2

Mga Aldaw kan Pagkaaki

"An Dios sa saiyang banal na erokan sarong ama kan mga ilo asin paradepensa kan mga balo." (Psa. 68:5)

Ano an gigibohon kan sarong balo na igwa nin apat na aki kun, sa aldaw pagkatapos niyang ilubong an saiyang agom, nakaresibe siya nin abiso na bayaan an harong na dakul nang taon nindang inerokan? Siyempre, an libreng pag-irok sa harong saro sa mga benepisyo na kaiba sa trabaho kan saiyang agom sa estate. Kaya nasa saiyang derecho an may-ari. Dawa siring, iyan sarong kamugtakan na pinatunayan kan balo an katotoohan kan bersikulo sa itaas.

An duwang aking babayi, si Ethel asin si Florrie, yaon sa ibang lugar na nagtatrabaho sa mga harong. Si Ethel nagtatrabaho ki Mr. Scott sa Dorking, sarong kasosyo sa Kristianong kompanya nin pag-imprenta na Morgan and Scott. Si Florrie nagtatrabaho sa sarong harong kun sain an saiyang pinsan an kosinero. Si George nakakua nin scholarship asin nag-iirok sa Reigate Grammar School. Kaya sa edad na pito, ako sana an nabilin kaiba an sakong Ina. Huli kaining kamugtakan, bako sanang mayo akong ama kundi nawara man sako an normal na pakikiiba kan sakong mga tugang na babayi asin lalaki. Haros arog na iyan kan pagigin solamenteng aki kan sarong balong ina. Apuera sa mga kaklase, kadikit an sakong kaiba sa pagkawat. Mayong duda, iba an buhay kun nabuhay pa an sakong Ama, alagad an Dios dai nagkakasala.

Mahihiyon ako asin medyo matatakot, asin bakong makusog an salud. Sarong aldaw, pauli hale sa eskwelahan, may sarong maisog na aki hale sa iskwater na nagtumba sako. Naogmahan siya, alagad ako dai! Kinua pa niya an sakong kalo. Natatakot ako saiya, alagad mas natatakot akong mag-uli na mayo an sakong kalo. Kaya sinunod ko siya sa marhay na distansya sagkod na binayaan niya an sakong kalo sa sarong poste nin trangkahan asin nagdalagan.

Si Ina nasa enot na kabtang kan saiyang kwarenta asin kinaipuhan niyang maghanap nin paagi na suportaran an sadiri asin ako. Pinatunayan liwat kan Dios na Siya sarong "paradepensa kan mga balo." Sa halipot na panahon nakakua siya nin trabaho bilang katiwala sa harong kan sarong gentleman na dai pa nag-agom. Si Mr. A. C. Knight sarong direktor sa sarong dakulang kompanya na naggigibo nin sabon. Bilang sarong Kristiano na nagsisimba sa Congregational Church, interesado siya sa mga aking lalaki asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

aktibong lider sa Boy's Brigade. Kaya, napuwede na magdanay ako kaiba an sakong ina sa saiyang harong. Kan World War I nagserbi si Mr. Knight bilang opisyal asin nagadan sa malaksi na pagdaong sa Gallipoli. Kan panahon na idto nakabalyo na kami sa Canada.

Sa kapinonan kan 1906 nagbalyo kami sa Blackheath, sarong suburb sa timog-subangan kan London. Sarong dakulang heath o halipad na lugar para sa mga sports an yaon sa pagitan kan Blackheath asin Greenwich Park. Nabisto ko nin marhay an park na idto kun sain yaon an Greenwich Observatory, an lugar kan zero longitude asin pinaghalean kan Greenwich Mean Time. Harani duman an sarong museo kan Navy asin an Thames River.

Haros kan panahon kan ikawalo kong kumpleanyo, nag-niebe. Mantang inihahatod ako kan sakong maestra sa Sunday school pauli, hinapot niya, "Ano an mas maputi pa sa niebe?" Talagang naribong ako kaiyan! Inisip ko an mga mapusiaw na bagay – papel na sinusuratan, asukar, asin, an mga labahan ni Ina (mayo nin malabog na abuhon para saiya!) – alagad an niebe mas maputi pa sa gabos na iyan. Nagtao si Ina nin pahiwatig na dapat sa ibang direksyon ako mag-isip. Kaya sa katapusan nanudan ko an sinasabi kan himno, "Hugasi ako sa dugo kan Kordero asin magigin mas maputi pa ako sa niebe." Makakasarig ako sa tataramon nin Dios, "dawa an saindong mga kasalan arog kan pula, magigin mapusiaw na arog kan niebe" (Isa. 1:18). Sigurado ako na naligtas na ako kaidto huli ta dai ko maisip an sarong panahon na dai ko pinaniwalaan na nagadan si Jesus para sako. Alagad mayo pa ako nin bilog na kasiguraduhan.

Dakul an pagdiin kaidto sa ikaduwang pagbalik ni Cristo asin nanudan ko an manongod sa Rapture. Minsan naghihiling ako sa bintana kan sakong kuwarto sa sarong magayon na pagsulnop kan aldaw asin nangangalas kun mag-aabot si Cristo bago mag-aga! Alagad minsan dai ako sigurado. Sarong hapon nag-uli ako hale sa eskwelahan asin nakaheling na nakakandado an pintuan. Siguro nagpamarakete si Ina. Mayong problema! Magtukaw sana sa baytang asin maghalat. Alagad garo halawig na halawig an paghalat. Dangan an isip – tibaad nag-abot na an Kagurangnan asin nabayaan ako! Paano ko maaaraman? Aram ko na! Hihilingon ko an mga tawo na naglalakaw sa samuyang kalye. Kun makahiling ako nin sarong tawo na pinapaniwalaan kong Kristiano (siyempre, kaipuhan na taga-samuyang kapilya iyan!) aram ko na dai pa nag-aabot an Kagurangnan. Dawa kaidto marhay na an pagkatokdo sako – mayong partial

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

rapture na mga teorya an nag-abot sako. Dakulang ginhawa sako na an enot na Kristianong nahiling ko iyo si Ina na naglalaog sa samuyang trangkahan.

Paminsan-minsan naaabala ako kaining kakulangan nin kasiguraduhan. Sarong Domingo nin banggi (dai ko natatandaan kun nuarin iyan) nagdesisyon akong may gibohon manongod kaini. Tibaad may sinabi an parawalat sa pagsamba, talagang dai ko natatandaan. Basta, kan nagluhod ako para sa sakong normal na pag-ampo bago magturog, may idinugang ako. "Kagurangnan, kun dai pa ako talagang nagsarig saimo kaidto, ngunyan nagtutubod ako asin inaako taka bilang sakong Paraligtas." Tolos nagkaigwa ako nin kasiguraduhan na talagang ligtas ako asin dai na ako binayaan kan kasiguraduhan na iyan. Mayong duda na talagang ligtas na ako kaidto pa, alagad kinaipuhan an malinaw na hiro na iyan tanganing magin sigurado ako. Kan huri nanudan ko na an kasiguraduhan sa kaligtasan bakong nakabase sa satong eksperyensya kundi sa mga panuga kan Tataramon nin Dios.

Mga sangkapat na milya hale sa samuyang inerokan sa Blackheath yaon an Alexandra Hall. Sa nagkapirang paagi iba an asembleya duman kumpara sa iba. An kadaklan na miyembro mga tawong halangkaw an estado sa buhay asin kadikit sana an hale sa mga dukha. May sarong babayi na parapalinig alagad prangka asin bastos kun ibinubuhos niya an saiyang pagpakarauton sa pagkapasikat kan nagkapirang dama duman. An ministeryo ni Ina iyo an pakiamigohan an nagkapirang gurang na babayi, asin bakong ako naoogma sa siring na mga bisita! Nagkaigwa man siya nin pagmalasakit sa mga hoben na babayi na nagtatrabaho sa mga harong na rayo sa saindang pamilya.

Kan enot kaming nagbalyo duman, dakula an kongregasyon sa Alexandra Hall. Mga duwa sagkod tolong gatos an nagtitiripon kada Domingo nin aga tanganing gibohon an Pamanggihan kan Kagurangnan. Mayong palya, may sarong tugang, si Mr. Luck, na nagbabasa nin sarong kapitulo hale sa Biblia na mayong komentaryo, asin kun Domingo nin Pagkabuhay siguradong Luke 24 iyan. Mga limang gatos an nasa pagsamba sa banggi. Si Dr. Robert McKilliam an kinikilalang lider kan asembleya asin pirmi siyang nagwawalat kun yaon siya. Dawa doktor siya, dakulang paraadal siya kan Biblia asin editor man kan sarong binulan na magasin, "The Morning Star," na nagdidiin sa Ikaduwang Pagbalik. An koro, na kadaklan mga gurang, nagtutukaw sa entablado. May sarong gentleman na igwa nin paboritong tukawan harani sa barandilya asin mantang nagwawalat, nagsasandig siya digdi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa barandilya asin naoogma sa sarong sadit na pagturog.

Regular na naggigibo an asembleya nin sarong halipot na 15 minutos na pagsamba sa luwas, sa mga baytang bago an pagsamba sa banggi, tag-init man o tag-lipot. Dangan kun tag-init may pagtiripon sa luwas sa sentro kan banwaan pagkatapos kan pagsamba. Kan huri, kan nagkakadikit na an nagdadarakup, naggibo sinda nin kampanya sa ebanghelyo. An inimbitar na parawalat sarong kaibahang lalaki na an pangaran Hodson. An saiyang kasigkaan para sa Kagurangnan may kaiba nin pagkaparapakangisi asin madaling simbag. Sa sarong okasyon, siring sa sinabi sako, naggibo siya nin kampanya sa tolda sa sarong baryo sa England. Domingo nin aga nagduman siya sa simbahan kan mga Anglican tanganing dangogon an padi. Huli ta nadesmayar siya nin marhay sa wali, hinapot niya an padi, “Iyan an inaapod mong pagwalat kan Ebanghelyo?” Garo bilang pagbalos, inaghat kan reberendong gentleman an duwang maisog na tawo sa baryo na bugbogon si Mr. Hodson asin sunogon an saiyang tolda. Kan inatubang ninda si Mr. Hodson sa atubang kan saiyang tolda asin sinabi an saindang katuyohan, siya, huli ta dakula asin makusog na lalaki, isa-isa niya sindang kinapot asin ibinarabag sa ibong kan alad. An padi na nagtitindog sa harayo, nagharani asin mapalangkaw na naghapot, “Mr. Hodson, iyan an inaapod mong pagwalat kan Ebanghelyo?” Dangan simbag ni Mr. Hodson, “Bako, iyan an inaapod kong pagpalayas nin mga demonyo!”

Tibaad an pagkadikit kan nagdadarakup kabtang huli ta mayo nin Sunday school asin kadikit na kadikit an mga hoben sa Alexandra Hall. Pagkatapos na binayaan mi an lugar na idto, nagadan si Dr. McKilliam, na lalong nakadugang sa paglusad. Kan panahon kan sakong paglingkod sa World War I, kan nagbisita ako sa Blackheath sarong banggi, nahiling ko an mga duwampulong paratubod na nagtitiripon sa mas sadit na hall.

Huli ta mayo nin Sunday school duman, nagduduman ako kun Domingo nin hapon sa sarong Sunday school sa sarong maisog na lugar sa Lewisham. An sakong amigo, si Willie Peacock, kaiba ko, asin an samuyang maestro sarong marhay na lalaki, si Mr. Bernau. Sa barangay na idto nin mga dukha, an mga bintana pinoprotektaran nin makakapal na alambreng screen. Haros kada semana may sarong maribok na aki na pinipirit na pinapaluwas huli sa paggibo nin gulo, alagad pirmi sindang nagbabalik sa sunod na semana.

An sakong pag-eskwela nagpoon sa Lingfield na may sarong taon o mahigit sa Primary School bago nagadan si Ama. Kan nagbalyo kami sa Blackheath nag-eskwela ako sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Northbrook School sa Lea Green, 20 minutos na paglakaw kada biyahe. Mayo pa nin mga school bus kaidto. Naogmahan ko an mga maestro duman alagad ugaling dai ko gusto an prinsipal. Para sako, bagay ki Mr. Fluke an saiyang pangaran: Saro, nagsisigarilyo siya! Sarong aldaw sa klase sala an pagsabot niya sa sarong simbag ko (sinadya, sa paghuna ko) asin pinakangisihan niya ako sa atubang kan klase. Garo huli iyan sa sakong paninindogan bilang Kristiano, dawa maluya iyan. Kan sarong bakasyon naghahalat ako na magpagupit. Naglaog si Mr. Fluke asin nagtukaw sa tukawan kan barbero na nauna sako, na may sinabing pang-uyam sa barbero.

Pauli hale sa eskwelahan sarong hapon, an saro sa duwa kong kaiba nakanuod nin sarong lupos na patatas sa kanal. Garo goma iyan an hiling asin sinabi kan sakong amigo, "ano daw kun maglukso iyan!" Mayo nin oras na sinayang sa pag-isip kun "makakalukso" an sarong daan na patatas, ano man an palibot. Sa sarong ribok na tawiran kun sain nagtatagbo an tolong kalye, ibinarabag kan sakong amigo an patatas sa daga. Abaa, naglukso nanggad! Sa pagbalik kaini, natamaan an bonnet kan sarong gurang na babayi na nagdadangadang asin bilog na sanang natanggal kun bako sa mga laso na nakagapos dian. (Kaidto an mga gurang na babayi naggagamit nin mga bonnet, na halangkaw sa atubang sa itaas kan angog asin iginagapos nin mga laso sa sirong kan sulang.) Nahiling ko an mga kamot na nagtaas tanganing kuahon an bonnet asin nadangog an sarong kurahaw. Dai kami nag-ugdon tanganing dangogon an mahalawig na pagsermon manongod sa mga aking maraot sa "modernong panahon" na idto. Tolong aking lalaki an nagdalagan sa tolong magkaibang direksyon na may kadalian na siguradong mapapabilang sa Guinness Book of Records kun naisurat sana.

Kan huri, ibinalyo ako sa Greenwich Central School, an kapareho kan High School. 45 minutos na paglakaw iyan hale sa harong alagad dai mi iyan iniintindi kaidto. An headmaster duman, si Mr. Wood, istrikto alagad maintindihon asin iginagalang nin marhay. An assembly kun Lunes nin aga para sa pagbasa kan Kasuratan asin pag-ampo. An mga eskwelahan na ini para sa mga aking lalaki; mayo pa kaidto nin co-educational. Kada Lunes nin aga, an duwang monitor kan klase kaipuhan na mag-abot nin amay tanganing punuon an gabos na tinteruhan sa mga lamesa (mayo pa nin mga fountain

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pen o ballpen!). Sarong aga, ako asin an sakong kaklase nagdadara nin sarong bandeha nin mga tinteruhan pababa sa hagdan kan may sarong nahuri na nagdadalagan paitaas na nakabangga samuya. Sa sunod na assembly, may maaanghang na tataramon an headmaster manongod sa kawaran-bagay kan mga aking lalaki na nagwaras nin tinta sa hagdan!

Sa paanuman nakalikay ako sa gulo kaya dai ako kasuarin man ipinadara sa opisina kan headmaster huli sa pagkarat-an. An sarong nota sa saiyang itom na libro boot sabihon mayo nin rekomendasyon pagbaya sa eskwelahan. Duda ako kun maninigo ako sa isinurat niya kan Abril 25, 1912 – "na an pag-uswag marhay na marhay asin binabayaan niya an eskwelahan pagkatapos na makamtan an paggalang kan saiyang mga kaklase asin kan saiyang mga maestro." An rekomendasyon na ini itinao dai pa nahahaloy bago ko binayaan an eskwelahan na idto tanganing magduman sa Canada. An maestro asin an klase mabuot na nagtao sako nin regalong kwarta kan pagbaya ko.

Malinaw sa sakong girumdom kan mga aldaw kan pagkaaki ko an mga bakasyon kan tag-init. Si Ina asin ako parating nagbibisita sa saiyang mga kamag-anak asin huli ta dakul sinda, boot sabihon iba-ibang lugar an samuyang pinupuntahan kada tag-init. Dakula na marhay an pamilya ni Ina kaya an saiyang pinakaninuhod na tugang na babayi tiya na kan siya namundag.

An Cromer sarong resort sa baybay sa subangan na baybayon kan England. May sarong Japanese Lantern na itinao sa sakong kamot tanganing makaiba ako sa sarong prosesyon nin lantern asin nagdaog ako nin ikatolong premyo. An anuman na pagpalangkaw kan sakong sadiri nawara pagkaagi nin nagkapirang aldaw. Mantang nagkakalot sa baybay, an saro sa sakong sapatos nalubong asin nawara. Sinaway ni Ina, nasupog ako na kaipuhan kong mag-uli na mayong sapatos.

An saro sa mga tugang na lalaki ni Ina nag-iirok sa Cardiff sa South Wales kun sain nagtatrabaho siya sa mga drydock. Nangalas ako na mahiling an sarong barko sa drydock. An saro sa sakong mga pinsan nagtatrabaho man duman asin kan huri nagadan huli sa pagkahulog sa sarong drydock. Sarong aldaw nagsakay kami sa sarong excursion steamer tabok sa Bristol Channel tanganing bisitahon an mga magayon na lugar arog kan Clovelly. An sadit na lugar na ini sa Devon naaabot sana kaidto paagi sa barko asin an mga harong nakatindog sa matarom na bakilid sa gilid kan dagat. Nagpundo kami sa Ilfracombe para sa sarong pamanggihan sa udto na para sa sarong aki dai malilingawan – inihaw na karne nin karnero na may mga hoben na patatas (niluto na may sarong sanga nin mint) asin bagong pitas na berdeng gisantes. An

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

panghimagas sarong pinggan nin raspberry na may Devonshire cream sa ibabaw, sarong makapal asin malasa na krema.

An Littlemore sarong baryo na nagkapirang milya hale sa Oxford kun sain namundag si Ina asin kun sain an saiyang pinakamatuang tugang na lalaki igwa nin pandayan asin talyer nin paggibo nin karwahe. Interesante hilingon kun paano ninda ibinubutang an bakal na rim sa sarong kahoy na ligid nin karetela. Sarong biyahe sa sadit na barko paagi sa nagkapirang lock sa itaas na kabtang kan Thames River an nagdara samuya sa sarong garden party para sa mga nag-iirok sa lugar sa dakulang estate kan Earl of Harcourt. Sa ibang aldaw naglakaw kami paagi sa Oxford University na mayo man lang nin kaaraman na nakua hale sa bantog na lugar nin pag-adal na idto.

Sarong tag-init nagkaiba an dalan ni Ina asin sako, asin nag-irok ako sa pamilya kan nobyo ni Ethel, an mga Weller. Bago pa sako kaidto an pustiso. Nangalas ako na si Richard, na magigin bayaw ko, hinuhuba an saiyang ngipon kun banggi. Napaheling ko na dai ko mahuhuba an sako. Kaanom na pulong taon kan huri, kan 1969, si Anna asin ako nagbisita sa duwang nabubuhay pang tugang na babayi ni Rich na nag-iirok pa sa siring man na harong. Siyempre nagurang na sinda, alagad an harong garo dai nagbago.

An pinakaninuhod na tugang na babayi ni Ina, si Tiya Millie, nag-iirok sa Folkestone sa timog na baybayon na nakaatubang sa English Channel. An saiyang agom sarong retiradong sundalo asin igwa sinda nin duwang aking babayi na mga kaedad ko. Sa saro sa samuyang mga pagbisita duman, an Red Cross asin an Ambulance Corps naggigibo nin sarong klase nin pagsanay. Nag-apod sinda nin mga aking lalaki na magboluntaryo na may panuga na sixpence. Dinara kami sa luwas kan banwaan sakay sa sarong trak asin pinagbutan na maghigda na nagsasarabwag sa sarong uma na madamo. Binutangan kami nin mga tag na nagsasabi kun ano na klaseng lugad an kunwari nakua mi. Dangan nag-abot an mga nars tanganing bendahan kami asin ibalik kami sa eskwelahan, na iyo an magigin ospital. Dakul sa mga aki “mga pasyenteng nakakalakaw.” Na may bendahe sa payo o may sabitan sa takyag, kaipuhan nindang maglakaw pabalik sa eskwelahan. Bilang saro sa mga mas grabe an lugad, suwerte ako na idinara pabalik sakay sa stretcher. An mga ina nin harong na nakahiling sa prosesyon nin mga nalugadan asin dai aram na pagsanay sana iyan, nagluwas tanganing mag-ayon sa mga kaherak-herak na biktima nin sarong aksidente. Para sainda, pinagprobaran kong magparong kaherak-herak hanggan sa kaya ko. Sa “ospital” an tratamiento na limonada asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

galletas an naggibo nin nagkapirang “milagrosong pagkaomay” kaya hinuba an samuyang bendahe asin pinauli na kami.

Naisip ni Ina na mas dakul an oportunidad para sako sa sarong hoben na nasyon arog kan Canada. Dai ko kaidto iniintindi an mga nangyayari sa kinaban alagad igwa na nin olay-olay manongod sa gera sa Germany. An sakong tugang na si Ethel nagbiyahe pasiring sa Edmonton, Alberta sa aldaw pagkatapos kan saiyang kasal kan Hunyo 1, 1911. Pagkalihis nin sarong taon, si Ina, si Florrie, asin ako an masunod. Si George nakakua nin ikaduwang scholarship sa College of the Royal Horticultural Society kaya nagdesisyon siyang magdanay sa England.

Sa edad na trese, nag-abot an hapot manongod sa bautismo. Mayo nin baptistry sa Alexandra Hall asin dai ko aram kun ano an paninindogan kan asembleya duman manongod sa bautismo. Alagad, na may dakulang kakabahan, nagduman ako ki Dr. McKilliam para sa sarong interbyu. Mabuot na marhay siya mantang nag-oolay kami manongod sa sakong pagtubod ki Cristo. Kaya inako ako sa pakikiiba sa Alexandra Hall dai pa nahahaloy bago ako nagbaya. Inareglo na bautismohan ako sa Lingfield sa baptistry na tinabangan kan sakong Ama na gibohon. Iyan kan ika-7 nin Mayo 1912, asin sarong maogmang okasyon iyan para sako. Itinatak kan Kagurangnan sa sakong puso an John 13:17, “Kun aram nindo an mga bagay na ini, maogma kamo kun gibohon nindo iyan.” Kaya, dawa kabado na marhay ako, maogma man na marhay ako. Dakul an dai ko nasasabotan manongod sa bautismo, alagad aram ko na iyan sarong bagay na gusto kan Kagurangnan na gibohon ko.

Dawa kaidto pa, interesado na marhay ako sa mga istorya manongod sa misyon. Dai ko natatandaan na dakul an pagmalasakit sa misyon sa Alexandra Hall alagad labi sa sarong beses naglalakaw ako pasiring sa King George St. Hall sa Greenwich tanganing magdangog sa sarong misyonero, lalo na kun hale siya sa Africa. Saro sa mga nakakapaogma iyo an tugotan akong magduman sa taunang mga pagtiripon para sa misyon sa London kan Oktubre 1911. Ginigibo iyan kaidto sa Devonshire House, na puno nin tawo para sa pagtiripon sa banggi. Nagtukaw ako sa sarong baytang sa gallery asin nagdangog ki Dan Crawford, na kaidto nasa saiyang enot na furlough sa laog nin labi sa duwampulong taon.

Nagkapirang aldaw pagkatapos kan sakong bautismo, kan Mayo 16 nagbiyahe kami hale sa Southampton sakay sa sarong barko kan Cunard, an S.S. Ausonia, siguradong bakong saro sa saindang pinakamarhay. Kaiba kami sa sarong grupo nin mga emigrante na inareglo kan Salvation

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Army, na kadaklan mga babayi. Sa enot na aga sa dagat, saro ako sa kadikit na matapang na nagpakiling para sa pamahaw. An menu sa steerage class Irish stew o linagang itlog. Irish stew para sa pamahaw – dai ko man lang maisip! Asin an stew pa! Kaya duwang lutong itlog an kinakan ko, na madali kong pinagsisihan! Sarong semana akong nahihilo sa dagat asin nin dakul na taon dai ko na ginagalaw an lutong itlog. Pagkalihis nin dakul na taon, naaraman mi hale sa samuyang marhay na amigo, si George Maslen, na nagbiyahe siya sa Ausonia sa nakaaging biyahe. Grabe kamaraot an kakanon kaya haros nagribok an mga pasahero sa steerage!

Sa tahaw kan Atlantic, nalibotan kami nin mga iceberg asin nag-abante kami nin maingat na marhay, na may marhay na rason huli ta sarong bulan sana an nakaagi, nalumos an Titanic. Natatandaan ko an mga headline kan bareta, “Nalumos an barkong dai kuno malulumos.” An barkong ini ginibo na may mga kompartimento na dai nalalaogan nin tubig tanganing dai malumos, sa teorya. Sa enot niyang biyahe, na dakul an bantog na tawo na nakasakay, nabangga iyan sa sarong iceberg asin gatos-gatos an nagadan. Nagpasalamat kami sa Dios para sa sarong ligtas na biyahe.

Pagdaong sa Quebec sa Domingo nin banggi, nagtatagiti an mga kampana. An isip ko mga kampana kan simbahan iyan sagkod na naaraman ko na an kada makina nin tren igwa nin kampana asin cow-catcher sa atubang. Nin nagkapirang aldaw nagbiyahe kami sakay sa tren pasiring sa Calgary. An tren nagpupundo sa nagkapirang pagkakataon tanganing magsalida nin makina asin tripulante, mantang an mga pasahero nagdadarumog sa restawran kan estasyon para sa madaliang meryenda. An mga tren duman ibang-iba sa mga tren sa England asin iba man sa pagbiyahe sa tren ngunyan.

Sa Calgary nag-irok kami nin sarong banggi bago nagpadagos pa-norte sa Edmonton kan sunod na aga. Dinara kami kan Salvation Army sa saindang citadel kun sain may nangyayaring pagtiripon nin pagpatotoo. Iba-ibang miyembro duman an nagdara samuya sa saindang harong para sa banggi, na mabuot na marhay kaninda. Medyo nakangisi ako sa pagpatotoo kan sarong lalaki mantang iniistorya niya an saiyang bagong kaogmahan sa kaligtasan. Sa saiyang kaogmahan naglulukso-lukso siya sa entablado, asin hinihimas an saiyang tulak na nagkurahaw, “Pagkamarhay kan sakong pakaramdam digdi sa ibaba!” Mantang nagigirumdom ko an kasakitan kan samuyang pagkahilo sa dagat sarong semana kaidto, medyo dai magalang na hinunghong ko sa sakong tugang, “Kun yaon siya kun sain kami kan nakaaging semana, dai siya magkakaigwa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nin siring na marhay na pakaramdam diyan sa ibaba." Sana an saiyang kasiguraduhan sa kaligtasan bakong nakasandig sana sa saiyang pisikal na pakaramdam.

Sarong pagsakay sa tren kan sunod na aldaw an nagdara samuya sa Edmonton, an kabesera kan Alberta, na kaidto mas arog kan sarong nagdadakulang banwaan sa hangganan. Duman inaraplaw kami kan sakong tugang asin kan saiyang agom.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 3

An Buhay sa Canada

"Asin ginia niya sinda sa tamang dalan, tanganing makaabot sa sarong siyudad na mairokan." (Psa. 107:7)

Ibang-iba an buhay sa Canada sa dakul na paagi. Bago magbaya sa England, nagin mapalangkaw na parakua ako kan sakong enot (asin solamente) na bowler hat, an tipikong kalo kan sarong Ingles. Dai nahaloy, nanudan ko na sa Canada an sarong bowler hat madaling nagigin target nin mga bagay na mas matagas pa kaysa pakangisi.

An samuyang harong sa Edmonton duwang tolda, na may magaspang na salog na tabla asin may mga tabla sa gilid. Sarong dakulang lona an nagtahob sa duwang tolda asin nagtao nin dugang na proteksyon sa panahon. An sarong tolda iyo an sala, kakanan, asin kusina mantang an mga babayi nagtuturog sa saro. Sarong sadit na kubo an nagin kuwarto para sa sakong bayaw asin sako sagkod na nag-abot an tag-lipot. Dangan nagbalyo kami sa toldang inerokan asin nagturog sa ibabaw kan lamesa harani sa kalan sa kusina. An kubo nagin malipot na bodega para sa mga kabtang nin karne nin baka asin baboy. Sarong aldaw nagduman an sakong tugang sa kubo tanganing magputol nin karne. Dai nag-iisip, isinubo niya an susi nin sarong saglit. Sa grabeng lipot na idto, inakit kaiyan an kublit kan saiyang ngabil. Mantang naglalakaw siya sa pangenot na kalye sarong aldaw, may sarong lalaki na nagpundo saiya asin nagsabi, "Pasensya na, alagad nagyelo daw an saimong dungo?" Dai niya iyan namansayan!

Nag-iirok kami sa patag sa gilid kan North Saskatchewan River kaya igwa kami nin tubig na nagdadalagan sa harani. Kun tag-init nakakanuod man kami nin mga prutas na nakakakan tanganing iba-ibahon an samuyang kinakakan. Kun tag-lipot kaipuhan mi na magbuslot sa duwa o tolong piye na yelo tanganing makakua nin tubig. Sa ibaba kan salog hale sa samuyang mga tolda, ginigibo an high-level bridge sa pagitan kan Edmonton asin Strathcona. Kan tag-lipot dakul na andamyo an ginibo sa ibabaw kan yelo. Dangan kan tag-sibol nag-abot an pagbuak mantang nababaak an yelo asin nagpoon na magdagsa pasiring sa ibaba kan salog. Mga dakulang tipak nin yelo na sindakula kan gilid nin sarong harong an natutumba sa ibabaw kan lambang saro, na dinadara an gabos na nasa atubang kaiyan. Kan mas amay sa tag-lipot, an yelo ginutod na bloke-bloke asin itinago sa mga dakulang bodega para gamiton kan tag-init.

Kadikit an kwarta para samuya kaidto kaya pag-abot sa Edmonton

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kaipuhan mi na maghanap nin trabaho. Si Florrie nakakua nin trabaho sa sarong harong asin si Ina naggibo nin iba-ibang trabaho bilang praktikal na nars. Kan tag-init na idto namundag an enot na aki ni Ethel, sarong aking babayi, si Beatrice (Tricie). An agom ni Ethel na si Richard parapintura nin harong sa England alagad kaipuhan niyang mag-ako nin iba-ibang trabaho sa Canada. Trese anyos, an sakong enot na trabaho mensahero sa sarong tindahan nin alahas. Kaiba man digdi an pagigin janitor. Kun Sabado nin banggi bukas an tindahan sagkod alas diyes. Mantang pauli ako sarong Sabado nin banggi, nagkaigwa nin grabeng bagyo na may dalugdog. Pagbaba sa streetcar, linakaw ko an natatadang dalan, nakaagi sa mga bagong Alberta Parliament buildings na ginigibo pa asin sa sarong daan na Hudson's Bay Fort. Sa pagitan kan mga kilat dai mapuwedeng mahiling an anuman. An dalan nagliko pasiring sa too tanganing magbaba sa sarong bulod pasiring sa patag. Kun malampasan ko an likong idto, mahuhulog ako sa sarong matarom na pampang pababa sa riles kan tren sa ibaba, na boot sabihon puwedeng mabaak an mga tulang o tibaad magadan. Mantang kinakapakapa ko an dalan sa diklom, may sarong maliwanag na kilat. Sa atubang ko mismo an gilid kan pampang. Aram ko na binabantayan ako kan Kagurangnan mantang nagbababa ako sa bulod.

Kan tag-init na idto sunod-sunod an mga trabaho. An parabaligya nin alahas dai nasiyahan asin pinaluwas ako. Para sako, sarong grabeng dagok iyan. Alagad dangan may sarong tugang na babayi sa asembleya na nagtao sako nin trabaho na magbutang nin insulasyon sa mga tubo nin tubig sa silong kan sarong apartment building na saiya. Para sako marhay na trabaho iyan mantang nagdanay, asin para saiya barato an trabahador! Kan taunang feria sa fairgrounds, nagtrabaho ako bilang busboy sa sarong restawran, makuring trabaho alagad dakul an kakanon. Sunod, nagtrabaho ako bilang mensahero sa sarong tindahan nin bado. Pinamamahalaan iyan kan sarong lalaki asin kan saiyang agom na pirming nag-iiriwal. Huli ta napagal na akong maipit sa tahaw kan saindang iriwal, nag-untok ako.

Dangan nagduman ako sa Canadian Pacific Railroad tanganing magtrabaho bilang mensahero nin telegrama. Mayo akong bisikleta alagad madali ako maghiro asin aram ko an gabos na bakanteng lote asin mga shortcut sa palibot kan banwaan. Kan naaraman ko na an ibang mga aki habo magdara kan paghatod sa aga pasiring sa west end kan banwaan, nagboluntaryo ako. An mga opisina sa Parliament Buildings nagbubukas kaya pirming dakul an mga mensahe na ihahatod duman asin magkakaharani an gabos. Binabayadan

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kami segun sa bilang kan mga telegramang naihatod. Sa rutang idto nakakauli ako para mag-udto bago magbalik sa opisina. Mga sarong dolyar kada aldaw an karaniwan kong kita, na bakong maraot kaidto. Makakakan ako nin marhay asin kabsog na pagkakan sa sarong malinig na restawran sa halagang 25 sentimos! Sarong aldaw nakanuod ako nin meal ticket hale sa sarong mas marhay na restawran. An mga tawo nagbabakal nin ticket sa sarong bilog na halaga na may diskwento. An kadaklan na butas sa ticket na ini dai pa nasusuntok. Nag-iisip na ako nin mga masiram na pagkakan – na libre. Sa udto nagduman ako sa restawran. Nakangangalas! Mayo nin tawo sa laog sa udto! Dangan may sarong karatula sa pintuan na nakahiling ko, "Nagsara na an negosyo." Nanudan ko na sa kinaban na ini dai ka makakua nin anuman nin libre. Arog na arog kan kadaklan na itinatao kan kinaban na ini – mapapait na pagkadesmayar asin mga panugang dai natutuman.

Makuri an tag-lipot. Dakul an pagkakataon na mag-skating alagad dai ako mahilig sa sports asin dai ko kasuarin nagustohan an ice skating. Sarong banggi sa tahaw kan blizzard, inihatod ko si Ina pauli hale sa trabaho, sa 30 grado sa ibaba kan zero Fahrenheit. Mantang nagpapakuri kami sa niebe, napahapot ako kun makakaabot daw kami. Sa ibang aga harani sa salog, an temperatura nagbaba sagkod 52 sa ibaba. Kaidto kinukua ko an samuyang gatas na nasa bote sa Fort pauli. Nagyeyelo iyan, na an mga takop nakatukaw sa nagyelong gatas sarong pulgada sa itaas kan bote. Sarong banggi may tig-sarong bote ako sa kada takyag. Sa sarong sadit na bakilid sa dalan, an duwa kong bitis nagdulas pasiring sa atubang ko asin biglang nagtukaw ako nin masakit. Naligtas ko an gatas, alagad may kaiba nin sakit asin kapagalan sa pagtindog liwat.

Parati kong pinapangarap na makaduman ako sa sarong lugar na pirming tag-init. Bakong ta inaasahan ko na matutuman an sakong mga pangarap huli ta kaidto mayo akong ideya na an kadaklan kan sakong buhay gugugolon ko sa tropiko. Kan mga aldaw na idto dai ako marhay sa espirituwal. Maluya akong Kristiano, bako sanang huli ta hoben ako kundi ugaling huli ta dai ako natokdoan na magbusog sa Tataramon nin Dios. Regular kaming nagdadalo sa asembleya alagad dai dakul an mga hoben. Kadikit an tabang para sa mga hoben huli sa makamondong kamugtakan kan asembleya. Dai pa nahahaloy pagkaabot mi sa Edmonton, an hall ibinalyo sa bagong lugar. Bago sako an makahiling nin siring na harong na hinay-hinay na ibinabalyo sa kalye!

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Duwa an grupo sa asembleya. An sarong gurang na tugang na may-ari kan hall igwa nin nagkapirang amigo na may istrikto na marhay na paghuna manongod sa pakikiiba sa ibang paratubod. Kan Labor Day igwa nin sarong kumperensya na dakul an nagtipon, kaiba an dakul na parawalat. An duwang grupo kada saro nag-imbitar nin mga parawalat na pabor sa sainda mismong paghuna. Bukas na entablado iyan, mayo nin programang inareglo na. Sa mainit na pagtiripon kan hapon, na nagsisiksikan kami sa sarong inarkilang harong, may sarong tugang na nagtaram nin mayong katapusan. Sa politika iyan inaapod na "filibustering." Pinagpoprobaran niyang dai makakua kan entablado an sarong parawalat na mas bukas an paghuna manongod sa pakikiiba. Sa katapusan, sarong gurang na tugang na nagpoon kan gibo kan Kagurangnan sa mga prairie an nagtindog tanganing basahon an 1 Corinthians 14:30 asin sinabihan an paratataram na dapat siyang magtao nin lugar sa saiyang mga tugang.

Dangan sarong Domingo dai nahaloy pagkatapos kaiyan, ipinahayag na an asembleya tinawan nin abiso na bayaan an hall. Alagad, ipinaaram kan may-ari sa saiyang mga kaibahan na magdanay. Kaya nabaak an asembleya na may dakul na kapaitan asin maraot na boot. An siring na atmospera asin siring na bakong Kristianong espiritu dai nakakatabang sa espirituwal na pagdakula kan sarong hoben na paratubod arog ko.

Kan mga aldaw na idto igwa nin real estate boom sa Pacific Coast. Inoorgulyo kan mga ahente an British Columbia, na talagang magayon na probinsya; alagad bakong gabos na sinasabi kan mga ahente kapaniwalaan. An nagkapirang amigo nagbakal nin daga na uma sa barato na marhay huli sa makangangalas na report na nadangog ninda, asin kan huri naaraman ninda na an saindang uma yaon sa bakilid kan sarong matarom na bukid! Dawa siring, nagdesisyon kaming magbalyo hale sa Edmonton sa lugar na mas malumoy an klima. Kan Abril 1913, si Richard, an sakong bayaw, nauna sa Victoria sa timog na poro kan Vancouver Island. Kaming natada sinunod pagkalihis nin sarong bulan sa sadit na harong na binakal niya. Sa Oaklands district, harani sa sarong bagong eskwelahan, nakanuod kami nin mga marhay na kataed. Sa sampulong harong sa block na idto na samuyang inerokan, sa sarong panahon igwa nin mga paratubod hale sa asembleya sa siyam. Sa kataed mismo igwa nin pamilya nin misyonero na naglingkod sa Kagurangnan sa South India. An duwa sa mga aking lalaki medyo mas gurang sako, asin naging harani na amigo ko si Frank Maynard. Paagi sa tabang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kan saro pang kataed, nakakua ako nin trabaho sa sarong dakulang department store, an David Spencer's.

Dai pa nahahaloy bago kami nag-abot, may bagong asembleya na naporma sa Oaklands district, na nagsuway hale sa dakulang asembleya sa sentro, an Victoria Hall. Kaidto nagtitiripon sinda sa sarong inarkilang hall sa itaas kan nagkapirang tindahan sa kanto kan Hillside asin Cedar Hill Road. Sarong banggi sa prayer meeting, kaming mga aki nakahiling nin sarong kamalig na nasusunog sa dalan mga sarong milya o labi an rayo. An isip mi dai na tatapuson kan mga tugang an pagtiripon na idto tanganing makadalagan kami paluwas para hilingon an kalayo!

Kan 1914 nakabakal an asembleya sa Oaklands nin sarong lote sa kataed kan saindang tiripunan asin nagpoon na maggibo. Kadaklan sa trabaho boluntaryo. An nagkapira sa sakong bakanteng oras napaduman sa proyektong idto. Kan Agosto kan taon na idto, nagbakasyon kami ni Frank asin nagdesisyon na maglakaw-lakaw nin kabtang pa-norte sa Vancouver Island. Nagtitipon na an mga panganod nin gera alagad dai mi iyan iniintindi kaidto. Kan enot na hapon, nagpopoon na kaming magsakat sa Malahat. Ngunyan an Malahat sarong magayon na biyahe pa-norte kan Victoria. Kaidto sarong one-way na dalan na graba na may mga lugar digdi asin duman para makaagi an paminsan-minsan na sasakyan. Matarom an pagsakat, asin an nagkapira nagmamapalangkaw na kaya ninda an pagsakat na naka-high gear. Imposible na marhay iyan! Harani nang magbanggi asin nagpopoon na kaming maghanap nin marhay na lugar na katurogan sa luwas. Sarong motorista sakay sa bukas na model-T Ford an nag-alok samuya nin sakay. Si Frank nagsakay sa atubang na tukawan sa gilid kan drayber asin ako nagsakat sa ibabaw kan nagkapirang bagahe sa likod na tukawan. Dangan pinadalagan kan drayber an saro sa pinakanakakakulbaon na sakay na naeksperyensyahan ko. Paitaas asin pababa, palibot sa mga liko sa gilid kan sarong bangín na dalan na graba, dai siya nagpahinay sagkod na nagpundo siya sa atubang kan sarong saloon sa Duncan. Nagpanuga siya na makaluwas sa nagkapirang minuto, igo sanang mapakusog an saiyang espiritu sa arak. Nagkapirang milya pa an rayo, nagpundo siya liwat sa saloon sa Horseshoe Bay. Nagdesisyon kami na dai na ipeligro an samuyang buhay asin hawak sa siring na drayber. Asin, nagdidiklom na man. Kaya naglakaw kami paharayo sa dalan, naggibo nin higdaan na mga sanga nin pino asin pako, asin nagkulog-kulog sa samuyang mga habol.

Kan sunod na aldaw naglakaw kami nin nagkapirang milya pa pa-norte dangan binalikan mi

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an samuyang dinaanan. Si Frank igwa nin amigo sa Cobble Hill na kaiba mi sa duwang maogmang aldaw nin pagsakay sa baroto asin paglangoy. Hale duman nagduman kami sa Shawnigan Lake (kadikit na kadikit an harong duman kaidto) asin pagkatapos nin sarong banggi duman naglakaw kami pasiring sa Goldstream paagi sa Sooke Lake. Ma-isoladong dalan iyan alagad magayon na marhay. Mayo kaming nahiling na tawo sa bilog na aldaw alagad nakahiling kami nin mga bakas nin oso asin panther.

Mantang nasa paglakaw kami, ipinahayag an World War I. An department store kun sain ako nagtatrabaho yaon sa pagitan kan duwang opisina nin pahayagan. An pinakabagong bareta manongod sa gera ipinapaskil sa mga bintana kaya an mga tawo nagpupundo tanganing maaraman an bareta sa gera. Dai ako gayo nakikiaram sa siring na mga bagay huli ta 15 pa sana ako.

An sakong buhay Kristiano sa pangaran sana; dai ko pa nanunudan na magbusog sa Tataramon. An pagduman sa mga pagtiripon, sa Sunday school, asin kun tag-init an pagdalo sa mga pagtiripon sa luwas sa sentro kan banwaan iyo sana an sakong espirituwal na aktibidad. Alagad mayo nin tunay na espirituwal na pagdakula ni malinaw na pagpatotoo para ki Cristo. Ligtas ako alagad dai nahahamon, o kun dai, dai ko pinapansin an mga hamon na igwa.

Kan 1915 mas mapiriton na an apod sa mga lalaki na magboluntaryo sa serbisyo militar. Dai ako talagang interesado na magduman sa ibong kan dagat asin siguradong dai ako inaaghat kan sakong pamilya sa siring na isip. Igwa nin pagkakaiba nin paghuna sa asembleya manongod sa serbisyo militar. An iba nagsali alagad an iba nanindogan bilang conscientious objector asin nagtios huli sa saindang paninindogan. May sarong tugang na prangka na marhay sa saiyang pagkritika sa mga lalaking nagsali. Para sako, kadikit an halaga kan saiyang kritika huli ta marhay an saiyang suweldo sa paggibo nin mga gamit sa gera. Ano an kaibhan kan paggibo nin bala asin kan pagbaril kaiyan?

An nakaakit sako iyo an posibilidad na magsali sa sarong lokal na regimento na nagbabantay sa Pacific Coast. An regimento na ini kabtang kan regular na hukbo kan Canada asin iba sa Canadian Expeditionary Force na nag-aandam na magduman sa ibong kan dagat. Matatawan ako kaini nin medyo mas dakul na kwarta kaysa sa sakong kita, asin maistasyon ako harani sa harong. Igwa man nin hoben na hangad na makaharayo sa harong asin mahiling an ibang kabtang kan buhay. Mayo man lang nin isip na ipag-ampo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an siring na hakbang o hapoton an Kagurangnan manongod sa Saiyang boot.

An pagbago kan sakong edad hale 16 pasiring 18 bakong tapat alagad sinabi ko sa sadiri na para iyan sa sakong nasyon. An mga recruiting officer gustong-gusto na mapadakula an saindang quota asin dakula ako para sa sakong edad. Kaya nagin private ako sa Royal Canadian Garrison Artillery asin naistasyon sa Signal Hill, na nakatanaw sa Naval Base kan Esquimalt. Huli ta regular na hukbo kami, tinawan kami nin dress uniform dugang sa regular na uniporme. Nakabado sa sakong matingkad na pulang uniporme, an isip ko makakapukaw ako nin atensyon kan mga hoben na babayi kun naka-leave ako kun Domingo. An mga tropa na nagsasanay para sa gera mayo nin siring na uniporme alagad sinasaludohan ninda an sakong uniporme, sa paghuna na sarong opisyal sana an maisog na magsulot kan siring na bado. Pagkalihis nin nagkapirang bulan, na-promote ako bilang lance-corporal asin nakua ko an sakong enot na guhit. Mas nakadugang iyan sa sakong orgulyo kaysa sa sakong pagkaepisyente. Siguradong dai ako marhay sa paglingkod sa Kagurangnan asin bakong marhay na sundalo ni Jesu-Cristo. Sa paghiling pabalik, nangangalas ako sa Saiyang grasya – maninigo sako an dishonorable discharge hale sa Saiyang serbisyo. Makangangalas na marhay an halawig na pagtios asin pasensya kan satong makangangalas na Kagurangnan asin Paraligtas, si Jesu-Cristo.

An tag-lipot na naistasyon ako sa Signal Hill grabe na marhay para sa Victoria. Karaniwan, nagkapirang pulgada sana an niebe sa bilog na panahon alagad kan taon na idto mga tolong piye an nag-abot sa sarong bagyo. Nasa banwaan ako kan nagpoon iyan asin dai nahaloy, dai na nagdadalagan an mga streetcar. Boot sabihon kaipuhan kong maglakaw nin tolong milya sa sarong piye o duwa na bagong bagsak na niebe. Kan sunod na aldaw, an mga tropa ipinaapod tanganing magtabang sa paglinig kan niebe sa mga kalye alagad dai kaiba an samuyang regimento. Bantog an Victoria sa slogan para sa mga turista na “Follow the birds to Victoria,” huli sa mga sea gull. Kan tag-lipot na idto gutom an mga gamgam. An nagkapira sa mga kaibahan nagtali nin mga piraso nin taba nin bacon sa duwang poro kan sarong tali asin naogma sa paghiling kan pag-ilinutan kan mga naglalayog na gamgam.

Igwa kami nin parasiyok nin trumpeta tanganing magpatunog nin mga apod. Dai siya kasuarin man nakauniporme sa tamang oras tanganing patunogon an apod kalahating oras bago an parada kada aga, kaya binubuksan niya an sarong bintana asin pinapaluwas an trumpeta duman tanganing patunogon an apod na idto. Sarong aga an saro sa mga kaibahan nagsakat sa atop

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na may dara na pitsel nin tubig na ibinubo niya sa trumpeta mismo kan nagpopoon an apod. Dakulang kangisihan mantang an apod nagpundo sa sarong gurugmok asin sarong tilamsik!

Padakul nang padakul an olay-olay manongod sa pagduman sa ibong kan dagat. An nagkapirang lalaki nagdesertar tanganing magsali sa mga grupo na mapasiring sa labanan sa Europe. Sa grabeng kamangmangan, nag-ayon ako sa saro sa sakong mga kaibahan na mag-absent na mayong permiso. Duman sa Vancouver nagsali kami sa sarong construction company na mapasiring sa France. Nagbalik pa kami sa Victoria tanganing magpaaram sa samuyang mga pamilya. Alagad pagbalik mi sa Vancouver, dinakop kami kan M.P. asin ipinabalik para sa courtmartial. Sinentensyahan kami nin 30 aldaw sa bilanggoan militar. Sarong banggi duman kinua ko an Biblia asin binasa an Psalm 51 asin, nakaluhod, ikinumpisal ko an sakong kasalan sa Kagurangnan. Pagkalihis nin sarong aldaw o duwa, an samuyang Commanding Officer nag-alok samuya nin reprieve kun magboluntaryo kami para sa serbisyo sa ibong kan dagat kaiba an sarong grupo na ipapadara hale sa Battery. Pagkaluwas ko, naghagad ako nin pagpatawad sa sakong pamilya asin nagduman man tanganing magkumpisal sa nagkapirang elder kan asembleya. Iyan sarong kabtang nin hoben na kamangmangan na gusto ko na sanang malingawan alagad naliligayahan ako na kun an Dios nagpapatawad, nalilingawan Niya. Bakong nakakaogma na isurat iyan digdi, apuera lang ta pinapadakula kaiyan an grasya nin Dios.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 4

Paglingkod sa World War I

“Ano man an bunga na nakua nindo kaidto sa mga bagay na ikinasusupog nindo ngunyan?” (Rom. 6:21)

Malinaw na marhay an simbag sa hapot na iyan! MAYO! Kun bako sa makangangalas na kaimbodan asin pagkamoot kan satong maheherakon na Kagurangnan kan panahon kan sakong serbisyo militar, mas marhay na tahuban na sana an mga taon na idto. Saro sa pinakadaing maogmang tawo sa kinaban iyo an paratubod na dai nabubuhay para sa Dios. Mayo siyang kaogmahan sa saiyang buhay Kristiano huli ta bakong tama an saiyang pakikiiba sa saiyang Kagurangnan kun dai siya nagkukuyog. Dai man siya tinutugotan na maogma sa kinaban huli sa saiyang makasalan na konsensya asin sa paggibo kan Espiritu Santo sa saiyang puso. Huli ta saro ako sa mga maluya asin makamondong Kristiano na idto, dakul an ginibo ko na ikinasusupog ko nin marhay ngunyan.

Pagkalihis nin nagkapirang taon, pagkatapos na mamomoot akong ibinalik kan Kagurangnan sa Saiya, nakanuod ako nin dakulang pagranga sa hula ni Joel. Dawa an kahulugan para sa Israel, igwa nin aplikasyon na puwede ko asin inako ko para sa sadiri. “Asin ibabalik ko saindo an mga taon na kinakan kan mga dulon” (Joel 2:25). An sarong naunang kapitulo nag-iistorya kan grabeng pagkaraot asin pagkasira na gibo kan sarong peste nin dulon. Pagkamarhay sana kun mayo nin dulon sa enot pa sana. Alagad an Dios kan gabos na grasya ibinalik an kinakan kan mga dulon. Dawa sigurado ako sa sakong sadiring kaligtasan, maluya akong paratubod, maluya na marhay kaya an mga nasa palibot ko dai nakaaram na paratubod ako.

Nagdesisyon an mga awtoridad militar na magporma nin sarong battery nin artillery hale sa Royal Canadian Garrison Artillery. Kaya saro ako sa mga grupo hale sa West Coast. Sarong biyahe na 3000 milya an nagdara samuya tabok sa Canada hale sa Pacific sa Kasolnopan pasiring sa Atlantic sa Subangan. Sa Halifax, Nova Scotia, nakiiba kami sa mga grupo hale sa ibang yunit asin naistasyon sa Citadel. Iyan sarong daan na kuta sa ibabaw kan sarong bulod na nakatanaw sa siyudad asin sa Bay of Halifax. An saro sa sakong mga kaibahan igwa nin tugang na lalaki na, sa Navy, namamahala nin sarong launch duman. Saro o duwang beses nagsakay kami sa launch para maglibot sa daongan. Halapad na daongan iyan; sa katunayan, duwang daongan iyan na pinagdudugtong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nin sarong sikip na kanal. Pagkalihis nin nagkapirang bulan, mantang nasa France kami, sarong barko nin bala an nabangga sa saro pang barko sa kanal. An resultang pagbutok sinira an dakulang kabtang kan siyudad.

Sarong banggi mantang yaon kami duman, ipinaapod kami tanganing labanan an sarong kalayo sa mga pantalan. Nagdalagan kami pababa sa bulod, paagi sa banwaan, pasiring sa mga pantalan. May sarong barko na nasusunog alagad mayo kaming magibo huli ta mayo kaming gamit sa pagpalong nin kalayo. May sarong lalaki na naipit asin nagprobar na makaluwas paagi sa sarong porthole. Nagadan siya bago pa makadara nin sulo tanganing gutdon an mas dakulang butas. Parati kong naiisip kun taano ta an mga porthole sa mga barko dai ginigibong medyo mas dakula.

An church parade kun Domingo nin aga obligado. Sinuhestyon kan samuyang koronel na an bilog na battery magmartsa sa ibang simbahan kada Domingo, imbes na magduman sa sadit na mga grupo sa simbahan na samuyang pinili. Huli ta mayo akong aram na asembleya sa Halifax, nakiiba ako. Sarong pirming bagay na pinapakangisihan na pagkatapos na inaraplaw kan padi an battery kan aga na idto, ipapahayag niya, “Ngunyan kukuahon ta an atang.”

Sarong dakulang ayam na Newfoundland an samuyang mascot. Nagmartsa siya kaiba mi pababa sa pantalan kan nagsakay kami para sa pagtabok sa Atlantic alagad dai siya tinugotan na magsakay. Dai gusto kan ayam na mabayaan. Sa tahaw kan banggi kan matoninong na an gabos, nagsakat siya sa gangplank. An solong bantay dai nakapugol sa siring kadakulang ayam, kaya nakasakay siya nin hilom. Nakaluwas siya sa quarantine sa England sa tamang oras sana tanganing makaiba liwat sa battery kan nagtabok iyan pasiring sa France. Nawara an mascot kan enot kaming nagpalaban asin nadangog mi an mga bareta na may sarong dakulang ayam na nahiling sa itaas sa mga front line.

Sa timog kan England ibinabalyo kami sa iba-ibang kampo para sa iba-ibang yugto kan samuyang pagsanay. Paminsan-minsan nakakakua ako nin weekend leave asin nakakabisita sa sakong tugang na lalaki asin sa saiyang agom asin sa nagkapira sa samuyang mga daan na amigo. Sa tahaw kan tag-lipot yaon kami sa Lydd, sarong mamundong lugar sa timog na baybayon. Duman sinanay kami sa paggibo nin mga gun emplacement. Sarong banggi na may niebe sa daga, pinagprobaran kong luksohan an pinaghuna kong sarong sikip na sapa. Mantang nasa ere pa ako, namansayan ko na mas halapad iyan kaysa sa paghuna ko! Nalusot ako sa yelo sagkod sa sakong hawak sa malipot

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na tubig! Sarong nakakapugol-hangos na pagkaaram! Alagad igwa man iyan nin marhay na balos—pinapauli ako sa barracks tanganing makakua nin mainit na sabaw asin mamara na bado asin pinahingalo na sa iba pang trabaho.

Sa samuyang huring kampo sa Salisbury Plains, tinawan kami kan samuyang mga kanyon—six-inch (155m) howitzer—asin iba pang gamit, kaiba an mga helmet na asero, na ipinakilala kan nakaaging taon. May sarong lalaki na naglaog sa barracks na suot an saiyang helmet. Sa likod kan pintuan may saro pang sundalo, na may dara na push broom, na ibinagsak niya sa helmet na asero na may makusog na tunog. Haros nawaran siya nin malay alagad nakimaherak an saro, "Gusto ko sanang maaraman kun gurano kamarhay iyan!"

Sarong biyahe sa banggi sakay sa sarong mabahong barkong pangkarga an nagdara samuya hale sa Southampton pasiring sa Le Havre sa France. Sa nakaaging biyahe kaiyan, nagkarga iyan nin mga kabayo asin mula, na dakulang gamit sa pagdara nin suplay sa mga front line. Garo mayo man nin nagpakaabala na maglinig pagkatapos. Pagkatapos nin halipot na panahon sa Le Havre, nagbiyahe kami pa-norte sakay sa mga box car pasiring sa front. An samuyang mga kanyon nakaayos sa tamang oras sana para sa enot na barrage kan laban sa Vimy Ridge kan Domingo nin Pagkabuhay, 1917. Huli ta harayo kami sa likod (bagay sa mga baguhan arog mi) madaling natulak an mga Aleman lampas sa abot kan samuyang mga kanyon. An Vimy Ridge nakatanaw sa distrito nin minahan nin karbon sa Lens asin sa kapatagan kan Douai. Kun malinaw an aldaw, nahihiling an Douai, an lugar kun sain ipinublikar an bersyon kan Biblia kan Romano Katoliko kan 1609 A.D. Madaling nalinig kan infantry kan Canada an ridge sa mga Aleman asin nagpadagos pasiring sa kapatagan sa ibong. Tibaad nalusot pa ninda an linya kan mga Aleman asin nakaduman sa Douai, alagad an mga heneral dai andam sa sarong gerang nagbabago-bago. Para sainda, sarong gerang mayong hiro iyan nin mga hukbo sa mga trinsera na nagkakaatubangan. Dai nahaloy, an mga nalugadan na nakakalakaw nagbabalik na paagi sa baryo kun sain kami yaon. Hale sa saro sainda naaraman ko na an sakong amigo, si Frank Maynard, nagadan sa pag-atake kan aga na idto. Dakulang pagkabigla iyan huli ta naglalaom ako na mahiling ko siya liwat sa madali.

Kan tag-init kan 1917, dakul an nahiling mi na labanan huli ta yaon kami sa sarong baryo sa norteng poro kan Vimy Ridge. Mga eroplano kan Aleman na nagbabagsak kan samuyang observation balloon, sarong sirang eroplano

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na halos nagdadaplos sa ibabaw kan samuyang mga payo pasiring sa sarong crash landing, mga dog fight mantang an mga eroplanong idto naggigibo nin mga barrel roll asin loop. Sarong aldaw nakahiling kami nin sarong pulang eroplano na sa paghuna mi tibaad iyo an bantog na Aleman na ace, an Red Dragon, si Baron von Richtofen. Kun nahihiling ko an satong mga modernong eroplano, nangangalas ako kun paano nakakadanay na buo an mga ginamit nindang aparato kaidto.

An sakong trabaho bilang signaler kadaklan pag-areglo asin pagkabit nin mga linya sa pagitan kan mga kanyon asin kan headquarters. Sa duwang taon na pakikilaban, dai ako kasuarin man nagpaputok nin anuman na klase nin badil. An samuyang erokan yaon sa silong kan sarong rumpag na harong. Sarong aldaw sa kataed na baryo nakahiling kami nin sarong kalan, na kinua hale sa sarong harong asin siguradong para sa mess kan sarong opisyal. Kan banggi na idto "nakua" mi iyan para sa samuyang sadiring gamit. Mantang nagbabasa ako sa liwanag kan sarong lampara nin gaas sarong banggi, natumba iyan kan sakong kaibahan. Naglukso ako tanganing palungon an kalayo hale sa gaas sa sakong higdaan. Nagkangisi nin makusog an sakong kaibahan asin nagsabi, "Hilingon mo an saimong buhok!" Dai ko mahiling an sakong buhok alagad kinuskos ko nin makusog an sakong kamot tanganing palungon an kalayo na nagsisirit hale sa sakong buhok. An isip niya nakakangising marhay an nahiling niya! Suwerte ta mayo nin nasira apuera sa libreng pagkasunog kan buhok; an gaas sana an nasunog. Nakabalos ako saiya kan huri. Sarong aldaw sinabi niya, "May naparongan akong nasusunog." Na may kangisi simbag ko, "Iyo, an saimong bigote iyan." Sinusunog niya an saiyang sigarilyo sagkod sa halipot na halipot na upos kaya nasusunog na an saiyang bigote.

Dai nahaloy pagkaabot sa baryong idto, ako an turno sa udto na kuahon an samuyang kakanon sa kusina. An mga kosinero yaon sa sarong rumpag na harong. Huli ta abala ako sa sarong trabaho, an saro sa sakong mga amigo hale sa Victoria nag-alok na siya an madara imbes na ako. Siguradong binabantayan kan mga Aleman an mga lalaki na nagtitipon sa lugar na idto. Kan aldaw na idto may sarong bomba na nagtama sa kusina asin nagadan an pito sa samuyang mga kaibahan, kaiba an sakong amigo. An saro pang taga-Victoria nawaran nin bitis kan oras na idto. Namansayan ko na inaatiman ako kan Dios, dawa dai ako maninigo kaiyan.

Kan siring man na hapon, kaming duwang signaler pinagbutan na makaiba sa sarong tenyente pasiring sa sarong forward observation post. An dalan na kaipuhan mi agihan saro sa mga matagas na dalan na cobblestone sa France, asin an mga Aleman nagbabagsak nin sarong bomba digdi kada minuto. An samuyang tenyente

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

garo dai man lang nakaisip na mag-agi sa ibang dalan. Nagpoon kaming maglakaw sa dalan na idto. May bombang nagtama asin mantang an mga piraso naglalayog sa ibabaw mi, nagdalagan kami nin pinakamadali na kaya mi, may dara na mabibigat na gamit. Dangan an huyop kan saro pang bomba na nag-aabot! Naglukso kami sa sarong trinsera sa gilid kan dalan nin igo sanang malikayan an mga piraso kaiyan. Dangan tindog asin dalagan liwat. Eksperto na marhay kami sa paghusga kan sukol asin kun sain mahuhulog an anuman na bomba huli sa tunog kaiyan. An sarong hinay na ugong puwedeng dai pansinon alagad bakong an biglang hagibis. An problema iyo na mientras na mas harani an bomba na nag-aabot, mas kadikit an oras nin patanid.

Sarong banggi kan Setyembre, binomba kan mga Aleman an baryo nin mga sadit na bomba. Inaapod mi sinda na "whiz-bangs" huli ta may whiz, dangan bang. Kaiba sainda an nagkapirang bomba nin gas. An gas nagluluba sa mga hababa na lugar kaya nililikayan mi an mga kanal asin mga butas nin bomba. Igwa kami nin mga gas mask na bihira mi gamiton. Imposible na makapag-olay na may mouthpiece, asin an mga para sa mata gibo sa mica, na nagkakalabog. (Iyan bago pa naimbento an malinaw na plastik.) Dakul sa samuyang mga linya an napusak kaya bilog na banggi kaming nasa luwas na nag-aareglo kan mga linya nin komunikasyon.

Pagliwanag nagpundo an pagbomba asin sarong magayon, maaraldaw, asin malinaw na aga iyan. Bago magpahingalo, kami ni Martin nagboluntaryo na magduman sa kusina para sa samuyang rasyon sa aldaw na idto. Pabalik sa samuyang inerokan, nagdadangadang kami sa pangenot na kantuhan sa baryo. Nadangog mi an siyok kan sarong dakulang bomba na nag-aabot nin madali asin harani! Nagbagsak ako asin nagdapa sa dalan mantang nagtama an bomba asin naglayog an mga piraso. Kan huri nanuod ko na may sarong sadit na piraso na sindakula kan sarong baak na gisantes na nakalusot sa patse na anit sa sakong riding breeches asin nagkamot sana nin hinay sa kublit. Ginhawa na dai ako natamaan, naglukso ako patindog asin inapod si Martin na magdali. Nakadapa siya sa dalan asin dai naghihiro. Binaliktad ko siya—may sarong piraso na nagsulot sa saiyang daghan. Basa na sa dugo an saiyang uniporme. Nagdalagan ako tanganing maghanap nin tabang alagad aram ko na mayo nang silbi. Fatalista siya asin mapangahas, kaya duda ako kun nagprobar man lang siyang magdapa. Nin sarong panahon nasira an sakong nerbyos. Liwat na mamomoot akong iniligtas kan Kagurangnan. Alagad dai ko binago an sakong mga gawi. Makangangalas alagad totoo, na parati an takot sa tawo igwa nin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mas makusog na kapot sato kaysa sa takot sa Dios.

Dai nahaloy pagkatapos kaiyan, ibinalyo kami pa-norte sa siyudad nin katedral na Ypres sa Belgium. An katedral asin an kadaklan kan banwaan rumpag na. Nag-irok kami sa mga silong kan mga rumpag na harong. An samuyang mga kanyon yaon mga limang milya an rayo hale sa siyudad pasiring sa Passchendale Ridge na pinagpoprobaran kan samuyang hukbo na agawon sa mga Aleman. Kada ikaduwang aga naglalakaw kami pasiring sa samuyang battery para sa 24 oras na duty; nakaagi kami sa mga lugar na dating mga baryo alagad mayo nin sarong ladrilyo na natada. Sa luwas kan pangenot na dalan, putik sana iyan, sagkod tuhod asin sagkod paa. Igwa man nin marhay na balos an putik huli ta tinatahuban kaiyan an mga piraso kan nagbubutok na bomba.

Kan panahon na idto, kaiba ko an sarong tipikong gurang na sundalo, na parating nagrereklamo asin nagngungurob manongod sa gabos. Alagad, garo marhay an samuyang pagsamahan. Sarong aldaw pinadara kami tanganing tsekon an mga koneksyon nin telepono na ikinabit sa sarong daan na gun emplacement kan mga Aleman. An pintuan nakaatubang sa linya kan mga Aleman asin an pintuan sarong basang habol na basa sa putik. Nagpasalamat ka na daw sa Dios para sa sarong basang habol? Nakalaog pa sana ako, nagpoprobar na maanad sa liwanag kan kandila sa laog, kan may sarong bomba kan Aleman na nagbutok sa luwas mismo kan pintuan. Tinahuban kan habol an anuman na piraso alagad an gabos na kandila nagpalong. Nakulbaan ako asin an mga lalaki sa laog nagmumura sako huli sa pag-akit kuno kan bomba na idto. Kumusta si Brown na nasa likod ko mismo? Inapod ko siya. Nagkurahaw siya pabalik, “Natamaan ako!” Nagdalagan ako paluwas—natapok siya nin 20 piye pasiring sa ibong na gilid kan emplacement. Kinakapa niya an saiyang sadiri tanganing maaraman kun sain siya natamaan. An totoo, dai siya natamaan, alagad grabe an saiyang pagkakulba asin natapos na an samuyang duty sa aldaw na idto.

Nakua kan infantry kan Canada an ridge na may dakul na nagadan. Pinaluwas kami para magpahingalo kan Pasko. An Commander kan Canada, si General Currie, nagbisita samuya sa uma kun sain kami nagpapahingalo. Bago an gera, igwa siya nin real estate agency sa Victoria asin parati akong naghahatod nin mga pakete sa saiyang harong. Sa saiyang talumpati sinabi niya na an pagkua kan Ridge nagtao samuya nin lugar na pagpopoonan para sa opensiba kan tag-sibol. Kan tag-sibol kan 1918, an mga Aleman an nag-opensiba asin tinulak an samuyang mga tropa paluwas sa Ridge pabalik haros sagkod sa Ypres.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kan panahon na idto, nakaposisyon kami sa timog na poro kan Vimy Ridge. Dai kami nakakadangog nin bareta alagad aram mi, paagi sa paghiling sa posisyon kan mga observation balloon, na an mga Aleman nag-aabante sa norte asin timog mi. Yaon kami sa sarong peligrosong salient. Nerbyoso an samuyang mga opisyal huli ta aram ninda na masakit para samuya an mag-atras. An code word iyo an "Ottawa." Boot sabihon kaiyan, pabutokon an mga kanyon asin magdalagan sa paagi na kaya mo. Suwerte ta dai mi kinaipuhan na magdalagan. Kan pag-abot kan mga dugang na tropa kan Amerika sa Western Front, napugol an pag-abante kan mga Aleman asin naibaliktad.

Kan tag-init asin tig-dahon na idto, yaon na kami sa luwas kan gera sa trinsera asin mas pirming naghihiro mantang an mga Aleman tinutulak pabalik. Dai pa kami halos nakakaposisyon kan nag-aabot na an mga orden na maghiro liwat. Nag-aabante kami sa mga daga na dai gayo nasira. Nagpupundo kami sa mga baryo na bago pa sanang binayaan kan mga nag-iirok. An peligro digdi iyo an mga booby trap na binayaan kan kaaway. May sarong sundalo na naglaog sa sarong harong na may piano; kan pinindot niya an mga tekla, nagbutok iyan. Kan pag-abante na idto, nakaagi kami sa nagkapirang gas na makamandag alagad nagsarabwag na nin marhay. Apuera sa nagluluhang mga mata asin nagsisipon na mga dungo, garo dai mi gayo iyan namangno. Huli ta habo kong maisip na malingerer ako, dai na ako nagpakaabala na ireport iyan. Kan huri namansayan ko na nakatabang sana sako kun may sick call sa sakong rekord. Asin nag-ani ako nin nagkapirang resulta pagkatapos kan discharge.

Sarong banggi an saro sa samuyang mga kaibahan nakagadan nin sarong koneho sa suwerteng pagbato nin gapo. Nagkua kami nin nagkapirang gulay hale sa hardin kan sarong Frances asin nagkaigwa nin marhay na nilaga na koneho, sarong mapaogmang kaibhan sa bully (corned) beef asin matagas na biskwit. Dangan kan Nobyembre nag-abot an maogmang bareta nin sarong armistice. Igwa pa ako ngunyan nin sarong message form na nag-abot sa samuyang battery, "Hostilities will cease at eleven hours on November 11th… there will be no intercourse of any description with the enemy." Sa sarong baryo sa Belgium, sa ika-onseng oras kan ika-onseng aldaw kan ika-onseng bulan, nagkukugos kami asin nag-ogma na sa katapusan natapos na an laban. Minsan garo baga mayo na iyan katapusan! Nagbalyo kami sa sarong banwaan harani sa Mons asin nagdanay duman nin nagkapirang bulan. Digdi an mga Ingles na "Ol' Contemptibles" an enot na nag-atubang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa mga Aleman kan 1914.

An nagkapira samuya nakakua nin pass tanganing bisitahon an Brussels sampulong aldaw sana pagkatapos na binayaan kan mga Aleman an siyudad na idto. Naggastos kami nin dakul sa sarong mahal na pagkakan sa sarong hotel sa pangenot na plasa. Sa dalan pasiring duman, nakaagi kami sa Waterloo, sarong pagirumdom kan sarong mas naunang gera. An hukbo nagbukas nin nagkapirang praktikal na kurso, na makakatabang sa pagbalik sa buhay sibilyan. Sa kapinonan kan 1919 nagduman ako na may pass tanganing bisitahon an sakong tugang na lalaki sa England. Sa sakong pagbalik, nakaagi ako sa Folkestone tanganing magsakay sa barko tabok sa Channel. An nagkapirang taga-Canada nagdedemonstrar, na naghahagad nin tolos na pagbalik sa Canada. An pagkaatraso nagtao sako nin oportunidad na makabisita sa sakong tiyo asin tiya duman. Pag-abot ko sa France, naatraso liwat ako sa sarong base camp alagad sa katapusan nakasakay ako sa sarong tren, sakay sa sarong freight car. Pasiring iyan sa Cologne, Germany, asin natentar akong magdagos sagkod duman. Alagad, huli ta AWOL na ako, nagdesisyon akong maglukso paluwas harani sa Mons. Natatakot ako na kun mahaloy akong mawara, tibaad maatraso an sakong pagbalik sa Canada.

Kan tag-sibol ibinalyo kami sa sarong kampo sa North Wales tanganing hulaton an samuyang pagbiyahe pasiring Canada. Sa kapinonan kan Mayo nagsakay kami sa S.S. Mauritania sa Southampton. Nakatabang an pangaran na nagpopoon sa “B”—tinawan ako nin cabin, imbes na duyan sa hold. An Mauritania sarong kapatid na barko kan malaksi na Lusitania na pinalubog kan mga Aleman sa kapinonan kan gera. Nin dakul na taon iyan an pinakamadaling barko na nagtatabok sa Atlantic. Dai iba an samuyang biyahe. Pagbiyahe hale sa Southampton kan Domingo nin banggi, nag-abot kami sa Halifax amay kan Biyernes nin aga. An pagbaba nangyari na mayo nin problema. An mga pasiring sa West Coast an enot na nagbaba pasiring sa sarong naghahalat na tren. Rinibong lalaki an nakababa sa barko kan aga na idto asin sa udto nagbiyahe iyan pasiring New York para sa sarong pabalik na biyahe.

Sa dakul na banwaan sa 3000 milyang biyahe na idto, mga dakulang grupo nin tawo an nag-araplaw sa mga nagbabalik na beterano. Sa huring kabtang sana kan biyahe nagkagulo an ginibo kan mga awtoridad. Kaipuhan mi pang maeksperyensyahan an saro pang “hurry up and wait” kan hukbo. Hale sa Vancouver pasiring Victoria nag-arkila sinda nin sarong hinay na barko, mantang madali sanang nakasakay kami sa regular na aroaldaw na biyahe.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

An inner harbor kan Victoria saro sa pinakamagayon sa kinaban. Dai pa iyan nagin mas magayon kaysa kan banggi na idto kan Mayo mantang napuno mi an atubang na kabtang kan barko. Mantang nagdadangadang an barko sa pantalan, sa atubang mismo yaon an magayon na Empress Hotel, na lingkos nin ivy asin napapalibotan nin mga damuhan. Sa too yaon an marangal na Government Buildings na may maaayos na damuhan asin magagayon na mga hardin nin bulak. Alagad an pinakamarhay na nahiling iyo an mga namomootan na naghahalat sa pantalan asin nagkakaway nin grabe kan nahiling na kami. Nasa harong liwat, ligtas asin buo! “Alagad kun sain nagdakul an kasalan, mas lalo pang nagdakul an grasya.” Siguradong huli sana sa sobra-sobrang grasya kaya nakabalik ako hale sa mga kalisangan kan gera.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 5

An Apod sa Misyon

"Totokdoan taka asin ipapaaram ko saimo an dalan na dapat mong lakawan: gigiyahan taka paagi sa sakong mata." (Psa. 32:8)

Kan mga bulan bago ako nag-uli, inatubang ko an pangangaipo na bagohon an sakong pamumuhay. An paghale sa hukbo asin paghale sa buhay sa hukbo garo marhay na panahon tanganing magin tama na liwat sa Kagurangnan. Basta napagal na ako sa paagi kan sakong pagbuhay, napagal na sa pagtratar sa Kagurangnan nin siring kaipit dawa sa gabos na Saiyang makangangalas na grasya sa pag-ingat sako sa laog nin mga taon nin pakikilaban. Pagkatapos kan armistice, binayaan ko an sigarilyo asin nagsalida sa pipa. Dawa kaidto, haloy pa bago an mga patanid manongod sa kanser sa baga, an sigarilyo inaapod nang "coffin nails." Kan nagtatabok sa Atlantic, ibinarabag ko an pipa asin tabako sa dagat. Nalinig ko na an sakong buhay alagad dai pa ako naglalaog sa Tataramon.

Dai nahaloy pag-abot ko sa harong, inimbitar ako ni Brother Fisher na makaiba siya nin nagkapirang panahon sa Deep Bay. Tugang siya kan saro sa mga enot na misyonero sa ngunyan iyo an Zambia. Si Mr. Fisher igwa nin nagkapirang acre nin daga sa gilid kan tubig kun sain nagtatanom siya nin asparagus asin black currant tanganing dugangan an saiyang pensyon. An pagtrabaho sa hardin asin pagpangisda sarong mapahingalong kaibhan hale sa mga eksperyensya sa gera. Tinawan niya ako nin sarong Scofield Bible, na nakatabang mantang pinagpoon ko an gawi na aroaldaw na pagbasa kan Kasuratan.

Dai man nahaloy pagbalik ko, ipinahayag na si C.A. Swan magkakaigwa nin tolong pagtiripon sa Victoria Hall sa sentro kan Victoria. Bilang saro sa mga enot na misyonero sa Central Africa, dakul siyang nakakapaogmang istorya. Enot siyang nagduman sa Africa kan 1887. Kan 1904, huli sa salud, nagduman siya sa Portugal asin kan panahon kan gera nagtrabaho kaiba an mga tropa kan Portugal sa France. Interesado ako digdi huli ta nin sarong panahon igwa kami nin nagkapirang Portuges na kaiba sa samuyang battery sa France. Kan pagkaaki ko, interesado na marhay ako sa pagdangog sa mga misyonero, lalo na an hale sa Africa; alagad kan panahon na ini nagduman ako huli sa kuryosidad, dai man lang nangangarap kun gurano kadakula an magigin epekto kan mga pagtiripon na idto sa sakong sadiring buhay.

Natatandaan ko nin marhay kun sain ako nakatukaw sa ikatolong pagtiripon.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Bago an saiyang mensahe, nag-ampo si Mr. Swan. Nag-ampo siya para sa mga nawaran nin namomootan kan gera—para sa mga babayi na an saindang mga lalaki dai na mabalik. Labi sa 60,000 na taga-Canada an nagadan sa World War I. Dangan nagpasalamat siya sa Dios para sa mga nagbabalik asin nagsabi, "Kagurangnan, ipahiling mo sainda kun para sa ano sinda iniligtas!" Mayo ako nin pinakasadit na ideya kun ano pa an iba niyang ipinag-ampo o kun gurano kahaloy siyang nag-ampo. An saiyang hagad tolos na sinimbag sa sakong kaso. Nagtaram sako an Kagurangnan. Bakong boses na nadadangog; mayo nin ibang nakadangog kaiyan. Alagad iyan kasing totoo sako kan boses kan parawalat. "Iniligtas taka tanganing magduman ka sa misyon!" Sa kamangmangan, pinagprobaran kong makipagdiskusyon sa Kagurangnan—iyan pirmi sanang sayang na pagprobar. "Alagad, Kagurangnan, kaaabot ko pa sana sa harong pagkatapos na mawara nin tolong taon. Habo ko pang magbaya liwat tolos. Igwa ako nin balong ina asin kaipuhan kong magdanay digdi, maggibo nin harong, asin suportaran siya." Liwat nadangog ko an Saiyang boses, "Binayaan mo an harong para sa hadi asin nasyon, dai ka daw andam na bayaan an harong para Sako? Dai ka daw nagtutubod na kaya Kong atamanon an saimong ina?" Ano an silbi kan pakikipagdiskusyon sa Saro na igwa kan gabos na simbag? Bago natapos ni Mr. Swan an saiyang pag-ampo, nag-ampo man ako, "Sige, Kagurangnan, kun iyan an gusto mo, andam ako."

An Dios sarong Dios nin dai natatapos na pagkakaiba-iba asin naggagamit Siya nin iba-ibang paagi sa pag-apod sa Saiyang mga suruguon. Bakong parati na nagtataram Siya nin siring kadiretso, alagad nagpapasalamat ako Saiya para sa malinaw na apod na idto. Kan samuyang enot na furlough, nahiling ko liwat si Brother Swan sa Victoria asin iniistorya ko saiya kun paano tolos na sinimbag kan Dios an saiyang pag-ampo kan banggi na idto.

Saro sa mga enot na prayoridad bago magduman sa misyon iyo an paggibo nin harong para sa sakong Ina asin sa sakong tugang na si Florrie. Nakabakal kami nin duwang lote, na korteng L palibot sa harong kan sakong tugang na si Ethel. Saro sa mga trabaho ko iyo an pagtrabaho sa sarong tugang na builder. Sa sakong bakanteng oras, binungkag ko an sarong sadit na harong sa mga lote na binakal mi. Sa tabang kan samuyang amigo na builder, ginibo an mga plano asin pinagpoon an paggibo nin harong. Marhay an pag-uswag kan tag-init kan 1919. Dakul na banggi an mga hoben na lalaki hale sa asembleya nag-aabot asin nagtatabang sa paggibo.

Nakanuod ako nin bagong kaogmahan sa paglakaw kaiba an Kagurangnan asin sa pagbusog sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Saiyang tataramon asin sa pagkasabot kan Saiyang grasya sa pag-apod sako na magin misyonero. Parati akong nagkakanta mantang nagtatrabaho. Sarong aldaw, nasa ibabaw kan atop na nagbubutang nin shingles, nagkakanta ako asin biglang namansayan ko na kakakanta ko sana, "Some day this earthly house will fall." Nakangisi ako sa nakakangising kamugtakan. Siring sa aram ko, nakatindog pa an harong na idto digdi sa daga pagkatapos nin labi sa anom na pulong taon. Kan nag-uli na sa Kagurangnan si Ina, ibinaligya ni Ethel asin ni Richard an saindang harong asin nagbalyo sa harong na idto, asin pagkatapos na inapod na pauli si Ethel, ibinaligya iyan.

An gobyerno kan Canada nag-aalok nin mga oportunidad sa pag-adal para sa mga beterano, lalo na sa mga, arog ko, nagsali sa hukbo mantang tin-edyer pa. Nagsumitir ako nin aplikasyon para sa Bible Institute of Los Angeles, alagad dai iyan inako huli ta bakong nasa Canada. Kan panahon na idto, mayo akong aram na Bible school sa Canada dawa igwa nin saro sa Vancouver. Kaya nag-aplay ako para sa sarong commercial course sa sarong business college sa Victoria.

Sa bilog na tig-dahon asin kapinonan kan tag-lipot, nagtatrabaho ako nin makuri, nag-aadal kun aldaw asin nagtatrabaho sa harong kun banggi, apuera kun may pagtiripon. Si Dr. Harris Gregg naggibo nin serye nin mga lektura manongod sa Biblia, na dinadaluhan ko kun udto asin kun banggi. Dakulang bendisyon iyan sa sakong espirituwal na buhay, alagad an kadalian kan sakong pamumuhay nagpopoon nang magkaigwa nin epekto.

Sa kapinonan kan Enero 1920, nagkaigwa kami nin grabeng lipot. Nagbabado ako sarong aga asin nakahiling nin kalayo na nakaaninag sa salming. Nagdalagan ako paluwas asin nahiling an harong kan sarong kataed na nasusunog asin nagdalagan ako tanganing hilingon kun makakatabang ako. An may-ari nagluluwas hale sa silong asin nagsabi na mayo nin tawo sa laog kan harong. Mantang hihilingon ko na kun may maliligtas pa sa saiyang mga gamit, an atop nagrumpag asin mayo nang magibo.

Dai nahaloy pagkatapos kaiyan, nagkaigwa ako nin bronchitis, na nagin pulmonya asin pleurisy. Kan ipinalaog ako sa Jubilee Hospital, dai ko namansayan kun gurano kagrabe an kamugtakan. An naiisip ko sana iyo an matarom na sakit sa sakong mga gusok sa kada hangos. Mga alas onse kan banggi na idto, naglaog an chaplain kan mga beterano tanganing mag-ampo kaiba ko. Nangalas ako kun taano ta nag-abot siya sa siring na oras. Pinahalagahan ko an saiyang pagmalasakit dawa sa paghuna ko bakong ligtas na tawo siya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kan banggi na idto, sarong negosyante hale sa India an nakatakdang magtao nin Bible study sa Oaklands Chapel. Bago siya nagtaram, ipinahayag na grabe an sakong helang sa ospital asin an isip kan doktor dai na ako maabot sa aga. Dai ko iyan naaraman sagkod kan huri. Sinuhestyon kan bisitang paratataram na imbes na Bible study, magpakatao sinda sa pag-ampo. "Alagad an simbahan nag-aampo sa Dios para saiya nin mayong ontok." (Acts 12:5). "Asin an pag-ampo na may pagtubod mapapaomay an may helang" (Jas. 5:15). Dai iyan nangangaipo nin tolos na pagkaomay—sa sakong kaso halawig na proseso iyan.

Pinagprobaran kan doktor na kuahon an tubig sa pleural cavity paagi sa pagsulot nin dagum. Dai iyan nagbunga huli ta an tubig nagin nana na. Kaya kinaipuhan an operasyon, na gutdon an pagitan kan mga gusok tanganing magbutang nin tubo na padalagan kan nana. Nag-abot si Ina tanganing hilingon ako bago ako ipinalaog sa operating room asin nagsabi, "Kun may mangyari, marhay man an gabos, bako?" "Siyempre," simbag ko, "alagad mayo nin mangyayari. Madulok ako sa misyon asin kabtang ini kan pagsanay." Si Dr. Wace, saro sa pinakamarhay na siruhano sa Canada, an nag-opera, alagad an sakong pagsarig bakong saiya kundi sa Kagurangnan.

Pagkaluwas sa epekto kan ether (pagkaraot kan parong!) maogma akong inaraplaw kan head nurse sa ward, si Miss Harman. Masigkang Kristiano siya asin kan huri nagin misyonero sa Congo asin nagin martir sa rebelyon duman. An Matron kan ospital ibang-iba na klase. Takot na marhay an mga nars saiya kun nadadangog ninda siyang nag-aanggot sa mga pasilyo kan ospital. Nagdara si Ina sako nin nagkapirang violet, an solamenteng bulak sa hardin. Sadit na marhay iyan para sa anuman na plorera kaya ibinutang kan nars sa sarong sadit na pinggan. Naglaog sa kuwarto si Miss McKenzie, nahiling an mga violet asin sa sarong anggot na pagkua dinara an sakong mga violet, na nagsasabi, "Mga violet sa sakong asinan!" Dawa maluya ako, kinaipuhan kong magkangisi, dawa an nars mayong nahiling na nakakangisi sa kamugtakan.

An kaiba ko sa kuwarto iyo si Mr. Enoch hale sa Ladysmith. Bakong siya arog kan saiyang kapangaran sa Biblia huli ta bakong paratubod siya. An sakong mga bisita asin ako dakul an oportunidad na magpatotoo saiya manongod sa Paraligtas. Garo harani na siya sa pagdesisyon alagad sarong aldaw nagsabi, "Mayo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ako nin klase nin pagtubod na arog kan saimo." Simbag ko, "Ano sa paghuna mo an pagtubod, sarong bagay na may 57 na klase?" Bakong an klase kan pagtubod o an dakul kan saimong pagtubod an mahalaga—an mahalaga iyo kun siisay an satong pinagtutubodan. Kan nagbaya siya sa ospital, dai pa niya ibinutang an saiyang pagtubod ki Cristo.

Pagkalihis nin duwa o tolong bulan, nagtipon liwat an nana kaya may saro pang operasyon na itinakda. Ginibo ini ni Dr. Russell Robertson, na marhay man na marhay na siruhano. Halangkaw siya asin marangal na lalaki na may matarom na mga mata. Nagtitindog siya sa poro kan higdaan kan sarong pasyente, binabasa an chart, asin hinihiling an pasyente. An nagkapira sainda nagsabi na dai niya kaipuhan an X-ray huli ta nahihiling ka niya hanggan sa laog. An doktor na namamahala sa sakong kaso iyo si Dr. Baillie na nagkaigwa ako nin marhay na pagsabotan.

Kan tag-init na idto, ibinalyo ako sa ospital militar sa Esquimalt, na nakatanaw sa daongan. Mas magayon na marhay an palibot duman alagad harayo an kaipuhan na biyahe kan sakong mga bisita. Ibang-iba an Matron duman. Istrikto an saiyang disiplina alagad dai kasuarin man nagpalangkaw nin boses asin dai kasuarin man nagtadom nin sarong nars sa atubang kan mga pasyente. Sarong dama siya na nakuha an saindang paggalang huli sa saiyang pagkapatas.

Duman naaraman na naapektaran an sakong mga bato (kidney) asin nagkaigwa ako nin nephritis. Boot sabihon kaiyan mga seat bath asin limitadong kinakakan. Panahon kan strawberry kaidto asin dai ako nagreklamo sa sarong pinggan nin strawberry kada pagkakan. Nagreseta an doktor nin sarong bote nin Guinness Stout bilang tonic kada aldaw. Dai ako nagreklamo huli sa konsensya huli ta inireseta iyan bilang bulong, alagad dai ko gusto an lasa kaiyan. An gabos na ibang pasyente gusto an siring man na reseta!

An saro sa mga orderly duman sarong hababa, matipunong lalaki na may halawig na mga takyag. Inaapod siya kan mga lalaki na Tarzan. Labi sa sarong lamesita sa gilid kan higdaan an nasira niya huli ta dai madaling mag-ayos. An nars kan panahon na idto sarong dakula na marhay na babayi, haros anom na piye asin marhay an hawak. Sarong banggi dinara ni Tarzan an mga bandeha nin pamanggihan na mayo an panghimagas na linagang aprikot. Pinagbutan siya kan nars na dad-on paluwas an mga bandeha asin idugang an panghimagas sa kusina kan ward. Para ki Tarzan mas simple na dad-on an dakulang mangkok nin aprikot asin isandok iyan sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mga bandeha. Sarong labanan nin boot iyan. Pinagbutan niya siya na dad-on paluwas an mga bandeha. Nagbanta siya na ibabarabag an mga aprikot saiya. Siya an may awtoridad alagad an lalaki an may kusog! Ibinarabag niya an mangkok nin aprikot, tama sa target. Puro aprikot an nars hale sa saiyang kalo sagkod sa ibaba kan saiyang uniporme. Nagdalagan siya paluwas na nagtatangis tanganing magsalida nin bado. Nagdali-dali si Tarzan sa paghale mantang nagkukurahaw sa anggot an mga pasyente. Dai na siya nagbalik!

Kan Oktubre, mabuot na inareglo kan Matron an sarong ambulansya tanganing dad-on ako nin sarong aldaw sa sakong pamilya. Sarong gibong mabuot iyan na pinahalagahan na marhay. Harani sa katapusan kan Nobyembre, pinaluwas ako sa ospital—haros an bilog na taon nagugol duman. An sakong aplikasyon para sa sarong bagong kurso dai inako huli ta sinabi kan Board na an sakong helang bakong konektado sa serbisyo. Kun nag-sick call sana ako kan nakasinghot ako kan gas na idto sa France!

An enot na Aldaw kan Kagurangnan na nakabalik ako sa Pamanggihan kan Kagurangnan pagkatapos kan gabos na bulan na mayo ako sarong mahalagang okasyon. May nagtao kan himno na "Awake, my soul, in joyful lays." Hinagad ko sainda na ulitan an sarong bersikulo:

"Kun an kasakitan, arog nin madiklom na panganod,
nagtipon nin makapal asin nagdalugdog nin makusog,
Siya pirming harani sa sakong kalag nakatindog
An Saiyang mamomoot na kabuotan, abaa kamarhay!"

Nagkapirang bulan pagkaluwas ko sa ospital, inalokan ako nin trabaho na nagtao nin makangangalas na oportunidad para sa pagpakarhay kan salud. An samuyang mga amigo, an mga McGee, an namamahala sa sarong sadit na leper colony sa D'Arcy Island, nagkapirang milya hale sa Victoria. Si Mrs. McGee madulok sa England nin nagkapirang bulan asin an saiyang agom nangangaipo nin kaiba asin katabang. Talagang garo bakasyon iyan huli ta kadikit an trabaho. Apuera sa limang may ketong, gabos Intsik, kami sanang duwa an yaon. Nag-iirok kami sa Big D'Arcy asin malilibot mi iyan sa laog nin kalahating oras. Harani duman an Little D'Arcy, na mayo nin nag-iirok. Igwa iyan nin sarong cove, na sarong perpektong lugar na tagoan kan mga bootlegger. Mga aldaw iyan kan Prohibition sa U.S. asin nagkapirang milya sana kami hale sa hangganan. Huli ta mayo kaming paagi nin komunikasyon o proteksyon, madunong na dai pansinon an nangyayari sa palibot mi. Igwa nin panahon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na isipon an maabot asin ipag-ampo an pagigin misyonero. Sarong aldaw ipinahiling sako kan Kagurangnan nin malinaw na marhay na sain man Niya ako ipadara, kaipuhan kong manudan na mamootan an mga tawo, dawa garo dai sinda kamootan sa nagkapirang paagi. Kaidto mayo akong ideya kun sain Niya ako gustong magduman. Igwa ako nin nagkapirang isip manongod sa Africa asin manongod man sa Portugal tanganing tabangan si brother Swan.

Kan mga taon na idto nin paghalat sa Kagurangnan na buksan an pintuan, dakulang tabang an nakua ko ki Brother Duncan McKerracher. Nagtotokdo siya nin sarong klase nin mga hoben na lalaki asin nagkua kami sa saiyang kaaraman sa Kasuratan. Minsan pagkatapos kan prayer meeting nagtitindog kami sa sirong kan sarong ilaw sa kalye kaiba an samuyang mga Biblia na naghahanap nin simbag sa samuyang mga hapot. Ipinabisto niya sako an mga marhay na libro asin mga paraputros na nakakatabang, arog ni Sir Robert Anderson, ni Dr. A. T. Pierson, asin iba pa.

Sarong banggi binisita mi si Mr. Cecil Hoyle, na kaidto gurang na, na nagin misyonero sa Spain hale 1876 sagkod 1907.

Minsan naiisip ko an mga elder sa Oaklands. An nagkapira sainda nasa trenta pa sana, alagad mga sampulong taon o labi an katuaan sako. Sa laog nin sampulong taon, igwa daw ako kan kakayahan sa pagwalat, pagtokdo, asin pagpangenot sa sarong asembleya? Saro pang hamon iyan na mas pagkuritan ko an pag-adal kan Tataramon nin Dios.

An saro sa mga gurang na lalaki, si Billy James, na dai nag-agom, medyo kaibahan an gawi. Alagad talagang namomoot siya sa Kagurangnan asin nag-uumapaw sa kaogmahan kan Kagurangnan. Paralinig siya nin chimenea asin garo dai niya kasuarin man nahuhugasan an gabos na uling sa saiyang lalawgon. Alagad sa pagsamba an saiyang maating lalawgon nagliliwanag huli sa saiyang simple asin tapat na pagkamoot ki Cristo. Parati siyang iniimbitar ni Ina sa harong para mag-udto kun Domingo, dawa an pakaramdam niya nangangaipo siya nin marhay na pagkaligo!

Kun Sabado nin banggi igwa nin pagtiripon sa luwas sa Government Street sa luwas kan sarong misyon na inaapod na “Stranger’s Rest.” Si Billy nag-aabot diretso hale sa saiyang trabaho, itom an lalawgon sa uling, asin nagpapahayag sa siisay man na nakakadangog, “Itom an sakong lalawgon alagad maputi an sakong puso, nalinigan kan dugo kan Kordero.” Sarong aldaw sinabi niya sako, “Nahiling mo daw an Griegong may-ari kan tindahan nin kendi sa ibong kan kalye? Nagtukaw siya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa saiyang bintana sa itaas na nagdadangog sa bilog na banggi. Ipag-ampo ta an saiyang pagbabalik-loob." Kan samuyang enot na furlough nagbibisita kami sa sarong harong sa Long Beach, California. An samuyang host igwa nin Kristianong babayi na nagtatabang sa saiyang labahan. Mantang nagpaplantsa an babayi, naaraman ko na taga-Victoria siya. Nagluwas na an saiyang agom, si Mr. Phillips, iyo an Griegong may-ari kan tindahan nin kendi. Naligtas siya, binayaan an saiyang negosyo tanganing magtrabaho nin full-time sa mga Griego sa U.S.

Si Billy James parating nagkakakan nin simpleng pamanggihan sa udto sa Stranger's Rest. Inimbitar niya ako na makaiba siya duman asin maggugol nin panahon sa pag-ampo na magkaibahan, na maogma kong ginibo. Naaraman ko na kaidto si John Lamb nakikiiba saiya sa pag-ampo asin nagduman sa Venezuela kun sain naglingkod siya sa Kagurangnan hale 1920 sagkod 1932. Sinunod siya ni Dan Baillie. Si Dan hale sa Ladysmith, sa itaas kan Isla, alagad nag-iirok sa Victoria. Limang taon (1921-1926) siyang misyonero sa Manchuria. Pribilehiyo ko an magsunod asin magluhod sa pag-ampo sa sarong sulok kan misyon kaiba an mahal na tugang na ini. Dai siya mismo nakaduman sa ibang nasyon alagad nagtabang siya na ipag-ampo an iba na makaduman.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 6

Pag-andam para sa Misyon

"Tutumanon kan KAGURANGNAN an manongod sako: an saimong kahirakan, O KAGURANGNAN, nagdadanay sagkod pa man: dai mo pagbayaan an gibo kan saimong sadiring mga kamot." (Psa. 138:8)

Kan mga enot na bulan kan 1921, si Mr. Tom Baird nagbisita sa Victoria. Kaidto misyonero siya sa Malaya (1893-1906) asin makusog na paratataram, mahilig na marhay sa alliteration. Saro sa saiyang mga sinasabi (sinambit hale sa girumdom):

> *"Oh! Will my will to will God's will, then willing will be well.*
> *The willing will that wills God's will, within God's will will dwell."*

Paagi saiya naaraman ko an manongod sa Missionary Training School sa Brooklyn, New York, sa pamamahala ni Mr. asin Mrs. Richard Hill. (An aking babayi ni Mr. & Mrs. Baird nakasal ki Rowland Hill, sarong tugang ni Richard.) An mga Richard Hill nagin misyonero sa Persia asin Turkestan hale 1908-1918, asin pinagpoon an eskwelahan tanganing tabangan an mga gustong magin misyonero.

Inosente na marhay ako na ipag-ampo na an mga elder sa Oaklands Chapel magin pareho an boot sa pagkaandam na irekomendar ako para sa gibo nin misyonero, asin pangenot na maggugol nin panahon sa Missionary Training School. Ngunyan na mas madunong na ako sa mga gawi kan mga elder, dai na ako magkakaigwa nin pagtubod na ipag-ampo an siring na pag-ampo. Alagad mamomoot na marhay, inirekomendar ninda ako, asin kun igwa man nin dai nag-ayon dai ako sinabihan. An hatol ni Duncan McKerracher dakulang tabang asin bendisyon kan mga aldaw na idto. Kan Agosto sa katapusan nakaresibe ako nin simbag hale ki Mr. Hill na inaaraplaw ako sa Eskwelahan. Pagkaresibe kan saiyang surat, binasa ko an Psalm 138 na may dakulang bendisyon, sigurado na tutumanon kan Kagurangnan an Saiyang katuyohan sa sako. Mayo pa man ako nin paggiya manongod sa lugar nin paglingkod dawa an sakong isip pasiring sa Africa o tibaad sa Portugal, huli ta aram ko na nangangaipo nin tabang si Mr. Swan duman.

Sa sakong dalan hale sa Victoria pasiring New York, nagpundo ako nin sarong aldaw sa Port Hope, Ontario, tanganing bisitahon si Tiya Millie asin an duwa kong pinsan. Siya an pinakaninuhod na tugang na babayi kan sakong Ina asin nakasal sa sarong retiradong

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sundalo. Sarong nagpapakilalang Kristiano siya na regular na nagsisimba sa sarong Baptist church. An mga miyembro duman tibaad dai nakakaaram kun gurano kaipit an pagtratar niya sa saiyang pamilya. Dai pa nahahaloy bago an sakong pagbisita, nagtatrabaho siya sa riles kan tren asin naaksidente. Talagang ginhawa iyan para sa sakong tiya na makaligtas sa saiyang kaipitan.

Mantang nagdadangadang sa New York sakay sa tren hale sa Montreal, nag-aahit ako. Sa salming kan banyo, nahiling ko an sarong pasahero na binuksan an saiyang maleta asin nakahigda sa ibabaw an sarong Biblia. Sa paghuna na Kristiano siya, nag-iisip ako kun paano ako makakapagpoon nin olay. Siguradong sarong naglilibot na parabaligya siya na bisto an saro pang pasahero sa banyo. Sinabi kan huri, "Ano iyan—sarong Biblia? Dai ko aram na nagtutubod ka sa siring na bagay!" Simbag kan lalaki, "Dai, alagad nakakatabang iyan sa pag-agi sa customs!"

An pag-abot sa Grand Central sa New York asin pagprobar na hanapon an dalan pasiring Brooklyn sarong eksperyensya para sa sarong dayo. Mantang kinukua ko an sakong maleta, may sarong lalaki na nag-alok nin tabang na dai ko inako huli ta nagduda ako na igwa siya nin ibang katuyohan. Nakanuod ako nin sarong subway train na may markang "Brooklyn" alagad nagbaba ako nin amay, nasa downtown Manhattan pa. Sa ibabaw sa plasa sa City Hall, hinapot ko an sarong lalaki kun paano makaduman sa Seventh Avenue, Brooklyn. Simbag niya, "Nahihiling mo an halangkaw na building na iyan? Iyan an Woolworth Towers, an pinakahalangkaw na building sa kinaban (kan panahon na idto)." Dai ako interesado sa istorya para sa turista; gusto kong makaduman sa Brooklyn. Nagpadagos siya, "Magduman ka duman asin sa ibaba kan building na idto makakanuod ka nin subway pasiring Flatbush, Brooklyn. An Seventh Avenue nagpopoon sa Flatbush."

Kaya bago mag-udto nanuod ko an eskwelahan alagad an mga tawo sana duman iyo an sarong pamilya nin mga misyonero na nasa furlough, si Mr. asin Mrs. Asa Moore. Tugang na babayi siya ni Richard Hill. Ipinaheras ninda sako an saindang pamanggihan sa udto asin sinabi sako na an gabos yaon sa kumperensya sa Sea Cliff, Long Island. Kaya sa tahaw kan hapon nanuod ko an dalan pasiring sa kumperensya sa Sea Cliff. May pagtiripon na nangyayari, sarong pagtiripon nin hapot asin simbag na kaiba si C.F. Hogg asin si Harold St. John sa panel. May sarong naghapot na gustong maaraman kun taano ta an mga paratubod hale sa iba-ibang asembleya nakakapag-iba duman alagad kun sinda nagduman

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

harong, mayo nin pakikipag-iribahan an nagkapira sa saindang mga asembleya. Itinaas ni Mr. Hogg an saiyang mga kamot asin nagsimbag, "An mga pagkadai pagkaoyon-oyon kan mga tugang!" An saro pang hapot iyo an daan nang pirmeng hinahapot manongod sa bautismo para sa mga gadan. Parehong nagsabi si Mr. Hogg asin si Mr. St. John na dakol na sindang nahiling na mga paliwanag, alagad mayo ni saro na nakapaoyon sainda. Dai ninda aram an kahulogan. Pakatapos kan pagtiripon, nagdani ako sa sarong grupo na nakapalibot sa sarong tugang na garo baga naghohona na aram niya an simbag!

Pakatapos kan serbisyo sa banggi, nakahanap ako nin katre sa itaas na gatang kan kapilya, an pirmeng tiripunan kan asembleya sa Sea Cliff. An mga hoben na lalaki na nakadagos duman medyo maribok asin dai mapugolan. Garo mayo nin nangengenot sainda. Pagal na ako pakatapos kan sarong halaba asin makakaogmang aldaw na puno nin mga bagong nahiling. Kan nag-agi na an alas onse, naisip ko na maraot na patotoo ini para sa asembleya sa mga kataed. Kaya nagduman ako sa puro kan hagdan asin, sa tahaw kan ribok, ipinagboot ko na maghipos sinda. Kan sunod na aga, napansin ko na palihim nindang sinisiplat ako. Siyempre, mayo ni saro sainda na nakaaram kun siisay an dayo—asin dai ko man ipinaaram sainda.

Huli ta aram kong magkarpintero asin dara ko an nagkapira sa sakong mga gamit, pakatapos kan komperensya hinagad sako na magtabang sa pagpakarhay kan Sea Cliff Yacht Club. An building na ini, na nakaatubang sa baybayon kan Long Island Sound, binakal kan komite kan komperensya. Pakatapos kan trabaho kan Sabado nin hapon, nagbaba ako sa pantalan para maglangoy kaiba si George Fraser na nag-aandam na maduman sa Venezuela. Nagluksong siya sa tubig na suot pa an saiyang antipara asin nawara iyo. Dakol na beses siyang nagsubsob sa tubig alagad dai niya iyo nahanap, asin nagkaproblema siya nin marhay. Kan sunod na aga, amay pa, pakatapos na ipag-ampo an pangangaipong ini, nagbaba siya sa baybayon huli ta hubas an tubig. Duman nahanap niya an saiyang antipara na buo pa asin mayo ni saro na garas, dawa pa ipinapaspas kan tubig sa baybayon na puno nin gapo-gapo.

Igwa man nin trabahong gigibohon sa building kan eskwelahan sa Brooklyn mantang nag-aandam kami sa pag-erok duman. An mga lalaki nasa pinakaitaas na gatang, asin an sakong kaibahan sa kwarto iyo si Leonard Bewick hale sa Kansas City. Si Horace Davey hale sa Ottawa asin si Tom Mornan hale sa Buffalo nasa ibang kwarto. Nasa pinakaitaas na gatang man na idto an solamenteng mag-agom sa samuyang klase, si William asin Margaret McKellin hale sa Paterson, New Jersey. Sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

gatang sa ibaba nag-eerok an mga babayi: si Carrie Saunders hale sa Peterborough, na kan huri nag-agom ki Horace; si Margaret (Peg) Fleming, na kan huri nag-agom ki Mr. Kramer kan Guatemala; si Margaret (Meg) Dryden kan Seattle, na kan huri nag-agom ki James Buckley; asin si Irene Stedman, an nobya ni Len, kaiba si Anna Carson hale sa Buffalo, na magkaibahan sa sarong kwarto.

Dai pa naghaloy pagpoon kan klase kan Setyembre, igwa nin komperensya kan Sabado sa asembleya sa Richmond Hill sa Long Island. Dakol na estudyante an nagplanong maduman alagad saro-saro sindang nag-atras, kaya kami sana ni Anna Carson an nagduman. Sa pagtiripon, si Scott Aspinall, sarong elder hale sa Brooklyn, nakatukaw duwang hanay sa atubangan mi. Tango nin tango an saiyang payo, alagad bako huli ta nag-oorogon siya sa parawalat na halaba magtaram! Hinay-hinay kong dinunggol an siko ni Anna para ipahiling saiya an saiyang mapaslaw na paghihingoang dai makaturog. Mayo nin ibang kahulogan an pagdunggol na idto. An totoo, kan panahon na idto naghona ako na igwa siya nin nobyo sa Buffalo. Pagbalik sa eskwelahan, nasambit ko an nangyari sa mga kaibahan kong lalaki, asin an saindang pagbiribiro pakatapos kaidto an talagang nagpukaw kan sakong interes. Kan huri, nagsabi sinda nin sarong biro manongod sa sarong itom na lalaki na mabakal nin tabako, alagad dai siya sigurado kun arin na klase an babakalon. Dai man siya sigurado kun arin na daraga an pakakasalan niya. Nagsugo an paraguyod, “Havana,” asin masigla an simbag kan parabakal, “Iyo an gigibohon ko—I’ll have Anna (Pakakasalan ko si Anna).” Alagad, bako man an arog kaidtong giya an hinahanap ko! Alagad bago ko isaysay kun paano naggiya an Kagurangnan, tugotan nindo akong lumiko kadikit para isaysay an pinaghalean ni Anna Carson.

Kan enot na mga taon kan 1890, sarong hoben na karpintero, si Samuel Carson, an naghale sa Ballymena sa Ulster, N. Ireland, pasiring sa Buffalo, New York. Napaha siya ta saro sana an asembleya duman, huli ta bihasa siya sa Belfast na kun sain dakol an asembleya. Sa Buffalo nakamidbid niya an sarong Irlandesang daraga, si Rose Logan, na hale sa sarong baryo na mga beinteng milya an rayo sa Ballymena. Nag-agom sinda asin nagkaigwa nin duwang aki sa U.S. bago sinda nagbalik sa Belfast. An totoo, labi sa sarong beses sindang nagtabok sa dagat. Sa saindang siyam na aki, an duwang pinakagurang asin an duwang pinakaaki namundag sa Buffalo, asin an iba sa Belfast. An tahaw sa siyam iyo si Anna, na igwa nin duwang tugang na lalaki asin duwang tugang na babayi, na mas gurang asin mas aki saiya.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kan apat o limang taon si Anna, naghale sinda sa Belfast para magbalik sa Buffalo, asin dai na nagbuot si Nanay Carson na magbiyahe giraray.

Si Anna medyo garo lalaki maggawi, na masigla niyang babayaan an saiyang mga manika kun may higayon na makipagbaseball sa mga aking lalaki. Sarong amigo na nagbisita an naghapot saiya kun gurano kahaloy an paglakaw niya pasiring sa eskwelahan. Dai niya aram, huli ta dai siya nagkakalakaw pasiring sa eskwelahan. “Kaya ko sa tolong minuto kun lulukson ko an bakod sa likod asin maagi ako sa mga bakanteng lote.”

Huli ta pinadakula sa sarong Kristiyanong harong asin pirmeng nag-aatender sa Sunday school, aram ni Anna an dalan nin kaligtasan. An saiyang maestra sa Sunday school iyo si Jeannie Mowat, asin sarong Domingo hinapot niya an mga aking babayi kun sinda ligtas na. Nagsimbag si Anna, “Iyo—sa hona ko.” Kan huri, si Gavin Mowat, an agom ni Jean, an parawalat sa serbisyo kan Domingo nin banggi. Sa dalan pauli hinapot niya si Anna, “Anna, ligtas ka na?” Ngunyan nakasimbag na siya nin may kasiguruhan, “Iyo, aram ko na ligtas na ako ngunyan.” Nagtubod na siya kaidto pa, alagad mayo pa siya kan kasiguruhan kan kaligtasan.

Kaya sa Buffalo ginugol ni Anna an saiyang mga aldaw sa eskwelahan, elementarya asin hayskul. An saiyang interes sa misyon pinukaw kan saiyang pakikipag-amigo ki Gavin asin Jeannie Mowat. An tugang na lalaki ni Jean na si George Gibson nag-agom ki Sarah, an pinakagurang na tugang na babayi ni Anna. An mga Mowat nagduman sa Central Africa (1911-1927) asin pakatapos sa South Africa (1928-1950). Mayo nin makakaatender nin haloy sa Assembly Hall sa Buffalo na dai mapapaaram manongod sa misyon. Si Edward Fairbairn, sarong nangengenot na tugang, sarong masiglang parasuporta kan misyon dawa ngani sarong negosyante siya sa Buffalo.

Kan ipinahayag ni Anna an saiyang mawot na magin misyonero, dai kaya ni Nanay Carson na magbuot na mahiwalay sa saiyang aking babayi. Sarong namomotan na Kristiyano siya, alagad masakit para saiya na atubangon an arog kaidtong sakripisyo. Mantang idto, nagtotokdo si Anna nin sarong klase sa Sunday school nin mga sadit na aking lalaki, kaiba sinda Lyndon asin Laurence Hess asin si William Oglesby, na gabos nagserbi sa Kagurangnan kan huri. Dai nagbuot si Anna na kumontra sa kagustohan kan saiyang Nanay, sigurado na kun gusto kan Kagurangnan na siya magin misyonero, itotogot Niya na an saiyang

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Nanay magtao kan saiyang pagtugot. An pagkaatraso nin sarong taon o duwa sarong panahon nin pagbalo, kabtang kan pag-andam nin Dios. Mantang sa huri, kan 1921, nagtao na nin pagtugot an saiyang Nanay asin nagduman si Anna sa Brooklyn. Pirme niyang sinasabi poon kaidto na kun an sadiri niyang kagustohan an nasunod asin nakaduman siya nin mas amay, posibleng dai kami nagkamidbid.

Mantang an interes ko ki Anna nagin pagkamoot, nasabotan ko na kaipuhan kong magin sigurado nin marhay sa kabotan kan Kagurangnan sa bagay na ini nin makakaibahan sa bilog na buhay. Kan enot akong nag-abot sa eskwelahan, igwa nin nagtao sako nin sarong leaflet na "The Will of God" (An Kabotan nin Dios). An nakapamangha sako sa leaflet na idto iyo an katotoohan na an Dios igwa nin plano asin katuyohan para sa buhay kan lambang paratubod. Pinagdesisyonan ko na pag-adalan kun ano an itinotokdo kan Bagong Tipan manongod sa kabotan nin Dios. Sa tabang kan sarong concordance, hinanap ko an gabos na reperensya. Bakong madali an trabahong ini huli ta parateng an "will" ginagamit bilang auxiliary verb sa Ingles. Saro sa dakulang mga liksyon na nanodan ko iyo manongod sa satong Kagurangnan na Jesu-Cristo. Sa apat na Ebanghelyo, mga tolong beses sana Niyang sinambit an Saiyang sadiring kabotan, asin sa lambang beses iyo para sa bendisyon kan iba.

Kaya nagpoon akong mag-ampo nin hararom na ipahiling sako kan Kagurangnan an Saiyang kabotan manongod ki Anna Carson. Siyempre, mientras pang nag-aampo ako asin naiisip ko siya, mas lalong nagkukusog an sakong pagmawot saiya. Alagad mayo nin green light hale sa Kagurangnan, mayo nin kasiguruhan na iyo ini an Saiyang kabotan para sako. Nag-agi an mga semana—mga panahon nin pakikilaban sa espiritu. Sarong beses, pinagdesisyonan kong probaran an sarong bagay na aram kong bakong tama. Pababayaan kong mabuklat an sakong Biblia asin hihilingon ko kun anong bersikulo an maluwas. Siyempre, nabuklat an Biblia harani sa tahaw, sa libro ni Job. Sa atubangan kan sakong mga mata, ini an mga tataramon, "Nakipagtipan ako sa sakong mga mata; taano ta mag-iisip pa ako manongod sa sarong daraga?" (Job 31:1). Bako idto an gusto ko! Mas lalo pa akong napaluya kan nagpadagos ako sa pagbasa, "Kun an sakong puso nadaya kan sarong babayi" (v.9). Alagad, kan ipinag-ampo ko ini, kinombensir ako kan sala sa paggamit kan Tataramon nin Dios sa arog kaidtong paagi. An giya na inako ko kaidto bakong manongod sa makakaibahan sa buhay kundi manongod kun paano gamiton an Kasuratan sa sakong kamugtakan kaidto.

Nag-agi an nagkapirang semana sa pagsiyasat na ini kan puso, naghahanap na maaraman an kabotan kan Kagurangnan. Dangan sarong aga sa samuyang klase, mantang pinag-aadalan mi an buhay

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

ni Cristo, igwa nin sarong sentence sa ibaba kan outline. "Binayaan ninda an gabos asin sinunod Siya" (Luke 5:11). Hinamon ako kaini! An apat na parasira bagong nakadakop kan pinakadakulang dakop nin sira sa saindang buhay—gurano kadakol an halaga kaiyan sa saod! Alagad binayaan ninda an gabos—sira, mga amigo, kayamanan, asin pamilya—tanganing sumunod Saiya. Dangan nasabotan ko na dai ko pa binabayaan an gabos, dawa ngani hararom an sakong pagmawot na maaraman an Saiyang kabotan. Sa kahararoman kan sakong puso igwa nin dai ko ipinapahayag na mawot, "Kagurangnan, gusto ko an kabotan Mo, alagad tabi, logod iyo an gusto ko." Dai ako lubos na nagpasakop; dai ko binayaan an gabos. Kan tinapos an klase sa pag-ampo, nag-ampo ako kan sakong sadiring pag-ampo, "Kagurangnan, kun gusto Mong maduman ako sa lugar nin misyon na solo, andam akong gibohon an kabotan Mo."

Bakong madaling liksyon idto na manodan. Kaipuhan an lubos na pagpasakop sa Saiyang kabotan na mayo nin ano man na pagpugol sa isip. "Kun an siisay man gustong gibohon an Saiyang kabotan, maaaraman niya..." (John 7:17). Kaipuhan na andam kitang gibohon an kabotan nin Dios bago ta maaraman kun ano an Saiyang kabotan. (Tanganing maaraman an kabotan nin Dios, kaipuhan na andam kitang gibohon dawa an mismong kabaliktaran kan satong gusto.) Dangan nanodan ko kun gurano kamaheherakon an satong Dios! Garo tolos-tolos pakatapos kong maabot an puntong idto nin lubos na pagpasakop (asin talagang tapat sa puso ko) na itinao sako kan Kagurangnan an sakong mawot. Nag-abot sako an kasiguruhan na kabotan kan Kagurangnan na hagadon ko si Anna na makaibahan ko sa buhay.

Para sa marhay na hiling kan mga kataed, dai tinotogotan an mga estudyanteng lalaki asin babayi na magluwas na magkapareha. Dai mi linalapas an pagboot na idto kan nagkita kami sa huri. Kaya kan Disyembre 3, 1921, nagluwas kami ni Anna asin nagkita sa sarong lugar. Dangan sinabi ko saiya sa enot na beses na namomotan ko siya, asin nasabotan ko na pareho man an saiyang pagmawot. Pagkalihis nin anom na pulong taon, sinasabi pa mi sa lambang saro an samuyang pagkamoot! Nag-agi kami sa Prospect Park (posibleng bakong ligtas ngunyan) kun sain isinaysay ko saiya kun paano naggiya an Kagurangnan asin na gusto ko na siya an magkaigwa nin enot na lugar sa sakong buhay sunod sa Kagurangnan. Hinagad ni Miss Annie Hill ki Anna na bakalan siya nin argyrol, alagad sa samuyang kaogmahan arsenic an samuyang hinagad! An hitsura kan lalawgon kan paratinda sa botika an nagpasabot samo kan samuyang sala. Dai na naaraman ni Miss Hill kun paano siya napahamak kan samuyang pagkamoot!

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Dakol an ginigibo kan samuyang klase na magkaibahan, asin marhay an espiritu nin pakikipag-iribahan. Parate kaming magkaibahan na nagduduman sa mga komperensya, sa mga despedida para sa ibang misyonero, asin sa samuyang lingguhan na mga lektyur sa medisina ni Dr. Baldwin. An kadaklan na hapon ginugugol sa pagtabang sa outpatient department kan sarong ospital. An mga aga para sa mga lektyur sa Biblia. Si John Hill an paboritong maestro kan kadaklan. Dati siyang negosyante, maayos an saiyang pag-iisip, asin nakatabang an saiyang mga outline sa samuyang pag-adal. Interesado siya sa mga estudyante asin nag-areglo nin mga biyahe sa arog kan mga museo o sa 42nd Street Library kun sain ipinahiling samo an nagkapirang bihirang manuskrito kan Biblia. Si Richard Hill iba sa saiyang tugang huli ta mas debosyonal siyang parataram. An gabos may dakulang paggalang ki George Aldrich huli ta an saiyang mayamang espiritwal na pagtokdo sinusuportaran kan sarong diosnon na buhay. An saiyang pagbasa kan kabtang kan I Corinthians 15 dai malilingawan—idto sa lubong ni Mr. Faulkner, an ama ni Mrs. Richard Hill. Si Tugang Aldrich dati sarong Anglican na padi, asin magayon an saiyang pagtaram.

Sarong negosyante hale sa Wall Street, si Charles Bellinger, an nag-aabot sarong banggi kada semana para magtokdo kan Galacia. Naghahapot siya nin mga hapot na nagpipirit samo na mag-isip para sa samuyang sadiri. Dawa tama an samuyang mga simbag, minsan kinokontra niya iyo tanganing hilingon kun manindugan kami. An nagkapira sa mga estudyante nangalas, kun bakong natakot! Alagad sarong tunay na amigo siya kan mga estudyante asin interesadong marhay sa misyon. Nakinabang man kami sa mga pagbisita kan ibang parawalat asin misyonero. Dai mi madaling malingawan an pagbisita ni Charles Kramer hale sa Guatemala. Kadikit sana an aram niyang Ingles alagad makusog siyang magkanta sa Espanyol, sagkod na sarong aldaw ipinaaram samo kan pulis na nagrereklamo an mga kataed.

An buhay sa eskwelahan may mga nakakaogma man na kabtang. Igwa nin nagkapira na talagang nagduda kun angay kami bilang mga magigin misyonero. Alagad naheherak ako sa misyonero na mayo nin sense of humor. Si Harriet an kosinera, sarong tugang na babayi hale sa asembleya kan mga Itom sa New York. An saiyang kwarto mismong nasa ibaba kan samuyang banyo sa pinakaitaas na gatang. Sarong banggi, pagpasok mi ni Anna, nahiling mi na may tubig na nagtutulo sa saiyang kwarto. Mayo si Harriet huli ta nasa ibang lugar siya kan weekend. Dumulag ako paitaas asin nahiling ko na nag-aawas an tubig sa bathtub, kaya pinarong ko an tubig. Sa kwarto ni Tom igwa nin diskusyon

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

na nagpapadagos arog kan dati, manongod sa election o predestination. Basta-basta sanang hinapot ko kun siisay an maligo. Itinaas ni Tom an saiyang mga kamot sa takot—lubos niyang nalingawan na binayaan niyang nakabukas an tubig. Dai naghaloy pakatapos kaidto, pinintaran mi giraray an mga kwarto sa itaas. Si Len Bewick an nagpinta kan banyo. Huli ta masakit makaagi sa likod kan tub, inusog niya kadikit an sarong puro asin naruba an koneksyon kan tubo kan basura. Giraray, an kwarto ni Harriet nakaako nin dai hinahalat na pag-uran.

Sa nagkapirang paagi, bakong perpekto an kamugtakan sa eskwelahan. Ipinasabot samo na "mga estudyante sana" kami asin nanodan mi na gibohon an mapakumbabang trabaho. Alagad, igwa nin mga pakinabang sa pagtokdo na inako mi asin man sa dakol na pakikipag-ugnay sa mga tawo asin asembleya, lalo na sa lugar kan New Jersey.

An saro pang pakinabang iyo an pagkamidbid sa dakol na tawo kan Kagurangnan sa mga asembleya sa lugar na idto, lalo na duman sa New Jersey. Sarong pribilehiyo samo na makamidbid an nagkapira sa mga nangengenot na tawo nin Dios, asin pinapahalagahan pa mi an mga girumdom kan mga tawong idto, na an kadaklan sainda nasa harong na kaiba an Kagurangnan ngunyan.

Parate kaming mga lalaki magkapareha na nagbibisita sa sarong asembleya kan Aldaw kan Kagurangnan, parate huli ta inimbitar kami. An samuyang kasabotan iyo na an saro an mabayad kan pamasahe mi na duwa pasiring duman asin an saro an mabayad pauli. Sarong Domingo, nagpoon kami ni Len Bewick pasiring sa New Jersey. Huli ta kulang an sakong kuwarta, siya an pinabayad ko kan pamasahe pasiring duman. Itinao ko sa idinolot an kuwarta na igwa ako. Parate sa arog kaining mga okasyon, igwa nin palihim na nagtatao nin kuwarta sa samuyang mga kamot. Alagad kan aldaw na idto mayo akong inako, asin nagduda ako kun igwa si Len nin igong kuwarta para sa samuyang pamasahe pauli. Palihim kong ipinag-aampo ini—dawa si Len dai nakaaram kan sakong problema. Sarong tugang an naghatod samo sa estasyon kan tren, alagad paano kami makakabakal nin tiket na mayo nin kuwarta? Dangan, kan nagbaba kami sa kotse, may naramdaman akong papel na kuwarta na nawalat sa sakong kamot kan nagpaaram ako sa tugang—labi pa sa igo para sa samuyang pamasahe. Dakol na liksyon nin pagtubod an nanodan mi asin kun ano an boot sabihon kan pagtiwala sa Dios kan mga aldaw na idto.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 7

An Giya Manongod sa Lugar nin Misyon

"Ipaaram mo sako an saimong mga dalan, O KAGURANGNAN; itokdo mo sako an saimong mga agihan." (Psa. 25:4)

Sa laog kan taon sa eskwelahan, dakol an samuyang pag-ampo para sa giya manongod sa lugar nin paglilingkod na plinano kan Kagurangnan para samo. An isip ni Anna nasa South America, mantang an sako nasa Africa o Portugal. Sarong aga kan Disyembre, magkaibahan na nag-aampo an gabos na estudyante, arog kan kinaugalean kada aldaw. Garo baga sinabi sako kan Kagurangnan, "Magduman ka sa Filipinas!" Dai ko ngani aram kun sain an Filipinas, alagad naghona ako na yaon iyan sa sarong lugar sa Pacific arog kan Hawaii. Sa pagkaaram ko, saro sanang beses ko nadangog an manongod sa mga Isla na idto. Bago kaidto, sa sarong surat hale ki John Thomson, saro sa mga elder sa Oaklands Chapel, isinaysay niya an pagbisita duman ni Mr. asin Mrs. George Wightman. Dati sindang naglilingkod sa Kagurangnan sa Mexico asin kaidto nasa dalan sinda pasiring sa Filipinas. Kan naghapit ako sa sarong tindahan nin segunda-manong libro sa Brooklyn nin nagkapirang aldaw pakatapos, nakahanap ako nin sarong libro manongod sa Filipinas. Parate kong binibisita an arog kaining mga tindahan para maghanap nin mga libro manongod sa Biblia, alagad kan beses na idto iba an hinahanap ko.

Kan Pasko na idto, inimbitar ako na bisitahon an sarong daan na amigo hale sa Victoria na nag-uuma sa New England. Bakong grabe an lipot kan tig-lipot kaya talagang naogma ako sa higayon na makahale sa syudad asin sa pag-adal. Mayo nin gayo akong maitatabang sa uma kaya naglalakaw ako nin harayo. Sarong hapon, nag-abot ako sa sarong baybayon na buhangin asin naglakaw-lakaw sa gilid kan dagat. An sakong pag-ampo iyo na ipahiling giraray sako kan Kagurangnan an Filipinas kun iyo idto an lugar na pinili Niya para samo. Kan banggi na idto, nakatukaw sa atubangan kan nagkakaratakratak na kalayo, nag-olay kami ni Joe. Sinambit niya si John Lamb sa Venezuela, asin nagsabi na Espanyol an taramon duman. Dangan sinabi niya na an saro sa saiyang mga kataed nagtataram nin Espanyol, na nanodan niya sa Filipinas kan nasa army siya. Mayo nin aram si Joe manongod sa sakong pinag-iisip manongod sa nasyon na idto. Alagad, huli ta basta-basta sana an pagkasambit, naghagad ako sa Kagurangnan nin dugang pang kumpirmasyon.

Pagbalik sa Brooklyn, nasa serbisyo ako kan watchnight sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

eskwelahan. Kan sunod na aga, nagduman ako sa 13th Avenue Gospel Hall para sa Pamanggihan kan Kagurangnan. Sa lamesa igwa nin nagkapirang kopya kan sarong bagong isyu kan "Voices from the Vineyard." Mantang binubuklat ko an magasin na ini manongod sa misyon, nahiling ko an sarong surat hale ki George Wightman. Alagad an nakakua kan sakong atensyon iyo an nota kan editor na naka-bold mismo sa itaas kan surat. Sinasabi kaini na halos sangkapat na siglo nang nasa pamamahala kan United States an Philippine Islands, alagad sagkod ngunyan mayo pang misyonero na naglilingkod sa Kagurangnan duman na ipinadara hale sa sarong asembleya sa U.S. (an mga Wightman hale sa Scotland). Iyo idto an simbag sa sakong pag-ampo para sa giya. An dugang pang kumpirmasyon iyo na sa parehong isyu isinaysay na si A. G. Ingleby maduman sa Portugal para tabangan si Mr. Swan. Garo baga sinasabi sako kan Kagurangnan na igwa na Siyang ibang pinili para sa Portugal.

Kan sakong enot na furlough, isinaysay ko an nangyari na ini ki Richard Maclachlan, an editor kan Voices. Naiirumdoman niya an nota na idto kan editor asin sinabi niya na dai niya maisip na ginibo niya an arog kaidto sa ibang okasyon.

Mayo nin duda sa isip ko na sa Filipinas kami maduman, alagad gusto ni Anna na magkaigwa nin sadiri niyang kasiguruhan manongod sa kabotan kan Kagurangnan. Dai siya kontento sa sakong rason—kun kabotan kan Kagurangnan na kami mag-agom, dai Niya kami ipapadara sa magkaibang lugar. Sa kahararoman, natatakot siya sa pagtutsa na binago niya an saiyang pinili na lugar nin paglilingkod para sako. Igwa nin sarong estudyante na nagpirma sa sarong autograph book nin "Yours for India" (Saimo para sa India), alagad kan huri sarong entry an nagsabi nin "Yours for China" (Saimo para sa China). Mantang sa huri nagduman siya sa Central America! Sarong banggi, si Miss May Van Dine nagdagos ki Anna asin Irene bilang bisita. Mantang ginigibo niya an saiyang debosyon kan sunod na aga, nagbaling siya ki Anna asin nagsabi, "Anna, naisip mo na daw kun paano minsan pinapabayaan ta an sasabihon kan mga tawo na ilikay kita sa gusto kan Dios na gibohon ta?" Dai man siya nakaaram kan pinag-iisip ni Anna. Iyo idto an nagkombinsir ki Anna na kaya niyang akoon an pagduman sa Filipinas bilang kabotan kan Kagurangnan para man saiya.

Dakol na beses sa laog kan mga taon, mapasalamaton nin marhay kami sa kasiguruhan na an Kagurangnan an nagpadara samo sa Filipinas. An samuyang enot na termino talagang masakit, na may mga dai hinahalat na pagkapaluya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

asin paulit-ulit na mga pagbalo sa kuwarta. Sarong beses, sinabi samo kan sarong kapwa misyonero na sala an samuyang lugar asin dapat kaming maghanap nin ibang lugar nin paglilingkod. Madali sanang magin sarong misyonero na nag-ayaw! Alagad igwa kami kaining kasiguruhan na an Kagurangnan an nagpadara samo duman na may malinaw asin siguradong giya. Kaya, kaipuhan mi man nin parehong malinaw na giya kun gustohon Niya kaming maghale.

Mantang matatapos na an samuyang enot na taon sa eskwelahan, nagluwas an hapot kun dapat kaming magbalik para sa saro pang taon. Dai kami lubos na maogma sa kamugtakan duman kaya kinuwestyon mi kun marhay an pagbalik. An saro pang hapot iyo kun dapat kaming mag-agom bago magduman sa lugar nin misyon. Igwa nin makukusog na pagmansay manongod kaini. An mga responsableng tugang sa Great Britain asin America nagpipirit na an mga magnobyong engaged dapat mag-erok nin dawa sarong taon o duwa sa lugar nin misyon bago mag-agom. Ini magtatao nin panahon para makaangay sa kultura asin pag-adal kan tataramon bago akoon an mga responsibilidad nin mag-agom. An solamenteng eksepsyon iyo kun an misyonero na nasa lugar nin misyon an nagrekomendar na mag-agom muna.

Sa samuyang pagsurat-suratan ni Mr. Wightman, nagsugo siya na dapat kaming maduman sa pinakamadaling panahon na posible asin na dapat kaming mag-agom muna. Huli ta sinda sana an mga misyonero kan samuyang grupo duman, masakit mag-areglo nin angay na harong para sa mga soltero. Siyempre, naogma kami sa saiyang sugo, asin nag-oyon dian an mga elder sa Buffalo. An sunod na hapot iyo kun ano an gigibohon kan tig-init na idto kan 1922 para sa dugang pang pag-andam sa trabaho nin misyonero.

Sarong marhay na amigo an nag-areglo para ki Anna na mag-adal nin kurso sa pagpaanak sa Buffalo, sa paghona na makakatabang ini sa lugar nin misyon. Kaya an saiyang tig-init ginugol sa pag-adal sa medisina asin sa pagtabang sa sarong Kristiyanong doktor na nag-eerok sa tabok kan kalye. Kaya naabot niya an kaipuhan na bilang nin mga pagpaanak, kaiba an mga liksyon. An totoo, bihira niyang nagamit an training na ini sa Filipinas. Dai ini kinaipuhan huli ta igwa nin mga pasilidad medikal para sa kadaklan na tawo.

Paghale mi sa eskwelahan sa Brooklyn, nagbiyahe kami pasiring sa Buffalo kun sain ipinamidbid ako sa saiyang pamilya. Sa hona ko dai sinda gayo

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nadalian sagkod na nagwalat ako sarong Domingo nin banggi sa Assembly Hall. Sarong dakulang pagbalo idto para sako asin talagang naghingoa ako nin marhay sa pag-andam. Nagtabang an Kagurangnan sa Saiyang grasya. Kun nakinabang sa espiritu an mga nagdangog, dai ko aram, alagad aram ko na marhay an naging reaksyon kan pamilya. Sa laog kan tolong semana duman, nagtabang man ako sa mga pagtiripon sa luwas, mga pagbisita sa City Mission, asin sa pagtao nin mga tract.

Dangan nagpasiring ako sa northern Ontario. Sa dalan, naghapit ako sa sarong komperensya kan Dominion Day sa Hamilton kun sain an sakong daan na amigo na si Tom Baird saro sa mga parataram. Mabuot niya akong ipinamidbid bilang sarong misyonero na mahale na. Pakatapos magdagos nin sarong banggi sa Peterborough, nagpadagos ako sa Haileybury. Duman hinanap ko an harong ni Mr. Sam Taylor, sarong ebanghelista na nagtatrabaho para sa Kagurangnan sa lugar na idto, na nangengenot sa sarong espesyal na kampanya duman. Masipag siyang trabahador na disiplinado sa sadiri asin naghahalat na an iba magigin arog man kaiyan. Kan binuksan niya an pinto, ipinamidbid ko an sakong sadiri asin inabiabi niya ako, "Dagos, kun nag-abot ka para gibohon an trabaho nin sarong ebanghelista." Dai ko nalampasan an pagdiin sa trabaho, asin nahiling ko na talagang igwa nin trabahong gigibohon.

An ibang miyembro kan team nag-abot kadikit pakatapos: si Tom Baird nag-erok duman sa kabtang kan tig-init. An saiyang mga mensahe, Bible study, asin pribadong pakipag-olay dakulang tabang; si Arthur Smith sarong namomotan na miyembro kan team sa saiyang makakaogmang ugali. Saro siya sa pinakabantog na biyolinista sa Canada asin nakatugtog na sa nagkapirang pinakamarhay na orkestra. Pirmeng nakakaogma an pagdangog sa saiyang pagtugtog, dawa ngani dai siya nagtutugtog para sana makaaliw. Kun maduman kami sa sarong sadit na baryo para sa sarong pagtiripon sa luwas, sarong lalaki an masiplat hale sa saloon asin masigaw, "Yaon daw si Smitty kaiba an saiyang biyolin?" An saloon asin pool hall mapapaluwas tanganing magdangog ki Smitty asin sa saiyang biyolin asin man sa saiyang makakaakit na paagi nin pagpahayag kan Ebanghelyo. Kun mayo si "Smitty," nagwawalat kami sa mga dai nahihiling na parapagdangog—kun igwa man!

Dangan igwa man nin sarong hoben na maestro kaiba an saiyang bagong agom, si Mr. asin Mrs. Horace Lockett. Posibleng duman niya nakua an nagkapirang ideya na kan huri nagin dalan sa summer Bible school sa Guelph. Si Miss Hartshorn hale sa Peterborough bilang pianista asin solista. Sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

samuyang pagkangalas, nagpoon an sarong pagkamoot sa tahaw niya asin ni Sam Taylor. An hona mi talagang dai na mag-aagom si Sam! Bakong parakanta si Sam! Sarong aldaw sa pangudto sinabi niya ki Muriel Hartshorn, “Pag-abot ko sa langit, magkakaigwa ako nin sarong kaogmahan na labi saimo—sa enot na beses talagang makakakanta na ako.” Kaiba man sa samuyang grupo si Horace Davey na kaibahan mi sa Brooklyn asin si Alvin Sauer kan Buffalo.

An mga aga para sa Bible study. Kun hapon, nagluluwas kami para magtao nin mga tract sa bilog na banwaan kan Haileybury asin man para sa mga pagtiripon sa luwas sa mga harayong baryo. Parate an mga baryong ini igwa sana nin saloon asin pool hall, sarong general store na may post office, asin sarong dosenang harong. Bakong madali magwalat kun dai mi aram kun igwa nin nagdadangog. Kan Sabado nin banggi nagtabang kami sa sarong pagtiripon sa luwas sa Cobalt, na bantog kaidto sa saiyang mga minahan nin cobalt. Kun Domingo binibisita mi an New Liskeard asin nagtatabang sa Sunday school asin sa mga pagtiripon kan asembleya duman. An Haileybury nasa baybayon kan Lake Temiskaming, sarong marhay na lugar para maglangoy sagkod na an nagkapira samo nagkahilang huli sa lumot sa tubig.

Kan enot na mga aldaw kan Setyembre nagbalik ako sa Buffalo, alagad an nagkapira sa mga trabahador nagpadagos. Dai pa nag-abot nin sarong bulan pakatapos matapos an kampanya kan tig-init, sarong grabeng sunog an naglampas sa lugar na idto. An Haileybury halos naraot nin bilog asin dakol an nagadan. Daing duda kaiba diyan an dakol na nakadangog kan Ebanghelyo sa paghihingoa kan tig-init na idto. Nawara an mga gamit kan mga trabahador alagad nakaluwas sinda pakatapos tabangan an iba na makadulag.

Kan Setyembre 20 igwa nin sarong simpleng kasal sa harong kan mga Carson, na may handaan pakatapos sa apartment kan mga Gibson sa itaas. Mayo ni saro sa sakong mga kamag-anak an nakaatender, asin talagang sobra an sakong kaogmahan kaya dai ko na gayo naiirumdoman an nangyari. Si Mr. Hugh Kame hale sa Erie, Pennsylvania an nagkasal samo. Dati siyang Baptist na pastor alagad binayaan niya an denominasyon tanganing maglingkod sa Kagurangnan kaiba an mga asembleya. An nagkapira sa mga hoben nagplanong habolon kami kun mahale na kami. Alagad, nagluwas kami sa bintana kan sarong kwarto asin nagsakay sa sarong taxi na naghahalat, kaya nakalikay kami sa mga parahabol samo. Pakatapos nin sarong banggi sa Statler Hotel, nagkaigwa kami nin sarong aldaw na honeymoon sa Niagara

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Falls. Dai mi kaya an mas haloy na pag-erok!

An aldaw na naghale kami sa Buffalo, Oktubre 4, sarong aldaw na puro dalidali, lalo na para ki Anna. Kaipuhan pa niya nin saro pang pagpaanak tanganing makumpleto an kaipuhan na bilang, asin si Dora Murset nanganak kan amay na aga na idto—sakto talaga. An saiyang board examination para sa mga paraanak iyo kan hapon na idto, mantang ako nasa harong na tinatapos an pag-empake. Nakauli siya sa tamang oras para magsalidan nin bado asin magduman sa Assembly Hall para sa samuyang despedida na panggabihan asin pagtiripon. Hale sa Hall, inihatod kami kan dakol na amigo sa estasyon tanganing magsakay sa tren sa banggi pasiring sa Chicago. Duwang semana na an nakaagi poon kan pagreserba, alagad sa sakong pagkangalas, sinabi kan konduktor na igwa na nin nakaokupa sa samuyang higdaan. An ahente nin tiket an nagsurat kan petsa kan pagbakal imbes na an petsa kan paghale sa tiket. Mantang pinag-oolay ko ini kan mga ahente, sarong lalaki an nakapansin kan sakong buton bilang Canadian veteran. Canadian veteran man siya asin kinombinsir niya an konduktor na ibutang kami sa mas marhay na higdaan na bakante. Probisyon idto kan Kagurangnan kan pagal na marhay si Anna.

Kan pag-abot mi kan sunod na aga sa Chicago, an samuyang paraabiabi, si Mrs. William Trotter, nakapansin kun gurano kapagal si Anna asin pinahigda siya tanganing makaturog sagkod na oras na nin pangudto. Nagkakan kami kaiba si Mr. asin Mrs. Tom Bendelow asin duman naaraman mi an manongod sa sunog sa Haileybury . Nagtaram ako sa Austin Street Hall kan banggi na idto, asin sa sunod na duwang banggi nagkaigwa kami nin mga pagtiripon sa Minneapolis asin Duluth huli sa areglo ni Tom Baird. Pakatapos nin nagkapira pang paghapit, nag-abot kami sa Victoria.

Bakong madali an kamugtakan para ki Anna, na bagong nagpaaram sa saiyang pamilya asin dangan makakamidbid sa sakong Nanay asin mga tugang na babayi sa enot na beses. Inabiabi ninda siya na garo prinsesa asin inako siya bilang tugang. Alagad si Florrie, sa hona ko, dai pa lubos na nakapatawad ki Anna sa pagkua kan saiyang tugang na lalaki. Igwa si Florrie nin dai makakaogmang eksperyensya sa sarong lalaki na nagsabing Kristiyano siya. Naghiwalay sinda kan naaraman na nagpapasaginsagin sana siyang paratubod tanganing makua an saiyang boot. Pakatapos kaidto, nagin harani nin marhay kami ni Florrie, na parateng magkaibahan na naglalakaw pasiring sa trabaho kada aga. Alagad, dai kinatogot ni Florrie na an saiyang namamatean makaulang sa saiyang pagsuportar samo sa saiyang mga pag-ampo asin sa saiyang mga regalo.

Anom na semana kami duman, nagbibisita sa mga asembleya sa Victoria (duwa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

kaidtong panahon) asin sa nagkapira sa Vancouver Island. Sa laog kan mga taon, tapat an mga asembleyang ini sa pagsuportar sa mga regalo asin pag-ampo. Siyempre, dakol na an nagbago. Sa mga nagpirma kan sakong surat nin pagrekomendar, gabos nasa harong na kaiba an Kagurangnan ngunyan, an huri sainda, si Mr. John Thomson, nag-uli sa Kagurangnan kan Nobyembre 1980. Alagad an mga sumunod na henerasyon tapat sa pagpadagos kan saindang interes samo asin sa trabaho kan Kagurangnan na samuyang ginigibo.

Naka-book kami na magsakay sa barko hale sa Victoria sakay kan "S.S. Empress of Asia" kan Nobyembre 30. Masakit ini para sa sakong Nanay huli ta an sunod na aga iyo an ika-15 na anibersaryo kan pag-uli ni Tatay sa Kagurangnan. Malipot an banggi na idto mantang nagtiripon an mga amigo sa pantalan para magpaaram samo. Kan nagpoon nang maghale an barko sa pantalan, nagkurahaw ako, "Dai kamo mag-ontok sa pag-ampo sa satong Dios para samo" (1 Sam. 7:8). An samuyang kwarto sa barko puno nin mga burak asin mga kahon nin tsokolate asin kendi, an nagkapira hale sa mga amigo sa Vancouver kun sain nagpoon an biyahe kan barko. Isinisilbi na an panggabihan alagad mas gusto mi nang maghigda.

Nangalas an chief steward na mahiling kami sa pamahaw; an hona niya nabayaan kami sa Vancouver. Sarong gurang na babayi duman an naghanap samo. Igwa nin sarong grupo nin mga misyonero kan Scandinavian Alliance sa barko na pasiring sa China, kaya naogma kami sa pakikipag-iribahan sainda dawa ngani limitado an saindang aram sa Ingles. Sarong hapon, sarong misyonero an nagsabi samo na nadangog niya an sarong gurang na babayi sa grupong idto na nagtatangis sa saiyang kwarto. Nagduman si Anna para hilingon kun makakatabang siya, alagad mantang nagdadangog siya, nasabotan niya na an namomotan na tugang na idto nakaluhod asin nakikimaherak para sa mga kalag na nawawara sa China.

Kan nag-aagi kami sa gilid kan Aleutians, grabe an lipot asin may bagyo. Minsan an deck natatahoban nin yelo asin dai tinotogotan an mga pasahero na magluwas. Sa Yokohama an nagkapira samo nagduman sa Tokyo para sa sarong aldaw na paglibot. Pagbalik mi, nagbaba kami sa tren sa sarong estasyon na may markang Yokohama, alagad madali mi nasabotan na bako idto an lugar na sinakayan mi kan aga na idto. Naghingoa kaming hanapon an dalan sa sadiri mi, naglalakaw pabalik sa barko. Madali kaming nadunglan, naglilibot sa mga sikip na kalye asin hinihiling nin may pag-usisa kan mga Hapon na nag-aandam kan saindang panggabihan. Kaidto pa igwa na nin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pagkaongis sa mga Amerikano kaya dai sinda gayo garo mainamigo asin mayo kaming nahanap na makakataram nin Ingles. Mantang sa huri, nagbalik kami sa estasyon kun sain kami nagpoon maglakaw, malinaw na nag-ikot-ikot sana kami. Sa estasyon igwa nin ibang mga pasahero na pareho an eksperyensya. Magkaibahan kaming nakahanap nin sarong tawo na makakatao samo nin direksyon sa Ingles. Dai pa nakaabot nin sarong taon pakatapos, an kadaklan na kabtang kan Tokyo asin Yokohama naraot kan sarong dakulang linog asin sunog.

Naghapit man kami sa Kobe asin Nagasaki; an huri sarong paghapit para magkarga nin karbon. Kan nag-angkla an barko sa look, an mga barge na kargado nin karbon nagdani sa gilid. Madaliang itinindog an sarong andamyo na kawayan sa mga barge asin sa gilid kan barko, na madali napuno nin mga lalaki asin babayi na nagpapasa nin mga basket nin karbon sa lambang saro tanganing ibuhos sa chute. Pag-abot kan hapon tapos na an trabaho asin abala an mga tripulante sa pagkua kan alikabok nin karbon sa mga deck asin gilid kan barko.

An sunod na hapitan iyo an Shanghai kun sain nag-angkla an barko sa bukana kan Whangpoo River. An mga pasahero dinara pasiring sa syudad sa salog sakay nin mga launch—sarong grabe kalipot na biyahe sa tahaw kan Disyembre. Igwa kami kan address ni Dr. Parrott asin kan saiyang agom, asin mapasalamaton kami kan nahiling mi siyang binuksan an heater. Dai na nakakangalas kun taano ta an mga Intsik nagsusuot nin makakapal na bado kun tig-lipot! Naogma kami sa pakikipag-iribahan sainda kan Domingo na idto asin man ki Mr. Eldridge kan British and Foreign Bible Society na dati ahente sa Manila.

Naghale an barko sa Shanghai kan Domingo nin banggi asin nag-abot sa Manila kan Miyerkoles nin aga. Sarong biglang pagluksong hale sa lipot kan tig-lipot pasiring sa init kan tropiko. Parate kaming nagbabalik sa samuyang kwarto tanganing magsalidan nin mas malipot na bado. Amay kaming nagbangon kan Miyerkoles nin aga tanganing mahiling sa enot na beses an Philippine Islands, an daga na pinili kan Kagurangnan para samo. Kadikit pa sana an labi sa sarong taon poon kan sinabi kan Kagurangnan, “Magduman ka sa Filipinas.” Pinag-omaw mi Siya sa paagi kan Saiyang paggiya samo.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 8

An Pagpoon kan Samuyang Trabaho bilang Misyonero

"Asin, hilingon mo, kaiba mo Ako, asin babantayan taka sa gabos na lugar na saimong duduman...ta dai taka babayaan, sagkod na magibo Ko an sinabi Ko saimo." (Gen. 28:15)

An pag-abot sa enot na beses sa sarong dayong daga pirmeng sarong makakaogmang eksperyensya. Pagkatapos sana kan quarantine kan samuyang barko, dakol na tawo an nagsakay. Kaiba sainda si Mrs. Wightman (si Mr. Wightman nasa ibang nasyon kaidto) asin si Mr. Jesus Alvarez, sarong hoben na tugang sa asembleya sa Walled City. Dati siyang estudyante sa abogasya, alagad kan talagang nakamidbid na niya an Kagurangnan, pinagdesisyonan niya na itao an saiyang buhay sa paglilingkod sa Kagurangnan. Nagtatabang siya sa trabaho sa Walled City kan nag-abot kami. Kan huri nagduman siya sa seminaryo asin nagbalik sa saiyang dating denominasyon kun sain nagin obispo siya sa huri.

Kan enot na banggi, Disyembre 20, 1922 (na magigin ika-36 na anibersaryo kan kasal kan sakong mga magurang), nagduman kami sa pagtiripon nin pag-ampo sa hall sa Walled City. Duman inabiabi kami nin mainit kan mga paratubod asin dakulang kaogmahan para samo na makamidbid sinda. Kan nagreklamo kami sa init, sinabi ninda samo na tig-lipot pa ini! Kaya kinatakotan mi an mainit na panahon, alagad dai man gayo grabe huli ta nakaangay kami mantang nagtatakhaw an temperatura. An totoo, dai gayo dakula an pagkakaiba huli ta an temperatura dai nagbabago nin labi sa trenta grados Fahrenheit sa bilog na taon.

Posibleng marhay na lugar ini para lumiko kadikit tanganing isaysay an pagpoon kan trabaho digdi sa mga midbid bilang Brethren. Sinisitar ko an sarong "Echoes Manual" na sinurat ko kan 1929.

"Labi sa saro an nagkaigwa nin kabtang sa pagpoon kan trabaho digdi segun sa Kasuratan, alagad an enot na nagpoon kan arog kaining asembleya iyo si Mr. William Averyt, na nagsurat manongod sa saiyang pag-abot sa Filipinas, arog kaini,

" 'Kan Hulyo 8, 1911, sa sakong kwarto mga alas una sa Jonesboro,

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Arkansas, an Dios, paagi sa Saiyang Aki, nagtao nin katoninongan sa sakong kalag.... Madali Niya akong itinulod na hale sa mga suporta nin tawo pasiring sa tinanaman na aanihon. Sa Philippine Islands ako ipinadara tanganing ma-assign sa 13th Infantry sa Cuartel de Espana asin pakatapos sa Ft. McKinley... Malinaw na marhay an paggiya sako kan Espiritu Santo sa tahaw kan mga estudyante sa hayskul sa Walled City.'

"Dai naghaloy pakatapos kan saiyang pag-abot, o kan enot na kabtang kan 1912, nagpoon siyang bisitahon an mga estudyanteng ini sa saindang mga kwarto. Kaiba sa mga enot na naligtas si Sulpicio Guillen asin an saiyang pinsan. (Si Mr. Guillen dakol na taon na linotype operator sa Manila Daily Bulletin. Pakatapos siyang magretiro, nagbalyo siya sa Kapatagan, Lanao del Norte kun sain igwa siya nin uma. Nag-uli siya sa Kagurangnan nin nagkapirang taon na an nakaagi alagad nagsusurat-suratan pa kami kan saiyang balo na ngunyan mga otsenta y singko na asin maluya na.)

"Kadikit pa sana, nagpoon an sarong klase sa Biblia sa sarong kwarto sa Calle Victoria, Walled City, asin kan panahon na idto si Major (kaidto Capt.) Moses T. Barlow pansamantalang ibinalyo hale sa Albay asin nakamidbid ki Mr. Averyt. Dakol an saindang pakikipag-iribahan manongod sa Tataramon nin Dios. Kan huri, kan 1913, nasa Manila giraray si Major Barlow asin digdi itinatao ko an saiyang sadiring istorya kan mga aldaw na idto:

" 'Si Tugang Averyt dakulang tabang sa duwa mi ni Mrs. Barlow. Kinombinsir niya si Mrs. Barlow na dapat niyang sundon an Kagurangnan sa bautismo nin paratubod asin binautismohan siya sa Manila Bay. Tinabangan man niya akong masabotan an dakol na katotoohan.

" 'Ipinaaram samo ni Tugang Averyt na tinotokdoan niya an mga estudyanteng ini, asin halos gabos sainda nagpahayag na ligtas na asin nabautismohan na. Sinabi niya samo na pinaghihingoa niyang maabot an punto na lalaoman niya na makapoon nin sarong regular na asembleya, na nagtitiripon sa paagi na itinogdas nin Dios kada Aldaw kan Kagurangnan palibot sa Saiyang lamesa sa pagtubod, nakakaaram na Siya nasa tahaw ta bilang pag-otob kan Saiyang panuga. Kan nasa Manila kami nagpoon an pagtiripon. Si Mrs. Noronha asin an saiyang aking babayi nakombinsir man na iyo idto an tamang lugar para sainda asin parateng nakikitiripon samo. Bakong perpekto an samuyang pagsabot, alagad kinua mi sana an Kasuratan, asin ginalang kan Kagurangnan an samuyang hagad na makasabot asin sa Saiyang grasya

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

binuksan Niya samo an Saiyang kabotan, mantang nagtiwala kami Saiya na gibohon iyan. An mga pagtiripon na idto sa kwarto kan estudyante sa Calle Victoria iyo an pinakadiosnon na mga pagtiripon na inatenderan ni saro samo. Igwa nin init sa espiritu duman, sarong tapat na paghanap sa Dios, asin sarong malinaw na presensya kan Espiritu Santo bilang resulta. Nagdududa ako kun makakaatender pa ako nin mas espiritwal na mga pagtiripon sagkod na magkaigwa kita kan Dakulang Pagtiripon kaiba an satong Paraligtas sa kalangitan. An asembleya kaidtong panahon walo o siyam an kaiba sa pakikipag-iribahan.

" 'Naghale ako sa Manila pasiring sa U.S.A. kan Disyembre 15, 1913, asin nagbalik kan Hunyo 2, 1914. Mantang nasa United States, inako ako sa pakikipag-iribahan sa asembleya sa San Francisco asin dakol an nanodan ko. An sadit na pagtiripon yaon pa, alagad nagtitiripon na sa harong ni Mrs. C. H. Noronha, Malate. Nangalas asin nagpasalamat ako na an sakong kompanya naka-assign mismo sa syudad nin Manila. Kadikit sana an labi sa sarong bulan bago ini ibinalyo sa ibang lugar, alagad parate akong nagduduman sa Manila, asin nagpadagos an pagtiripon sa harong ni Mrs. Noronha pakatapos mi magbaya sa Filipinas kan Hunyo 19, 1919.' "

Si Mr. asin Mrs. George Wightman, na napirit kan nagkapirang ley sa Mexico na bayaan an saindang trabaho sa Tehuacan, Mexico, nag-ampo nin hararom sa atubangan kan Kagurangnan manongod sa ibang lugar nin paglilingkod. Kan napag-ugnay sinda ki Major Barlow, naaraman ninda an saiyang mga pag-ampo para sa sarong tawo na magpapadagos kan trabaho pagbalik niya sa United States. Si Mr. Averyt nagbalik man sa U.S. kun sain nagtrabaho siya sa staff kan Chicago Tribune. Kan Marso 1929, sarong pribilehiyo sako na makapangudto kaiba siya duman kan samuyang enot na furlough. Nag-uli siya sa Kagurangnan pakaagi nin tolong taon. Huli ta nagtubod sinda na kabotan kan Kagurangnan para sainda, nagduman an mga Wightman sa mga Isla kan Mayo 1919, nag-abot sarong bulan sana bago naghale si Major Barlow asin an saiyang pamilya pasiring sa U.S.

Huli ta nasabotan ninda an mga higayon sa tahaw kan mga estudyante sa Walled City, asin na mayo nin ibang trabaho duman, nag-arkila sinda nin sarong hall. An hall na ini, na mismong nakaatubang sa Roman Catholic Cathedral, binuksan kan Hulyo 1919 asin ginamit sa laog nin duwang taon. Dangan nagbalyo sinda

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa kanto kan Victoria asin Magallanes Streets, sa Intramuros man. Kaipuhan na ipakarhay an mga building na ini tanganing magin angay na tiripunan. Kaidto mga 14,000 na tawo an nag-eerok sa kabtang na idto kan syudad. Dakol sa mga daan na estilong Espanyol na harong inookupahan nin dakol na estudyante. Alagad makusog an impluwensya kan Roman Catholic na may nagkapirang simbahan asin institusyon sa lugar na idto na kadikit sana an labi sa sarong square mile.

Si Major Barlow sarong aktibong trabahador, asin pinakusog niya an pagkaigwa nin mga serbisyo sa mga baryo palibot sa Fort McKinley. Digdi nag-eerok an mga Filipinong sundalo asin an saindang mga pamilya. Kan tig-burak kan 1920, sarong simpleng istruktura na kawayan an binakal sa Masilang asin an mga Wightman an nagpadagos kan trabaho duman. Mga anom na milya ini an rayo sa syudad alagad madaling maabot sakay kan de-kuryenteng tranvia.

Igwa nin duwang problema na nakaulang sa pagtogdas nin permanenteng trabaho sa Walled City asin sa Masilang. An saro iyo na an mga estudyante asin an mga sundalo pirmeng nagbabalyo-balyo. An mga estudyante parateng nagbabalyo hale sa Walled City pakatapos ninda kan saindang pag-adal asin nagpoon magtrabaho sa ibang lugar. An mga sundalo ibinabalyo sa ibang lugar o pinapahale sa serbisyo. An saro pang problema iyo an tataramon. An duwang grupong ini hale sa magkaibang kabtang kan mga Isla asin sa magkaibang lugar nin tataramon. An mga serbisyo sa Walled City sa Ingles huli ta nag-aadal an mga estudyante sa tataramon na idto. Sa Masilang kadaklan sa Tagalog, dawa ngani dakol sa mga nag-aatender bakong matatas sa tataramon na idto.

Kan pag-abot mi sa Manila, mantang pinapaagi ko an samuyang mga bagahe sa customs, dinanian ako nin sarong Filipino na nakasibilyan. Nangalas ako kan hinapot niya kun igwa ako nin lisensya sa pagdara nin baril. “Mayo,” an simbag ko, “dai pa ako nagkaigwa nin baril sa sakong buhay!” Dangan gusto niyang maaraman kun ano an laog kan sakong bulsa sa likod. Nakangirit kong sinabi, “Bako iyan baril—espada iyan!” Medyo naribok an isip niya kan ipinahiling ko an sakong pocket Bible. Siyempre, dai niya masasabotan kun ano an boot kong sabihon sa espada. Nagdududa pa siya, ta kan nagduman ako sa ibang building para kuanon an samuyang bagahe sa hold, nagpahiling siya giraray asin

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

nagpirit na buksan an mga kahon. Posibleng naglalaom pa siyang makahanap nin mga armas!

Huli ta an mga serbisyo sa Ingles, tolos akong pinagtrabaho. An huring aldaw kan 1922 sarong Aldaw kan Kagurangnan, onseng aldaw sana pakatapos kan samuyang pag-abot. Huli ta hinagad sako na magwalat kan aga na idto, nag-ampo ako na bendisyonan kan Kagurangnan an enot na mensahe kan Ebanghelyo sa sakong bagong lugar nin paglilingkod. An sakong hagad iyo na, segun sa Saiyang kabotan, itao Niya an kaligtasan nin sarong kalag tanganing kumpirmaron na inapod Niya kami sa Filipinas. Gurano kabuot kan Kagurangnan na simbagon sa Saiyang grasya an pag-ampong idto. Pakatapos kan mensahe, sarong hoben na lalaki na an pangaran Joaquin dela Cruz an nag-ako sa Kagurangnan bilang saiyang Paraligtas. Igwa na siya nin kadikit na aram manongod sa Kasuratan kaidto pa, alagad pinangalas kami kan naghagad siya na mabautismohan kan aldaw na idto mismo. Mayo an senior na misyonero; ako an kaipuhan magdesisyon. Mayo pa sa sakong training asin eksperyensya an pagsiyasat sa sarong kandidato para sa bautismo. An sakong ideya, alagad, iyo na an mga bagong kombertido dapat maghalat nin kadikit tanganing patunayan an katotoohan kan saindang pagbabago. Si Joaquin dai napapahalat sa arog kaidtong paagi. Tinapos niya an bagay para samo kan sinabi niya, “Bagong Taon na sa aga. Gusto kong poonan an Bagong Taon sa kabaguhan nin buhay.” Kaya kan banggi na idto, sarong grupo samo an nagduman sa baybayon sa lugar kun sain yaon an Manila Yacht Club ngunyan. Sa maliwanag na liwanag kan bulan sa tropiko, nagkaigwa kami nin sarong sadit na serbisyo asin nagkaigwa ako kan kaogmahan na bautismohan an enot na Filipinong kombertido sa sakong paglilingkod sa Kagurangnan.

An Gospel Hall an solamenteng Protestanteng trabaho sa Walled City. An mga serbisyo sa Ingles asin kadaklan inaatenderan kan mga hoben na lalaki na mga estudyante. Labi sa mga misyonero, duwa sana an mag-agom alagad mayo nin mga hoben na babayi. Huli ta bagong kasal, naramdaman mi ni Anna na bakong marhay an kamugtakan na idto. An mga hoben na lalaking idto mahahanap nin kaibahan na babayi sa ibang lugar asin mawawara sinda samo. Alagad an pagpaatender sa mga hoben na babayi sa mga serbisyo kaidtong mga aldaw bakong madali. Maingat sindang binabantayan nin chaperone asin dai nagluluwas na solo. An sarong hoben na lalaki asin hoben na babayi dai nagluluwas na magkaibahan na mayo nin ibang kaibahan. An mga daraga na nagduduman sa syudad tanganing mag-adal nanunuga sa saindang mga ina na magpapabilin na tapat sa saindang simbahan.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Mayo sainda an mapangahas na espiritu kan mga hoben na lalaki.

Nakipag-olay kami sa sarong amigong misyonero manongod sa problemang ini. Sa saiyang paghona igwa nin kaluyahan an trabaho sa mga estudyante manongod sa pagtogdas nin permanenteng trabaho. Kaipuhan na maabot an mga pamilya, ta kun makombinsir an mga magurang, posibleng sumunod an mga aki. An samuyang paghihingoa na akiton an mga hoben na babayi sa mga serbisyo medyo napaslaw.

Huli ta mayo nin Sunday school, nagpoon kami nin saro asin napaatender mi an nagkapira sa mga aki sa palibot. Digdi kinaipuhan an Tagalog kaya an samuyang kabtang limitado sa pagtokdo sa mga aki na magkanta nin mga chorus asin magsaulo nin mga bersikulo sa Ingles. An iba an nagtabang samo sa pagtokdo, asin saro sainda si Joaquin, dawa ngani Bisaya siya. Nagtrabaho an Kagurangnan sa puso kan nagkapira sa mas gurang na mga aki, asin nagkaigwa kami kan kaogmahan na mahiling an nagkapira sainda na nagtiwala ki Cristo para sa saindang kaligtasan.

Kan huri, inimbitar mi an duwang daragita na mag-erok nin nagkapirang aldaw sa samuyang harong. Sarong banggi, nasa saindang kwarto na sinda asin ako nagtatrabaho sa sakong lamesa sa ibong kan manipis na dingding. Nagdidiskusyon an mga daraga. An saro nagsabi na pakatapos kang maligtas, dai ka na magkakasala, asin an saro dai nag-oyon. Dai ko malikayan na madangog sinda. Tanganing patunayan an saiyang punto, an sarong daraga nagtudo sako bilang halimbawa, na nagsasabing ligtas ako asin dai ako nagkakasala! Sa samuyang debosyon sa lamesa kan pamahaw kan sunod na aga, naghingoa kaming ituwid sinda manongod sa bagay na idto sa teolohiya!

Madali mi nasabotan na kaipuhan ming manodan an Tagalog. Dawa ngani dakol an nagtataram nin Ingles huli ta gabos na edukasyon kaidto nakabasar sa Ingles, an pagkaaram sa Tagalog, an pangenot na tataramon kan Filipinas, kaipuhan tanganing magin mas harani sa mga tawo. Alagad, mayo nin eskwelahan sa tataramon asin kadikit sana an mga libro sa gramatika o diksyonaryo. Si Mrs. Guillen, saro sa mga paratubod, an nagtabang samo sa Tagalog na pang-olay. Sa laog nin kadikit na panahon, nagbayad kami sa sarong principal kan elementarya para tokdoan kami kun Sabado. Dai ini gayo marhay huli ta dai siya andam asin dai niya nasasabotan an mga problemang inaatubang kan sarong bakong Filipino sa pag-adal kan tataramon. Sarong aldaw pakatapos niya kaming tawan nin nagkapirang patakaran asin bokabularyo, hinapot mi siya, “Matatawan mo daw kami nin nagkapirang patakaran manongod sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pagbuo asin istruktura kan mga sentence?" Pakatapos na pag-isipan iyo nin kadikit, sinabi niya, "Kun arin an pinakamagayon sa talinga!" Mayo ni saro dian na pinakamagayon sa talinga mi! Alagad tama siya, huli ta an Tagalog sarong tataramon na magayon sa talinga asin igwa talaga nin mga paagi na mas magayon sa talinga.

Swerte kami na nakakua nin duwang daan na libro sa gramatika asin sarong daan na diksyonaryo na binayaan ni Major Barlow, alagad an sarong tataramon dai manonodan sa paagi sana nin mga libro. Kaipuhan ming maghale sa Manila kun sain dakol an nagtataram nin Ingles asin kun sain dakol an klase nin tataramon. Dawa ngani si Jesus Alvarez sarong Bicolano hale sa Camarines Sur, siya an nag-areglo na magduman kami sa Camarines Norte, an pinakaabagatan na hangganan kan lugar na nagtataram nin Tagalog kaidtong mga aldaw. Enot, inarkila mi an harong kan sarong Intsik na negosyante sa Daet, an kapitolyo, sa laog nin duwang bulan. Ini an nagtao samo nin sarong base tanganing maghanap nin ibang lugar sa probinsyang idto. Sa laog kan samuyang duwang bulan duman, sarong sunog sa harani an nakasulo nin nagkapirang harong. Nagmata kami huli sa kurahaw asin nahiling mi na an sunog nasa tabok kan kalye sa likod kan lote. Dalidali ming ibinutang an kadaklan sa samuyang kadikit na gamit sa mga baul asin maleta asin ikinarga sa sarong karitela nin karabaw sa luwas. Andam kaming magdulag kun lumuksong an kalayo sa tabok kan kalye. Sa kilid kan karitela igwa nin sarong bodega na gibo sa yero. Nagngalas ako kun taano ta an mga Intsik nagbubutang nin basang sako sa atop. Kan huri naaraman mi na duman ninda itinatago an saindang stock nin gasolina asin gaas! Napugolan an sunog sa paagi kan pagrumpag sa nagkapirang barong-barong sa agihan kaiyan asin sa sarong masipag na hanay nin mga tawo na nagpapasa nin timba nin tubig hale sa salog.

Nakahanap kami nin sarong harong sa Indang (ngunyan Vinzons) asin inarkila mi an itaas na gatang sa sampulong Pesos ($5.00) kada bulan. Naglaom kami na marenta an ibaba para sa sarong Gospel Hall alagad igwa nin bagas na nakatago duman an may-ari. Madali mi naaraman na ini an nag-aakit sa mga daga, asin nasanay kami na mahiling an mga daga na nagdudulag sa mga sakayan sa itaas kan samuyang payo kun banggi. An kulambo dai gayo proteksyon alagad swerte ta dai nahuhulog an mga daga! Dai gayo nakatabang an mga bitik, alagad sarong banggi sarong halas sa bagas an nagkakan nin sarong daga.

Mayo nin evangelical na trabaho sa Indang asin sa pagkaaram mi saro sana an lalaki na nagsasabing Protestante siya sa pangaran sana. An

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

komunidad nasa kontrol kan padi kan parokya. Kada aldaw nagtataginting an mga linggana kan simbahan para sa kasal, sa selebrasyon nin pagkamundag, o sa lubong. An minimum na bayad na P25.00 para sa ano man sa mga ini sarong pasan para sa mga dukha. Kaya parate kaming hinahagadan nin kontribusyon para makatabang. Sarong aldaw, gustong maaraman kan samuyang labandera kun sain ako nagduman. Sinabi ni Anna saiya na nasa mga baryo ako nagpapabakal nin mga Biblia. An babayi, na dai tataong magbasa, nagsabi na sinabi kan padi sainda na an Biblia sarong maraot na libro asin dai ninda dapat basahon. Sinabi man niya na an padi nagpayaman sa sadiri gamit an saindang kuwarta, alagad nagduduman pa man sinda saiya para magkumpisal. Alagad inamin niya na bakong marhay na tawo an padi huli ta igwa siya nin sadiring mga aking babayi na nag-eerok sa harong kan simbahan.

Dai pa igo an samuyang Tagalog para magkondukta nin mga serbisyo alagad igwa kami nin mga klase para sa mga aki sa samuyang harong, kun sain tinotokdoan mi sinda nin mga bersikulo asin chorus. Sarong banggi mantang naglalakaw-lakaw kami, kan nag-agi kami sa padi, nadangog mi an boses nin mga aki sa sarong harong na nagkakanta, “The best book to read is the Bible” (An pinakamarhay na libro na basahon iyo an Biblia). Igwa kami nin sarong dakulang pisara na sinusuratan ko nin sarong bersikulo kan Ebanghelyo kada aldaw asin ibinubutang ko sa sarong pasabitan sa atubangan kan harong. Nahihiling ini kan gabos na nag-aagi alagad dai naaabot kan mga aki.

Kan enot na Biyernes Santo na nasa duman kami, nag-agi an prosesyon sa samuyang harong. Sa lambang harong igwa nin kandila na nagliliwanag; kami igwa kan liwanag hale sa Tataramon nin Dios na binabasa kan gabos mantang hinay-hinay sindang nag-aagi. Kaiba sa iba-ibang imahen na dinadara sa prosesyon an solamenteng karo nin gadan kan banwaan. Iyo ini an paglubong ki Cristo! Sa laog kan karo igwa nin kabaong asin sa laog kan kabaong igwa nin imahen ni Cristo na kasing dakula nin tawo. Sa sarong saglit, nangalas asin nagmondo kami sa pagkadai angay ni Cristo (dawa sarong imahen sana) sa laog nin kabaong. Dangan, ginigiyahan kan Espiritu, sinabi ko ki Anna na nakatindog sa kilid ko, “Buhay Siya!” An katotoohan kan pagkabuhay liwat nagin talagang tunay sa saglit na idto.

An paglibot na naglalakaw kaiba an sarong bag nin Kasuratan igwa nin duwang katuyohan. Saro ini na paagi tanganing ipalakop an Tataramon nin Dios, asin nagtatao ini nin higayon na madangog asin magamit an Tagalog. Bakong sana an banwaan nin Indang an linibot mi kundi pati an ibang mga banwaan. An talagang nakakaogma samo iyo an pagbiyahe sa mga niyogan o

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

sa tabok kan mga paroy-an pasiring sa mga harayong baryo. Nagdadara kami nin sandwich para sa pangudto asin nagbabakal nin sarong buko, sarong inumon na ligtas asin malinig, na ibinotelya kan kinaban mismo. Pakaagi nin kadikit na panahon, kaipuhan na magpabilin si Anna sa harong huli ta nagbabados siya sa samuyang enot na aki. Sa luwas kan Labo igwa nin salog, kaya kun udto naghahale ako kadikit sa banwaan para magbabad sa salog asin kakanon an sakong pangudto. An principal kan eskwelahan sa Indang nag-eerok sa tabok kan kalye, asin pinatanidan niya ako na igwa nin buaya sa salog na idto.

Paagi man ini tanganing manodan an kultura kan mga tawo. Nanodan ko na parate an mga babayi an may hawak kan kuwarta. Labi sa sarong lalaki an nakombinsir na magbakal nin Biblia sagkod na hinagad niya an kuwarta sa saiyang agom—dangan tapos na an pagbakal! Minsan mayo sindang kuwarta kaya inaako ko na sana an nagkapirang presko na itlog o nagkapirang puso nin presko na mais. An mga tawo nagtatawa sa mga sala kaining buang na Americano alagad mabuot sinda asin, arog kan kinaugalean sa Filipinas, mapag-abiabi nin marhay. Hinihiling ninda an apat na Ebanghelyo—San Mateo, San Marcos, San Lucas, asin San Juan—asin gustong maaraman kun igwa ako nin San Geronimo o Santa Maria. Labi sa sarong Bagong Tipan an napabakal ko sa paagi kan pagpahiling kan mga surat ni San Pedro!

Simple nin marhay an pamumuhay. Igwa kami nin running water kun dinadalagan mi ini hale sa bubon sa luwas mismo kan samuyang pinto! Mantang nagbabangon kami sarong aga, nadangog ko an aking lalaki hale sa tabok kan kalye na nagsasakdo nin tubig. An enot na plunk iyo an timba alagad an ikaduwang plunk siguradong an aki! Iyo man, nasa laog kan bubon an aki. Madaling nagtiripon an mga kataed asin pinag-oolayan kun paano siya nahulog sa bubon. “Dai na iyan pag-isipan,” sabi ko, “kuanon ta siya paluwas.” Kaya sarong halabang kawayan an ibinaba asin nagsakat paluwas an aki asin nagtindog, basang-basa, sa tahaw ninda mantang pinagsasabihan ninda siya sa saiyang pagkapabaya. An samuyang kataed nagsabi sa samuyang katabang na maati an mga Amerikano—dai niya sinda nahihiling na nagkakaligo sa kilid kan bubon! Sinabi niya saiya na ginibo mi an sarong sulok kan samuyang kusina na banyo—sa salog na tadtad nin kawayan, mayo nin problema sa nasasarhan na tubohan! Dai siya nakombinsir—an nahihiling iyo an pinapaniwalaan!

Sarong hapon nakatukaw kami sa samuyang harong nag-aadal nin Tagalog asin nagkakakan nin saging na sing-sadit nin tamoy kan biglang garo nagdikloman

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

an langit. Makangangalas, huli ta bakong panahon nin uran. Nadangog mi an mga tawo na nagkukurahaw asin nagdudulag-dulag; dalidali nindang tinatahoban an bubon. Sarong dakulang panon nin dulon an nag-aabot. Tinahoban ninda an daga asin mga atop kan nagdapo sinda asin an nagkapirang tawo nagsasakdo sainda sa mga sako. An nagkapira kinakan sinda alagad an iba dai. Malinaw na an mga dulon nagkakan na sa ibang lugar ta nadangog mi kan huri na sinira ninda an mga tanom asin pati an mga niyog sa ibang lugar. Hinihiling ko an sarong halaba asin hababang building sa tabok kan kalye, kan sa sarong saglit garo naglalutaw an atop alagad an totoo iyo an dakol na dulon na sabay-sabay na naglupad.

Pakaagi nin nagkapirang bulan, sarong makaraot na bagyo an nag-agi sa lugar na idto. Sa sarong lugar nahiling ko kan huri an sarong lugar nin mga tanom na abaca na pinutol na garo sa sarong dakulang garab. Kan amay na aga makusog an doros, na nag-aalsa kan atop na nipa kaya nababasa kami kan uran. Sa paghona na posibleng mas ligtas sa ibabang gatang, nagsiyasat ako. Halos dai ako makatindog laban sa doros. An dingding sa atubangan sa ibaba natumba paluwas, kaya sa kasakitan nagdulag kami duman, kaiba an bagas asin an mga daga! Madali an samuyang atop “Gone with the wind” (Dinara kan doros). Kan mga alas diyes nin aga, madaling nag-ontok an doros asin uran—nasa mata kami kan bagyo. Huli ta aram mi na madali kaming tatamaan giraray kan bagyo alagad an doros masuba sa kabaliktaran na direksyon, nagdulag kami kaiba an dakol na iba pang tawo sa panaderya sa ibaba kan kalye. Sarong matibay asin hababang building iyo, asin madaling naubos an saiyang stock nin mga tinapay. Nagdaguop kaming gabos duman sagkod sa tahaw kan hapon.

Tapos na an bagyo. An solamenteng magango sa samuyang harong iyo an duyan ni Leonard, na tinahoban mi nin sarong tela na oilcloth. Kadikit man sana, igwa nin magangong katre an aki. An mga kabtang na kahoy kan makina nin pantahi nakatambak sa ibaba kan saiyang bakal na balangkas. An mga letra hale sa mga bersikulong velvet nakadikit sa mga makangangalas na lugar sa mga dingding. An sarong kahon nin Kasuratan na bagong nag-abot nabuksan kan doros asin an laog kaiyan nabasa asin nagwaratak. Bakong iyo an pinakamarhay na paagi nin pagwaratak kan binhi kan Tataramon! Sarong mainamigong tindero an nagtogot samo na mag-erok nin pansamantala sa sarong kwarto

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

pinakombinsir an may-ari na dai pakarhayon an atop, sagkod na sinabi ko sa may-ari na an saiyang bagas nagpopoon nang magtubo. Dangan inenot niya an saiyang sadiring interes kisa sa interes kan simbahan. Iyo idto an solamenteng beses na nakakakan kami kan inaapod na "$1000.00 salad." Sarong lalaki sa banwaan na kulang an isip an nagdara samo kan ubod kan sarong puno nin niyog na natumba kan doros. Masiram nin marhay iyo. Mahal iyo huli ta an pagkua kan ubod nakakagadan sa puno.

Igwa kami nin nagkapirang nakakatawang problema sa pag-adal kan tataramon. Igwa nin sarong tataramon sa Tagalog na ginagamit kun sinisitar an sinabi kan ibang tawo. An mga tawo hahapoton ako kun gurano an presyo kan sarong Ebanghelyo. "Duwang sentimo" an simbag ko. Dangan an saro masabi sa iba, "Two centavos daw." Dai ko aram kun ano an boot sabihon kan "daw" alagad kun ginagamit ko iyo makusog sindang nagtatawa. Dangan paulit-ulit ming nadadangog an sarong tataramon na "Kwan."

Kada beses na hinahapot mi kun ano an boot sabihon kan "Kwan," iba-iba an simbag na inaako mi. Talagang nakakaribong sagkod na sarong hapon nagliwanag an isip ko asin sinabi ko ki Anna, an "Kwan" boot sabihon "What-you-may-call-it" (an kun ano man an apod kaiyan) asin magagamit para sa mga tawo asin man sa mga bagay. Parate kaming naghihingoa na magtaram sa Tagalog (na may punto nin Amerikano) asin nakakapaluya an simbag na, "Dai ako nakakasabot nin Ingles." Sarong dakulang tagumpay kan sarong aldaw igwa nin tawo na nagsimbag sa Tagalog—nasabotan niya an pinaghihingoa kong sabihon!

Sa nagkapirang Domingo nin aga nagduduman ako sa Presbyterian Church sa Daet huli ta nakamidbid mi sinda duman kan nag-eerok kami sa Daet. Parate nindang hinahagad sako na magwalat. Nahiling ko na minsan an mga parapalis dai inuulit an sinabi ko kundi an sa hona ninda dapat kong sinabi, segun sa saindang mga ideya. Kaya duman ko ginibo an sakong enot na garo nadadapa na paghihingoa na magwalat o, mas tama, magbasa nin sermon sa Tagalog. Kun Domingo nin hapon, kami ni Anna simpleng nagigirumdom sa Kagurangnan sa Pamanggihan kan Kagurangnan, kami sanang duwa. Sarong aldaw pakatapos kan samuyang sadit na serbisyo, nagkaigwa ako nin dai pirmeng namamatean na presensya kan Kagurangnan. Paghale ko sa lamesa, nagluhod ako sa sarong camp cot na ginagamit mi bilang sopa sa sala. Pakaagi nin nagkapirang saglit nag-iba sako si Anna duman mantang mahipos ming ipinadagos an samuyang pagsamba asin pag-omaw sa Dios sa gabos Niyang grasya. Nasakop kami nin hararom na pagsabot na an Kagurangnan kaiba

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mi, dawa ngani aram mi na mayo nin ibang paratubod sa laog nin dakol na milya.

Mantang nasa Indang kami, kaipuhan ming magduman sa Manila para sa pagkamundag kan samuyang enot na aki. Mayo pa kaidtong igong pasilidad sa Camarines Norte. Sa dalan, kaipuhan ming mag-agi sa Naga, an kapitolyo kan Camarines Sur. Swerte ta igwa nin klase nin hotel duman huli ta naatraso kami duman nin halos sarong semana. An barko na madara samo hale sa Pasacao pasiring sa Aloneros nasa dry-dock. Sa Manila nag-erok kami ki Mr. asin Mrs. G. B. Cameron, mga ahente kan American Bible Society. Medyo nasakitan si Anna sa pagkamundag ni Leonard. Nagduman kami sa Mary Johnston Hospital pakaagi kan alas singko nin aga asin namundag an aki dai pa nag-aabot an tahaw nin banggi. Si Dr. Rebecca Parish an nangengenot sa maternity hospital na ini—sarong marhay nin marhay na doktor asin sarong marhay man na Kristiyano. Ngunyan an Mary Johnston Hospital nagkapirang bloke an rayo sa gilid kan tubig, na napapalibotan nin mga iskwater asin lugar nin pantalan. Kaidto, nasa baybayon ini kan Manila Bay asin an mga parasira inaaplag an saindang mga pukot para pamaraon sa sea wall kan ospital. Dakol na daga an nabawi hale sa dagat.

Marhay na aki si Leonard asin bihira magmata kun banggi. Saro siyang atraksyon sa Indang huli ta siya an enot na puting aki sa komunidad na idto. Gusto kan mga aki na hilingon siya na pinapaligo kun aga, asin naogma siyang wasakon an tubig sainda. Kun dinadara mi siya maglakaw-lakaw kun hapon, an mga gurang na babayi masabi, “Mayo siyang buhok.” Dangan mantang hinay-hinay nindang hinahaplos an saiyang payo asin blondeng buhok, masabi sinda, “Ay, iyo, igwa man siyang buhok—garo abaka.”

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

CHAPTER 9

Pabalik sa Manila

"Alagad pinili kan Dios an mga bagay na garo daing isip sa kinaban tanganing pamaladan an mga madonong; asin pinili kan Dios an mga bagay na maluya sa kinaban tanganing pamaladan an mga bagay na makapangyarihan." (1 Cor. 1:27)

Nag-abot an panahon nin pagdesisyon manongod sa samuyang lugar nin paglilingkod sa Kagurangnan. Dapat daw kaming magpadagos sa Camarines Norte asin maghingoa na magtogdas nin trabaho nin asembleya duman? O dapat kaming magbalik sa Manila asin magtabang sa pagpakusog kan trabaho sa lugar na idto? Malinaw na mahaloy pa bago makatogdas nin sarong asembleya nin mga taga-lugar sa Indang. Nagkapirang tawo an naghanap samo alagad hale sinda sa ibang lugar. An Indang garo sobra an pagkasakop kan impluwensya kan padi kaya dai madaling masimbag kan mga gurang an samuyang mensahe. Medyo nahiwalay kami huli ta an pagbiyahe pasiring sa Manila minsan dai sigurado. Kami sana duman asin garo dai posible na an ano man na trabaho duman makakatindog sa sadiri kun mag-abot na an panahon nin furlough. Kaya pinagdesisyonan mi na magbalik sa Manila.

Kaidtong panahon si Tugang Wightman nagnegosyo tanganing suportaran an saiyang sadiri mantang ipinapadagos niya an trabaho sa Walled City. Nag-arkila kami nin sarong apartment sa Ermita na malalakaw sana pasiring sa Gospel Hall. Dakol an mga pagbalo sa pagtubod kaidtong mga aldaw. Bago kami nagduman sa Camarines igwa na nin mga pagbalo. Sarong beses igwa kami nin libro nin tiket para magbakal nin tinapay alagad nagkapirang sentimo sana an kaya ming igastos sa sarong lata nin guava jelly na ipapahid sa tinapay. Kan Enero 9, 1923, isinurat ko, "Kulang an pondo—dakula an mga panuga." Idto bago pa an mga aldaw nin maribok na mga radyo, alagad an kataed mi igwa nin phonograph asin nagkapirang plaka, na ginagamit niya poon aga sagkod banggi. Dakol na banggi kaming naglakaw pasiring sa baybayon asin nagtukaw sa mga gapo tanganing hilingon an bantog na pagsolnop kan aldaw sa Manila asin makakua nin kadikit na katoninongan.

Kan nag-eerok kami sa Ermita igwa nin mabibigat na pagbalo. Labi sa sarong beses na nagluluwas ako kun aga nagpapabakal nin Kasuratan tanganing makakua nin igong kuwarta na ibakal nin magangong batong para sa samuyang kakanon. Sarong aga tinapay sana an yaon sa harong. Alagad mantang nagbabado kami, saro sa mga Filipinong paratubod an nag-abot hale sa probinsya na may dara na "pasalubong"

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

(sarong regalo nin pagbati) na mga itlog asin prutas. Dai niya naaraman na siya an nagtao kan samuyang pamahaw! Aram mi na igwa nin katuyohan an Kagurangnan sa pagtogot kan arog kaining mga pagbalo, na garo masakit nin marhay kaidto, alagad pirmeng igwa nin "pakatapos" na bendisyon. "Ngunyan mayo nin pagdisiplina na sa presente garo makakaogma, kundi makamondo; alagad pakatapos, nagtatao ini nin matoninong na bunga nin katanosan sa mga sinanay kaiyan" (Heb. 12:11).

Pakaagi nin nagkapirang taon ko nasabotan na an mga Levita na nag-aako kan mga ikasampulo kan Israel kaipuhan man na magtao nin ikasampulo. Huli ta itinatao mi na sa trabaho kan Kagurangnan an gabos na kaya ming itao labi sa tunay na gastos sa pamumuhay, dai mi naisip na magtao nin kabtang kan samuyang inaako. An totoo, bako daw na an gabos na inaako mi nagagastos sa sarong paagi sa paglilingkod sa Kagurangnan? Alagad, makakapatotoo kami na poon kan nagpoon kaming magtao nin espesyal na kabtang sa Kagurangnan, dai na kami nabalo nin arog kagrabe kan kaidto. Siyempre, an iba masabi na ini huli ta kaidtong panahon mas midbid na kami, asin daing duda nakatabang man iyan.

Sarong Sabado nin banggi nakaako kami nin surat hale sa sarong amigo sa Victoria na may postscript na nagpapahayag nin pakikiramay samo sa pag-uli kan sakong Nanay sa Kagurangnan. Nabigla kami huli ta dai mi ngani nadangog na nagkahilang siya. An sakong mga tugang na babayi naghona na imbes na biglaon ako sa pag-ako nin cable, masurat sinda nin surat na kaiba an gabos na detalye. Idto bago pa an mga aldaw nin airmail, asin an surat kan amigo nakasakay sa mas enot na barko. Naka-iskedyul ako na magtaram kan sunod na aga asin an liksyon manongod sa pagkamartir ni Esteban. Bakong madali iyo sa arog kaidtong kamugtakan. Pakaagi nin kadikit na panahon, nakaako si Anna nin bareta manongod sa pagkagadan kan saiyang sadit na tugang na si Mae. Alagad, bakong biglang pagkabigla ini huli ta haloy na siyang may hilang. Dawa ngani, masakit isipon an magayon na hoben na babayi na kinua sa saiyang pagkahoben; alagad an kaliwanagan iyo na an duwa sainda "nasa harong na kaiba an Kagurangnan."

Dai naghaloy pakatapos kan pag-uli ni Nanay sa Kagurangnan, namundag si Kenneth kan Mayo 2, 1926, sa Mary Johnston Hospital. Sa pagirumdom ki Nanay, itinao mi saiya an middle name na Sheldon, na iyo an apelyido kan sakong Nanay

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

bago siya nag-agom. Nagkaigwa siya nin bronchitis kan aki pa asin, dawa ngani naomayan siya, garo naapektaran kaiyan an saiyang paagi nin pagturog. Kinokontra niya an samuyang paghihingoa na paturogon siya kun banggi, sagkod na kinukuskos niya an saiyang mga mata.

An saro pang nakakapaluyang problema kan enot na termino na idto iyo an mga kasakitan sa samuyang mga kaibahan sa trabaho. Ini an nagtao nin dakol na kamondoan sa puso. Hoben pa kami asin mayo pang eksperyensya, asin mayo nin iba sa samuyang grupo na mahahapotan mi. Kun hihilingon an nakaaging mga taon, aram mi ngunyan na dapat iba an samuyang naging reaksyon, alagad kaidto kaipuhan mi nin pagsugo na mayo man. Itinokdo samo kan eksperyensya an pangangaipo nin pagtios asin pagkamoot dawa kun inaatubang an kun ano an sa hiling mi kaidto sala.

Alagad igwa man nin maliwanag na mga bagay mantang ipinadagos mi an trabaho sa lugar kan Manila. Labi sa regular na mga serbisyo sa inarkilang hall sa Walled City, nagtabang ako sa sarong tindahan nin libro na igwa kami duman, na nagtao nin dakol na kontak. Kaidto man nagpoon ako nin kampanya nin pagbisita sa gabos na harong sa Walled City. Naghaloy ini huli ta dakol na tawo, kun bakong ginatos, an nag-eerok sa mga Daan na harong Espanyol, nagkapira kada kwarto sa sikip nin marhay na kamugtakan. An iba nag-eerok sa mga lugar na may tabing sa mga dapag kan hagdan asin sa mga hagdan. Halos bilog na aga an magagamit sa sarong dakulang harong sana. Sarong aldaw nakikipag-olay ako sa sarong grupo sa sarong patio kan sarong palanggana nin tubig an ibinuhos samo hale sa itaas. Malinaw na dai tinuyo —ibinuhos kan tawo an tubig dangan saka naghiling! Kan huri an pagpalakop na ini kan Kasuratan ipinadagos sa halos gabos na distrito kan Manila, sa abagatan kan Pasig River.

Nagpadagos an trabaho sa Masliang harani sa Fort McKinley (ngunyan Fort Bonifacio). Alagad, an kapilya na kawayan asin pawod lumang-luma na kaya pinagdesisyonan mi na bayaan iyo. Sa pangenot na dalan pasiring sa kampo sa Guadalupe nakahanap kami nin sarong storefront na marerentahan asin nagpadagos an trabaho nin mga klase para sa mga aki asin pagwalat kan Ebanghelyo. An lugar na ini nilibot man na may mga babasahon asin imbitasyon, alagad kadikit nin marhay an nagsimbag. An mga tawo hinay sa pagsiyasat kan sarong bagong relihiyon, arog kan saindang paghiling. Kan samuyang furlough kan 1929, binayaan an trabahong ini.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Mantang ako an nagbabantay kan tindahan nin libro sarong aga, sarong hoben na lalaki na nag-aatender sa mga serbisyo an nag-abot para makipag-olay. Si Simeon Endaya sarong mahipos na lalaki, sarong klerk sa koreo. Sinabi niya sako na pinadakula siya bilang Roman Catholic asin nagserbi bilang sakristan. Dangan nagbalyo an pamilya sa independyenteng Aglipayan Church, na nahiwalay sa Simbahan Romana. Kan estudyante sa hayskul si Simeon sa Manila, nakalaog siya sa sarong Methodist Church. Duman inako siya bilang miyembro asin binautismohan sa paagi nin pagwisik sa ikaduwa, posibleng ikatolo, na beses. Paagi sa patotoo sa Gospel Hall paratubod na siya ki Cristo ngunyan. Kaipuhan daw niyang mabautismohan sa paagi nin paglubog? Tinawan ko siya nin nagkapirang reperensya na pag-adalan asin sinabihan ko siya na hilingon kun ano an gusto kan Kagurangnan na gibohon niya asin bakong an sakong tataramon sana an sundon. Nagbalik siya kan sunod na aga na naghahagad na mabautismohan sa paglubog.

Sarong banggi sa saiyang trabaho sa registry division kan koreo, nagpirma siya nin resibo para sa dakol na kuwarta na ipapadara sa Culion Leprosarium. An barko na maduman sa Culion dai nakahale kan sunod na aga arog kan iskedyul. Pagbalik niya sa opisina, nagsiyasat si Simeon asin sa huri nahanap an bag, na mayo nang laog. Inapod an mga detective hale sa luwas asin pinaghinalaan ninda si Simeon huli ta bakong sana siya an nag-ako kan bag kundi siya man an nakahanap na mayo na iyong laog. Bilog na aldaw na inimbestigaran ninda siya nin grabe alagad pinanindigan niya na mayo siyang sala. Kan papabanggi na, sarong detective an nag-akusar saiya na igwa siyang itinatago na impormasyon sainda. Nagsimbag si Simeon, “Iyo, igwa nin sarong bagay na dai ko pa sinasabi saindo.” Nagkurahaw sinda, “Sige, sabihon mo na.” Sinabi niya, “Dai ko pa sinasabi saindo an manongod sa sakong Paraligtas. Huli sa sakong pagtubod Saiya, dai ko kayang hablon an kuwartang idto.” Pinaluwas siya alagad binabantayan pa. Pakaagi nin nagkapirang bulan, sarong janitor sa koreo an biglang garo nagkaigwa nin dakol na kuwarta—siya an may sala.

Sa pagtao kan saiyang patotoo sa pagtiripon nin pag-ampo, arog kaini an sinabi ni Simeon. “Sa bilog na eksperyensyang ini nasabotan ko an katoninongan na nagbabantay sa satong mga puso asin isip. Masasabi nindo, ‘Igwa ka nin katoninongan huli ta aram mo na mayo kang sala.’ Alagad bakong arog kaiyan. An sarong kaibahan ko sa trabaho, na mayo man nin sala, mayo nin katoninongan. Nagduman siya sa simbahan sa Quiapo tanganing mag-ampo sa Itom na Nazareno (sarong bantog na imahen)

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

alagad mayo pa man siyang katoninongan." Nagkaigwa si Simeon nin higayon na magpatotoo saiya manongod sa gikanan kan tunay na katoninongan ki Cristo.

Parate, kun oras na nin mga serbisyo sa Hall, an nagkapira samo nagtitindog sa luwas asin naghihingoa na kombinsiron an mga nag-aagi na maglaog. Saro sa mga ini an sarong gurang na lalaki, si Lutgardo Ramos. Huli ta adik siya sa inom asin sugal, grabe kadukha an saiyang bado asin dai nin marhay siyang gustong maglaog sa hall. Madali na lubos na nagbago an saiyang buhay kan nagtiwala siya ki Cristo bilang saiyang Paraligtas. Kontra nin marhay an saiyang agom. Pinugolan niya an mga aki na mag-atender sa Sunday school asin kinua an saiyang Biblia. Dawa kun binibisita mi an saindang harong halos dai niya kami pinapansin. Bihira nin marhay ini ta an mga Filipino mapag-abiabi arog kan kinaugalean. Tapat na nagpadagos si Tugang Ramos dawa sa mga kasakitan. Malinaw an pagbabago dawa sa paagi nin saiyang pagbado. Parate niya ining sinasambit kun nagtatao siya kan saiyang patotoo. Kan huring mga taon dakol an saiyang naitabang samo kan nagpoon kami kan trabaho sa San Juan. Gusto niyang magwalat kan Ebanghelyo asin pirme hale sa Ebanghelyo ni Juan. Nag-uli siya sa Kagurangnan kan samuyang ikaduwang furlough.

Kan parehong panahon, sarong lalaki na iba nin marhay an klase an nagpoon mag-atender sa mga pagtiripon. Siya an chief clerk kan Bureau of Health asin edukado nin marhay. Sa saiyang paghanap kan katotoohan nagkaigwa siya nin kontak sa mga Seventh-Day Adventist alagad dai siya kontento. Nahanap niya an katotoohan ki Cristo kan nagduman siya sa hall asin madali nagin aktibo para sa Kagurangnan. Sarong pagtiripon an nagpoon sa saiyang harong sa distrito nin Paco sa tabang ni David Shepherd. Si David sarong misyonero na nagsusuportar sa sadiri hale sa Paisley, Scotland, na nagmamanehar nin sarong negosyo nin paggibo nin plate, na nag-aandam nin mga plate para sa pag-imprenta nin mga Biblia para sa American Bible Society. Mantang nagdadakula an trabaho sa Paco, nag-arkila sinda nin sarong storefront kan 1931. Si Geronimo Mercado may pasan sa puso para sa pangangaipo sa saiyang banwaan nin Tanay, Rizal. Naghahale siya sa saiyang opisina kun udto nin Sabado asin diretsong nagduduman duman. Igwa nin mga pagtiripon duman kun Sabado nin banggi asin Domingo nin aga, parate sa luwas kun marhay an panahon. Kan huri an patotoong ini ipinadagos sa mga kataed na banwaan nin Pililla asin Guisao. Sarong sadit na kapilya na kawayan an itinogdas sa Pililla, asin saro sa mga kombertido na binautismohan duman sarong gurang na lalaki na 96 na an edad.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Kun Domingo nin hapon, si Geronimo nagbabalik sa Paco para sa mga serbisyo duman. An saro pang nagtabang nin sarong panahon sa mga paghihingoang ini iyo si George Burns. Taga-New England siya, sarong beterano na kabtang na nabaldado kan World War I. Nabubuhay siya sa saiyang pension asin igwa nin sigla sa pagtao nin mga tract asin sa personal na pagpatotoo. Si Tugang Mercado kan huri nagdonar nin lote para sa pagtogdas nin kapilya sa Tanay. Nag-uli siya sa Kagurangnan kan huring kabtang kan World War II asin an saiyang balo nin nagkapirang taon pakatapos. An saiyang mga aking babayi asin an saindang mga pamilya aktibo sa asembleya sa San Juan. Si Geronimo Mercado igwa nin kakayahan sa pagpalis asin pinalis an nagkapirang himno nin pagsamba asin nagsurat man nin nagkapirang orihinal na himno sa Tagalog na kaiba sa mga himnaryo na ginagamit pa mi.

An saiyang sadit na tugang, si Sergio, naligtas kan huring mga taon asin pakatapos kan samuyang pagbalik sa Filipinas kan 1949, parate na kaibahan mi pasiring sa Tanay tanganing magtabang sa trabaho duman. Nagtrabaho man siya sa Bureau of Health, sa pagpugol kan malaria. An saiyang trabaho parate nagdadara saiya harayo sa harong, asin sa saro sa mga biyaheng ini an bus na saiyang sinasakyan inatake kan mga rebelde. Si Tugang Sergio Mercado saro sa mga nagadan. Dakulang kawaran iyo huli ta sarong masipag na paraadal siya kan Tataramon asin sarong maabilidad na parataram arog kan saiyang tugang.

Kan 1927, an grabeng kaguluhan kan mga komunista sa Central China an nagin dahelan kan duwang misyonero hale duman na makiiba samo nin sarong panahon. Si James Buckley hale sa Ottawa, Canada asin si Fred Pucknell hale sa England. Si Jim nagbakal nin sarong daan na Model-T Ford. An mga gurang sana an makakagirumdom kan mga sasakyan na idto na paagi kaini ipinaabot ni Henry Ford an mga kotse sa mga trabahador. Mayo sainda an mga kombenyensya kan mga moderno na kotse. Alagad simple sinda kaya an may-ari na aram sa makina makakagibo kan kadaklan na pagpakarhay. Kinua mi an tukawan sa likod asin nagbutang kami nin mga kahon para pagkargahan nin mga gamit, kagamitan, asin stock nin Kasuratan.

Naghahale kami amay kun Lunes nin aga asin nasa dalan sagkod Biyernes nin banggi. Pag-abot sa sarong banwaan, nagpaparada kami harani sa publikong saod. An saro magpapabilin sa sasakyan asin mapabakal nin Kasuratan mantang an duwa malibot sa lambang harong. Sa Las Pinas, harani sa abagatan kan Manila, igwa nin sarong bantog na pipe organ na gibo sa kawayan kan sarong padi na Espanyol kan enot na kabtang kan ika-19 na siglo. Mantang naglilibot kami

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

duman, asin naglalakaw ako sa tahaw kan mga harong, nagkaigwa nin ribok na an mga lalaki nagdudulag sa gabos na direksyon. Sarong sugal an dalidaling nagbulag huli ta an hona ninda opisyal ako kan pulis. Kan naaraman ninda an sakong misyon, nagbalik sinda na may supog asin nagkaigwa ako nin dakol na tawo para sa sarong halipot na patotoo. Sa ibang banwaan, nakaabot ako sa sarong sugalan. An sarong lalaki nagrason na mayo siyang kuwarta na ibabakal nin Biblia. Mantang nakikipag-olay ako sa iba, nanggana siya sa sarong taya, alagad dai pa man siya andam na gastoson an saiyang kuwarta para sa Kasuratan.

Sa paagi na ini nalilibot mi an duwa o tolong banwaan kada aldaw. Kun hapon na naghahanap kami nin lugar kun sain magpapabanggi sa ilarom kan lona na dara mi. Parate madali na makakua sa mayor o sa hepe kan pulis nin permiso para sa pagtiripon sa luwas. Sa kadaklan na banwaan igwa nin plaza sa sentro kan banwaan, minsan may bandstand. Marhay na lugar ini para sa mga pagtiripon, alagad sa dakol na lugar an simbahan kan banwaan nakaatubang man sa plaza. Naghapit kami sa Cabuyao, Laguna, sa dalan pauli sarong Biyernes nin banggi. Tinawan kami kan hepe kan pulis nin permiso. Kan nagpoon kami kan samuyang serbisyo, nahiling mi an padi na naglalakaw-lakaw sa atubangan kan saiyang simbahan. Dai naghaloy, sarong pulis an nag-abot asin ipinaaram samo na kaipuhan ming mag-ontok huli sa pagboot kan mayor. Ipinahiling mi an samuyang permiso hale sa hepe kan pulis. Aram kan pulis kun siisay an amo sa banwaan, alagad nagsugo ako na si Jim an maiba saiya para makipag-olay sa mayor mantang kami ni Fred an magpadagos. Haloy kaming nagwalat asin pakatapos nag-alok nin Kasuratan na mabakal. Hinay-hinay na nag-alis an mga tawo alagad dai pa man nahihiling si Jim. Nagpadagos siya sa pakipag-olay sagkod na sigurado siya na igwa kami nin igong panahon para sa samuyang pagtiripon!

Sa paagi na ini nalibot mi an gabos na probinsya na nagtataram nin Tagalog. Bakong pirmeng madali an paghanap nin lugar na pagkampohan sa banggi. Sa nagkapirang okasyon nakakua kami nin permiso na magpabanggi sa munisipyo. An saro sa samuyang mga biyahe naghaloy nin duwang semana kan nagtabok kami pasiring sa sirangan na baybayon kan Luzon, binisita an Infanta sa sarong dalan asin an Atimonan sa ibang dalan. An huring dalan na ini nagdara samo sa sarong matarik na zigzag na dalan na nagtatabok sa mga bulod, na iyo an gulugod kan Isla. Kan enot, dai kami tutugotan kan mga awtoridad na maduman huli ta sobrang tarik sa sarong punto kaya, huli ta gravity feed, dai madaloy an gasolina pasiring sa

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

makina. Pinano mi an tangke asin nagpirma kami nin release asin pinaagi kami ninda. Nakasakat an daan na Ford na mayo nin problema alagad an pagbaba sa ibong na kilid iba nang istorya. Gasgas na gabos an mga brake band; dawa an reverse band wara na kan nakaabot kami giraray sa patag na dalan. Kaya kaipuhan na pakarhayon asin kaipuhan na kami hatkon pabalik kan sarong trak.

Sa Lucena nakaabot kami sa sarong gurang na lalaki na igwa nin Biblia sa Tagalog, na malinaw na parateng ginagamit. Pinanindigan niya na Roman Catholic siya asin nagin mainamigo kan sinabi mi saiya na bako kaming Seventh-Day Adventist. Malinaw na paratubod siya, asin bago kami naghale tinawan niya kami nin sarong halipot na mensahe manongod sa tolong paggamit kan "Abba, Ama" sa Bagong Tipan. Ipinahiling kaini na aram niya an Kasuratan asin man an saiyang espiritwal na pagsabot. Alagad, dai niya mapatunayan sa Biblia an nagkapirang gawi kan Simbahan Romana.

Sa limang arog kaining mga biyahe binisita mi an 63 na banwaan (saro sana sainda an duwang beses) asin nagkondukta nin 35 na pagtiripon. Mga 7.000 na Biblia, Bagong Tipan, asin Ebanghelyo an napabakal asin labi sa 20,000 na tract an itinao. Dakol na harong an binisita asin dakol na personal na kontak an nagibo. Naisabwag an marhay na binhi kan Tataramon. Kun gurano kadakol an nahulog sa marhay na daga, an kasagkoran sana an magpapahayag.

Kada taon igwa nin dakulang perya asin karnabal sa lugar na ngunyan iyo an Rizal Park sa sentro nin Manila. Kan 1921, si Tugang Wightman nag-arkila nin sarong espasyo sa pansamantalang mga dingding na ginagamit para sa mga anunsyo. Ipinapinta niya duman an John 3:16 sa dakulang mga letra. Kan taon na idto sarong sunog an nakaraot sa karnabal mantang nagpapadagos pa ini. Nagduman si Mr. Wightman para hilingon kun makakakua siya nin rebate huli ta dai nakabutang an bersikulo sa bilog na panahon kan kontrata. (Siguro iyo idto an saiyang pagkamakuripot na Scottish.) Dai man talaga siya naglaom asin dai man siya nakakua nin rebate. Sinabi ninda saiya na an saiyang bersikulo malinaw na nahiling sa mga retrato kan sunog sa mga peryodiko kaya mas dakol pa an nakabasa.

Kan sunod na taon, sa banggi kan pagbukas, nagduman ako na may sarong sakob nin mga tract asin nagpoon na ipamigay iyo sa entrada. Dai ko na kaipuhan na ipamigay iyo, an mga tawo mismo an nagkukua hale sako. An nagkapira nagkua nin sarong dakot asin nagtindog sa kilid ko na nagtatabang. Sa laog nin tahaw na oras ubos na an sakong sakob. Nag

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

libot ako tanganing hilingon kun gurano kadakol an itinapok asin halos mayo. Sa ibang taon pinugolan kami kan pulis kan ikaduwang banggi; kun itatapok kan mga tawo iyo, nakakadagdag kami sa pagkaraot kan kalinigan. Sarong komersyal na kompanya an nag-arkila nin eroplano tanganing magwaratak nin mga leaflet nin anunsyo hale sa itaas. Imbes na gibohon iyo kun hapon kun dakol an tawo na makakapulot, iwinaratak ninda iyo kan Domingo nin aga. Sarong grabeng pagkalat nin basura idto.

Kan huring mga taon nag-arkila kami nin sarong booth sa tahaw kan mga exhibit asin nagpabakal nin Kasuratan asin nagtao nin mga babasahon. Sa mga poster asin slide asin sa personal na mga pakipag-olay, dakol an higayon na ipaaram an dalan nin kaligtasan. Sarong banggi, sarong grupo nin mga seminarista na Roman Catholic an nag-agi na andam para sa sarong diskusyon. Dai ko ini gusto, alagad huli ta dakol an tawo sa palibot dai ako makaatras. Pinaghingoa kong gamiton an diskusyon asin an pagsimbag sa mga hapot bilang higayon na ipahayag an Ebanghelyo. Sa sarong punto, inapod ninda an Papa na Payo kan Simbahan. Hinapot ko, “Nagtutubod daw kamo sa Biblia?” Huli ta nagtutubod sinda, itinudo ko an Colossians 1:18, asin binasa ko iyo sa mga interesadong tawo. An saindang simbag iyo na an Simbahan igwa nin duwang payo, saro sa langit asin saro sa daga. Nagsimbag ako, “Ngunyan nasasabotan ko na an depekto kan saindong simbahan. An ano man na hawak na igwa nin duwang payo bakong normal asin ipapahiling digdi sa karnabal kaiba an mga kakaibang nilalang.” Bakong iyo an pinakamabuot na sabihon, alagad naogma an mga tawo asin napaturong sinda asin natapos an diskusyon.

Sa laog nin limang taon nagpadagos kami sa tahaw kan parate nakakapaluyang mga kasakitan. An bakasyon sa kabukidan labi sa kaya ming gastoson, asin napapagal na kami. Alagad, kan Enero 1928, ginibo kan Kagurangnan na posible para samo na mag-erok nin kadikit na panahon sa Baguio. Nagbiyahe kami sa third class sakay nin tren pasiring sa Damortis, si Anna, si Len, si Ken, asin ako. Dangan sakay nin bus nagsakat kami nin 5000 piye pasiring sa Baguio sa Kennon Road. Kaidto igo sana an lapad kaini para sa sarong sasakyan kaya an trapiko kinokontrol paagi sa sistema nin mga gate. Mayo nin mga kilid an bus asin huli ta nakatukaw ako sa luwas na tukawan sa atubangan, garo baga parateng nakabitin an sakong mga bitis sa ibabaw kan sarong hararom na bangin sa kilid kan dalan. Maingat an drayber alagad mabilis huli ta aram niya an dalan asin aram niya na

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

mayo siyang makakasalubong na sasakyan. An tanawon hale sa itaas kan huring zigzag talagang makangangalas.

An harong na inarkila mi pagsadiri kan mga Methodist, sa kilid kan Easter School, sarong Anglican na eskwelahan para sa mga aki sa kabukidan. Sa likod kan cottage igwa nin sarong halangkaw na bulod na hale sa itaas kaiyan nahihiling mi an Baguio sa sarong kilid asin an Trinidad Valley sa ibong. An mataba na kapatagan na ini bantog sa pagtanom nin mga gulay asin strawberry. Nakiiba samo si Fred Pucknell sa kabtang kan panahon. Sarong aga nagsakay kami nin taxi pasiring sa poon kan Mt. Sto. Tomas, pitong kilometro an rayo sa Baguio. Hale duman, sinunod mi ni Fred an sarong walong kilometrong dalan pasiring sa itaas kun sain igwa nin rest house. Pagal asin gutom kami kan nag-abot kami, kaya naglaog kami tanganing magpainit asin kakanon an samuyang pangudto. Sala idto—mantang nagkakakan kami, nag-abot an mga panganod. Talagang dai mi nahiling ni kadikit an tanawon sa palibot na kabukidan o an Lingayen Gulf sa ibaba. Nakaabot kami duman nin nagkapirang survey men, asin inalok ninda kami na igiya sa sarong lungib na lubungan kan mga Igorot sa dalan pababa. Hababa an entrada, alagad sa laog nakakatindog kami sa tahaw kan mga bungo asin kalansay. Malinaw na an mga hepe ilinubong sa sarong simpleng kabaong na gibo sa sarong puno nin pino na inukaban. Nagsabi si Fred na kun igwa siya nin arog kaiyan na bungo sa saiyang kwarto sa China, dai na siya maghahadit sa mga parahabon! An mga taga-kabukidan dati mga parapugot nin payo. Kaya tanganing masiguro na mapapabilin samo an mahalagang kabtang na idto kan samuyang hawak, mayo kaming ginalaw. Kan huring mga taon sinakat mi an Sto. Tomas sa sarong maliwanag na banggi na may bulan tanganing hilingon an magayon na pagsirang kan aldaw sa ibabaw kan kabukidan. Dangan pakatapos kan pamahaw sa rest house nagbabalik kami sa harong pag-abot kan amay na hapon.

Sa dalan pauli hale sa Baguio, sikip nin marhay an tren. Nagduman si Anna sa CR. Halos tolos-tolos sarong babayi an nagpoon na magtuktok sa pinto. Siyempre, an hona ni Anna sarong tawo na dai makahalat kaya dai siya nagsimbag. Dangan inapod ninda ako tanganing mamagitan. An babayi medyo mataba asin huli ta sikip an tren nakatindog siya. Kan isinara ni Anna an pinto, naipit an kabtang kan saiyang malamas na takyag asin dai siya makaluwas. Sa ibabaw kan ribok kan tren asin kan mga tawo, sa huri nakua ko an atensyon ni Anna sa pagkurahaw. Kan an

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

babayi nakaluwas na, igwa nin halabang marka sa laman kan saiyang itaas na takyag.

Sarong taon bago kaidto nagpoon kaming magbakal nin harong na limang milya an rayo sa sentro nin Manila sa suburb kan San Juan. Sarong bagong lugar idto kun sain an mga Wightman nakabakal nin harong. Sarong regalo hale sa sarong marhay na amigo an nagtao kan down payment asin an buwanang hulog mas mababa pa sa ibinabayad mi sa renta. An saro sa mga dahelan kan pagbalyo iyo na nagkaigwa si Leonard nin rickets asin kaipuhan mi nin lugar na mas makakaluwas siya sa sirang kan aldaw. Huli ta samuya na an lugar, ako mismo an makakapakarhay kaini, segun sa samuyang kaya.

Pakatapos kan samuyang biyahe sa Baguio, nagpoon kaming magplano para sa furlough. Kaidtong mga aldaw, an mga misyonero linalaoman na mag-erok nin sarong termino na pitong taon. An nagkapirang tugang sa Britain nagpahayag nin pagmalasakit na nasa ikaanom na taon pa sana kami. Kan Enero, pinagdesisyonan ni Fred Pucknell na magbalik sa China, huli ta garo mas matoninong na an kamugtakan duman. Mantang idto, si Jim Buckley nag-agom ki Margaret Dryden hale sa Seattle. An samuyang pamilya nagin amigo kan pamilya Dryden sa laog nin nagkapirang taon. Nagpaplano sinda na mag-erok pa sa ngunyan sa Manila, kaya naisip mi na marhay na panahon na ini para maghale.

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers

Padagos sa Ikaduwang Kabtang

An istorya nagpapadagos sa Ikaduwang Kabtang kan *Grace Triumphant*: Kapitulo 10–18.

Buksan an Ikaduwang Kabtang

An lambang kapitulo nakalista man sa Mga Laog.

Ano an Masunod

Ini an *Grace Triumphant*, sarong kaibang libro kan *Kagurangnan, Itao Mo sa Samuya an Bukid na Ini.* Basaha an istorya ni Cyril asin Anna Brooks asin kan mga Engle sa Ikawalong Tomo. An Mga Laog naglilista kan gabos na libro sa serye.

> Tabi, dai nindo agawon an Dios nin anuman na kamurawayan paagi sa pagtao samuya nin anuman na kredito.
>
> Cyril H. Brooks, Pambungad

Grace Triumphant © 1985 Walterick Publishers. Ginamit sa seryeng ini kan pamilya na may abiso nin copyright sa lambang pahina. Idinugang kan 13 Oktubre 2026.